

Glavni urednik
Marjan Horvat

Odgovorni urednik
Ciril Brajer

Telefon
311-956, 313-942
Naročnina
in prodaja 321-255
Telefaks 317-298
Naslov:
ČZP Enotnost
Dalmatinova 4,
Ljubljana

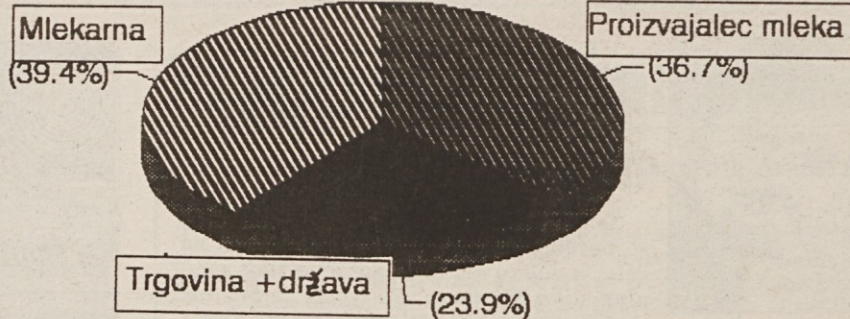
časopis slovenskih delavcev

Ljubljana, 3. aprila 1992, št. 14, letnik 51, cena 66 tolarjev

št. 14

SVETI GNEV

DELITEV DOHODKA OD PRODAJNEGA MLEKA

Srečko Čater na 3. strani DE piše, kdo pravzaprav krade potrošniku mleka. Najprej kajpak država, ki bi morala biti vselej in povsod svetel zgled. Kdor se nesocialno obnaša po njej, ima vedno pri roki izgovor, češ, če lahko oni zgoraj...

Namen omenjenega pisanja je zbuditi »SVETI GNEV«. Res je skrajni čas, da se spet spomnimo, kako demokracije ne sestavlja zgolj država s svojimi institucijami pa še strankarski aparati in vse bolj cerkev. Njena nujna sestavina je tudi civilna družba, ki organizirana v »svetem gnevu« lahko marsikaj premakne.

To smo že dokazali in spet bi morali. Presneto hitro. Izžemanje s ceno mleka je namreč le eden od primerov, kako je »nova slovenska demokratična oblast« zgrabila za vrat naivne državljane.

Prenovitelji,
Drnovškovi liberalci,
za božjo voljo,
pomagajte mi...

stran 3

PAKT BOGA S HUDIČEM

Sedanje iskanje nove sredinske formule treh programsko, očitno pa ne tudi politično izključujočih se strank volilcev ne preseneča (kajti v politiki, ki nima razvite demokracije, je očitno možno prav vse), ampak odbija. Zakulisni računi političnih modrecev se namreč v glavah volilcev enostavno ne izidejo, pa čeprav LDS v tej potezi vidi možno ustoličenje svojega kandidata, SKD ohranjanje statusa quo in SPD edino možnost političnega preživetja. SKD je v najslabšem primeru pripravljena žrtvovati Peterleta, vendar se je Peterle sam pripravljen zamenjati le z Drnovškom, nikakor pa ne z »odstavljenim« ministrom Bavčarjem. Navsezadnje SKD lahko glasuje tudi s figo v žepu. (Več na strani 3)

na strani 2

Ljubljanski družbeni
pravobranilec
se ne da odstaviti
IMP Klima Montaža

Vodstvo SKEI je na Brdu pri Kranju organiziralo posvet o zaščitni politiki slovenske kovinske in elektroindustrije. Posveta so se poleg podpredsednika vlade dr. Ocvirka udeležili direktorji nekaterih vodilnih slovenskih firm. Ugotovili so lahko samo, da o kakšni politiki za zdaj ni še ne duha ne sluha, pri nas so še vedno zaščiteni le lenuhi s črnimi rokavniki.

Več na 3. strani

Prihaja poletje

Ker imamo 100.000 brezposelnih, precej več kot toliko lačnih delavcev in ker so tudi žepi upokoјencev prazni, letos poleti ne bo kdo ve kako velikega navala na morje in naše počitniške zmogljivosti. Pri oblikovanju cen turističnih storitev bo zaradi tega potrebne precej modrosti, če nečemo, da bo gospodarska dejavnost, ki ji pravimo turizem, še bolj pod površjem. Bomo letos sploh kaj dopustovali?

več na strani 10

Stavkamo, da bi dobili delo

DE, četrtek ob 14.00

Drage morske njive

Državna meja med Slovenijo in Hrvaško nima samo svojih dobrih strani, kot so nekateri (naivno) obljubljali. Zapletlo se je že na številnih področjih, na katerih smo do lanskega leta kar dobro sodelovali in si pomagali. Sedaj so krajši konec potegnili tudi slovenski ribiči, ki so od 1. aprila ob svoje dosedanje morske njive. No, verjetno bomo tudi v prihodnje še lahko ribarili v hrvaških vodah, to je onkraj državne meje, vendar to ne bo več zastoj. Pa še nekoliko evropske kulture bomo morali pokazati pri pogajanjih z dr. Davorinom Rudolfom, hrvaškim ministrom za pomorstvo, če bomo hoteli tudi vnaprej imeti na svojih mizah vsaj kdaj pa kdaj kaj slastnega iz Jadranskega morja.

stran 5

Piše: Rajko Lesjak

V Evropi so socialdemokratski kongresi velik dogodek. Kaj pa pri nas? Glede na prehojeno pot in početje socialdemokratov v Demosu se po pomladnem mariborskem kongresu ne obeta za delavstvo nič dobrega. Prej nasprotno!

Če bodo obravnavali poročilo o tem, kaj so počeli in česa niso, z dr. Pučnikom na čelu, je lahko del tega poročila tudi socialna slika Maribora. Pa vendarle mislim, da bi moral biti del poročila približno takšen:

Zaščitili smo ime socialdemokratov

»Delavstvo nam je uspelo pripeljati v zgodnji kapitalizem in delavci imajo vse pravice, ki sodijo v ta čas. Naša politika, ki sloni na antikomunizmu in politiki Kajna in Abela, je dala rezultate, ki se jih ne bi branili še tako ugledni socialni demokrati v Evropi. Namesto samoupravljanja imajo delavci v podjetjih brezpravje.

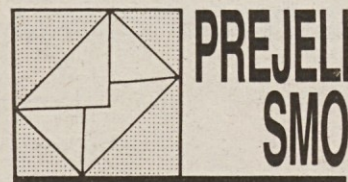
Vrnili smo 33.000 hektarov gozdov in polj cerkvi, posestva bomo vrnili veleposestnikom, tovarne bivšim lastnikom, ne glede na vložek zaposlenih, nekaj jih bomo dali državi, dobra pa razprodali tujcem. S pomočjo naše vlade smo gospodarstvo pripeljali na rob zloma. Pri kadrovanju spet velja merilo o moralnopolitični neoporečnosti in svetovnem nazoru, soupravljanje delavcev pa sloni na načelu: »delaj in ubogaj!«. Lastninska reforma se počasi, a vztrajno uveljavlja, saj bomo uspeli brez Mencingerjevega, Umkovega in kombiniranega zakona olastniti družbeno premoženje. Iz delavcev kot največjih delničarjev bomo naredili srečneže, ker so uspeli obdržati vsaj delovno mesto. Sto tisoč že danes brezposelnih – koliko jih je na čakanju, se tako in tako ne ve – je pač cena, ki jo moramo plačati.

Šestdeset tisoč delavcev prejema zajamčeno plačo, 65 tisoč delavcev dela v podjetjih, za katere velja stečajni moratorij, 164 tisoč v takih, kjer se ubadajo z likvidnostnimi težavami, 70 odstotkov zaposlenih prejema plače na povprečju ali nižje od njega, polovica upokojujencev dobiva neto pokojnine nižje od 8.000 tolarjev.

Toda uspelo nam je z davčno politiko tudi od teh ljudi pobrati še-dohodnino in nenazadnje, spremenili smo tudi socialno zakonodajo od zdravstva do stanovanjske zakonodaje.

Ovir na naši poti ni. Izjema so le Svobodni sindikati Slovenije, ker jih doslej, skladno s programom naše stranke, še nismo uspeli uničiti, in ti so med redkimi, ki so nezadovoljni z gospodarskimi in socialnimi razmerami ter z današnjo demokracijo. Našteli smo le nekaj dosežkov, za katere ima zasluge tudi naša stranka, stranka socialnih demokratov, vključena v Demos. Utrditi moramo naš program, za približanje k normam evropskih socialnih demokratov pa je najbolje, da sprejmemo program in stavkovne zahteve Svobodnih sindikatov Slovenije.

Ne, to niso citati iz poročila o delu stranke, ampak tista dejstva, ki se jim nobeno poročilo stranke, ki se ima za socialnodemokratsko, ne bi smelo izogniti. Pa vendarle, srčno želim, da bi bil kongres socialnih demokratov zares takšen, da bi od njega lahko imeli kaj delavci in sindikati. Delavstvo si to zasluži. Če pa si zasluži takšne socialne demokrate, kot so, pa je že drugo vprašanje – morda za kakšen drug kongres, kongres socialnih demokratov.

Čigave interese brani KNSS Neodvisnost?

Razkačen sem bil, ko sem slišal za javno izjavo sindikata Neodvisnost iz Metalke Ljubljana, v kateri obsoja splošno opozorilno stavko. To bi lahko bila povsem privatna zadeva g. Šreklija, če 6. 3. 1992 ob vprašanju stavke na skupnem sestanku predstavnikov različnih sindikatov v Metalci ne bi previdno izjavil, da se stavke ne bodo udeležili. O kakšni obsodbi ni bilo niti besedice, za kar je bil tudi obilno nagraden, ko smo mu priznali pravico, da kot predstavnik 20 članov (po njegovih besedah) enakopravno zastopa svoj sindikat skupaj s predstavnikom Svobodnih sindikatov, ki v več organizacijah predstavljajo neprijetno dosti več delavcev. Več kot velikodušno darilo, ni kaj – pa ga je tako lahkomišelnost zavrgel!

Zame, kot sindikalnega zaupnika v eni izmed stavkajočih enot, ta dogovor ne velja več. To izjavljam kot predstavnik delovne enote, v kateri je 80 % zaposlenih včlanjenih v SSS, in sem pripravljen, da tudi stojijo za to odločitvijo. Če so njegove številke o članstvu točne, število članov Neodvisnosti v strukturi zaposlenih v Metalci ne predstavlja niti 1 % (enega odstotka). Zanima me tudi, če je bilo članstvo seznanjeno z vsebino izjave in kakšne so bile reakcije (za enega vem).

Ne gre mi za osebno obračunavanje z ljudmi, ki jih komaj poznam, temveč za obračun s trojan-

skimi konji v sindikalnem gibanju. Nikakor ne pristajam, da bi me v pogajanjih z delodajalci zastopali ljudje takega kova, tudi tisti iz »mojega« sindikata. Toliko, da ne bi kdo mislil, da so črne ovce same v eni čredi in da skušam morda svoje braniti. Za nedelo v Svobodnih sindikatih zahtevam odgovornost na vseh ravneh in odstopne odgovornih, vključno z kaznimi, predvidenimi v statutu! Zdaj je prišel čas, ko so morale končno tudi kače pokazati noge!

Tugomer Kušlan,
Laze 72, Logatec

Stavka

Spoštovano uredništvo! Svobodni sindikati Slovenije so izpeljali opozorilno stavko. Ocenjujemo, da se je je udeležilo okrog 400.000 delavcev. Sprejeli pa so tudi nad 100.000 pisnih in telefonskih sporočil v znak podpore delavcem. Kakšni so ti delavci, ki so stavkali? Bralce zelo zanima, zato prosimo Svobodni sindikat, naj sporoči, koliko tisoč je stavkalo Neslovenec, južnjakov, ki imajo doma kmetije (navedeno število moških in žensk). Koliko tisoč delavcev čistokrvnih Slovencev (števílo moških in žensk) je stavkalo, ki imajo doma kmetije, domačije? In koliko tisoč delavcev čistokrvnih Slovencev je stavkalo, ki nimajo ničesar, so brez kmetij, brez zemlje (navedeno število moških in žensk)? Tisti, ki nimajo ničesar, živijo slabo, vsi tisti, ki imajo kmetije, pa dobro, ker doma pridelajo hrano zase in jo še drago prodajajo tistim, ki nimajo ničesar. Tega se mora zavedati sindikat.

Na primer: 400.000 delavcev je stavkalo, 100.000 Neslovenec je stavkalo, ki imajo kmetije (50.000 moških in 50.000 žensk), 100.000 delavcev čistokrvnih Slovencev,

Kaj storiti?

V našem časopisu DE z dne 27. 3. 1992 je direktor podjetja IMP Klima-montaža g. Janez Trost objavil svoj odgovor na članek v istem časopisu z dne 13. 3. 1992 z naslovom: »Gospod Pučnik, kje je vaša socialna država?«. Tega članka nisem napisal niti naročil, res pa je, da je pisec verodostojno zapisal moje ugotovitve in ukrepe, ki zadevajo IMP Klima-montaža.

Gospod direktor ne polemizira z vsebino tega članka, ampak omenja nekatera moja mnenja, pobude in ukrepe v zvezi z »njegovo« firmo – in jih nato oceni kot neutemeljene in neargumentirane. Za to sicer bralcem ne zna ponuditi nobenih dokazov, ampak se zgolj sklicuje na sodbo Temelnjnega sodišča v Ljubljani, ki je zavrnilo moj tožbeni zahtevek, da se izbriše iz sodnega registra tri družbe z omejeno odgovornostjo, ki so nastale iz enega družbenega podjetja IMP Klima-montaža. Pri tem pa je direktor Trost zamlčal, da sodba, na katero se sklicuje, ni pravomočna, da torej ne velja, dokler je ne potrdi višje sodišče (če jo bo seveda potrdilo). Zoper to sodbo sem se že pritožil in v njej utemeljujem svoje nestrinjanje s sodbo ter zahtevam njeno razveljavitev zaradi napačne uporabe materialnih predpisov. Zaradi tega argumentov iz pritožbe ne bom ponavljal, uredništvu pa pošiljam kopijo pritožbe in mu prepuščam odločitev, ali jo objavi ali ne.

Šibkosti svoje pozicije in argumentov v tej polemiki se očitno zaveda tudi direktor Trost, pa zato že v začetku svojega članka poudarja, da je podjetje lamsko leto uspešno prebrodilo krizo in uspešno zaključilo poslovno leto (za kar naj bi imel on največ zaslug). Pustimo ob strani dejstvo, da zaključnega računa niso obravnavali delavci, čeprav bi to po statutu morali, in verjemimo prejšnjim navedbam direktorja o uspešnosti poslovanja direktorja. Vendar mu to še ne daje opravičila, da je z reorganizacijo družbenega podjetja v tri družbe z omejeno odgovornostjo izločil delavce kot upravljalce družbenega premoženja. Na glede na različna pravna mnenja o postopku za to reorganizacijo (ta so podrobno opisana v cit. sodbi in

moji pritožbi), je bistveno to, kaj je bil cilj in kaj so posledice te reorganizacije. In v tem med nami ni spora. Bistvena posledica pa je ta, da so z reorganizacijo podjetja vzeli delavcem zakonsko pravico, da upravljajo družbeno premoženje, ki so ga sami ustvarili. In temu pravi gospod direktor – prizadevanja za dobrobit družbenega premoženja in delavcev. Jaz temu pravim, in tako misli večina delavcev, da je to navadna kraja družbenega podjetja in družbenega premoženja delavcem IMP Klima – montaža s pomočjo napačne uporabe predpisov in njihove zlorabe.

Zaradi tega sem se zoper cit. sodbo Temelnjnega sodišča pritožil. Pritožil sem se iz zaupanja v sodišče, ker verjamem, da sodišče ne more slediti takšni uporabi in razlagi predpisov, ki bi omogočilo grobo razlastitev delavcev, njihovih upravljalških, po vsebini pa lastninskih upravičenj do družbenega premoženja. Če sem kljub temu v zmoti, delavcem ostajata dve možnosti: ali se sprijaznijo z razlastitvijo in se pokorijo, ali pa se temu uprejo, samorganizirajo, prevzamejo oblast in napišejo zakon, da je kraja družbenega premoženja delavcem prepovedana in kazniva.

Delavci morajo dokončno spoznati, da ne bodo ohranili svoje zakonske pravice do družbenega premoženja, če se bodo zanašali (samo) na državo in poslovodne strukture, ampak se lahko zanešjo le nase. Vse je odvisno od tega, »ali imajo jajca ali pa jih nimajo«.

Ob koncu mi gospod direktor še očita hudo zlorabo položaja in prekorajčev pooblastil, kar naj bi storil s tem, da sem pozival na bojkot ustanovne skupščine nove družbe, zaradi česar daje javno pobudo za mojo razrešitev. Ker gospod direktor ne daje jasnih pojasnil, naj na kratko pojasnim: od delavcev podjetja sem zvedel, da je na hitro sklicana ustanovna skupščina sporne družbe. Pismo sem opozoril vse udeležence na nezakonito registracijo te družbe in jih obvestil, da sem vložil tožbo na izbris iz registra te družbe, sodišče pa o tem še ni odločilo. Zato sem omenil, da je vsaka aktivnost za konstituiranje te družbe nesprejemljiva. Iz tega razloga in zato, ker so predstavniki družbenega kapitala v skupščini te družbe nezakonito izvoljeni, sem jih pozval, naj ne sprejmejo te funkcije in bojkotirajo sejo te skupščine. Prepričan sem, da s tem nisem zlorabil položaja in prekorajčil svojih pooblastil. Prepričan pa sem tudi, da je to možno

ki imajo kmetije, je stavkalo (50.000 moških in 50.000 žensk), 2100.000 delavcev čistokrvnih Slovencev, ki nimajo ničesar, je stavkalo (100.000 moških in 100.000 žensk). Od 100.000 pisnih in telefonskih sporočil pa je bilo 50.000 tistih, ki imajo kmetije, in

50.000 tistih, ki nimajo ničesar in vse kupujejo.

Prosim, takole naj razložijo sindikat, vi v DE pa sporočite. Že vnaprej vam hvala.

S spoštovanjem!

Andrej Krajačnik,
Ostrožno, Celje

PREDSEDNIKU SKUPŠČINE REPUBLIKE SLOVENIJE PREDSEDNIKOM ZBOROV SKUPŠČINE REPUBLIKE SLOVENIJE PREDSEDNIKOM STRANK, ZASTOPANIH V SKUPŠČINI REPUBLIKE SLOVENIJE

Spoštovani gospod Lojze Peterle!

Upravni odbor Gospodarske zbornice Slovenije je na svoji seji 23. marca letos ugotovil, da se ob redkih pozitivnih znakih v glavnem nadaljuje negativna gibanja v slovenskem gospodarstvu. Istočasno smo znova opozorili na vzroke za sedanjo hudo gospodarsko krizo, ki so v dediščini, v okolju, pa tudi v naši gospodarski politiki in v nekompletiranem sistemu ter njegovem premalo učinkovitem delovanju.

Tudi takrat smo se zavzeli za ambicioznejšo gospodarsko politiko, ki naj bi pripomogla k zaustavitvi negativnih gibanj ter pospešila prestrukturiranje in zagotovila ponovno gospodarsko rast. Pri tem ugotavljamo, da slovenski parlament še vedno ni sprejel celovite in konsistentne ekonomske in socialne politike za leto, kateremu se prvo četrletje že izteka. GZS je svoja stališča in predloge posredoval vladni in parlamentu že novembra oz. decembra 1991. Upravni odbor je na zadnji seji potrdil in dopolnil naše predloge. Medtem smo si nenehno prizadevali za uveljavitev socialnega partnerstva in za sklenitev socialnega pakta. V sedanjih razmerah, ob odsotnosti celovite ekonomske politike in realnem povečanju javne porabe je sklenitev učinkovitega socialnega pakta nemogoča.

Zapisano podrobneje utemeljujemo in ilustriramo v priloženih dokumentih. Ugotavljamo tudi, da je glede na razmere prepočasno kompletiranje novega gospodarskega sistema in vzpostavlanje učinkovitega delovanja njegovih institucij.

Zato Upravni odbor GZS predlaga, da o teh vprašanjih čimprej razpravlja parlament Republike Slovenije in apelira na vodstva strank zastopanih v parlamentu, da se zavzamejo za hitrejšo reševanje odprtih vprašanj sistema, ekonomske in razvojne politike in storijo vse za doseganje nujno potrebnega nacionalnega konsenza o temeljnih vprašanjih kot pogoju za učinkovitejši in hitrejši izhod iz krize.

Gospodarska zbornica Slovenije je pripravljena aktivno sodelovati v pripravah, razpravah in v uresničevanju dogovorjenega. Temu primerno smo izoblikovali tudi svoj program dela.

Z odličnim spoštovanjem

Feri Horvat,
predsednik gospodarske
zbornice Slovenije

očitati gospodu Trostu, ki je vodil vse te nezakonite postopke.

Gospod direktor, ne verjamem, da boste uspeli s svojo pobudo, čeprav verjamem, da boste v ljubljanskih oblastnih strukturah našli tudi takšne, ki tej pobudi ne bodo nenaklonjeni. Zato vam predlagam, da pri vaših delavcih preveriva, komu verjamejo, vam ali meni. Če pridobite večino vaših delavcev za svoje ocene o mojih pobudah in ukrepih, sem pripravljen odstopiti in vam prihranim skrb in delo za mojo razrešitev. Enako predlagam tudi vam, če »vas je kaj v hlačah«, da odstopite, če se vaši delavci ne bodo strinjali s tem, da ste jim odvzeli zakonite upravljaljske pravice.

Franc Skinder
družbeni pravobranilec samoupravljanja

Kričec primer

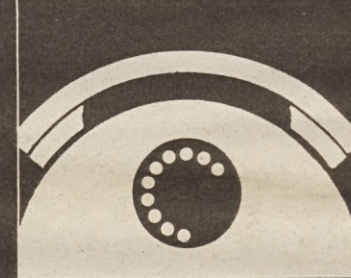
Z velikim zanimanjem berem DE, posebno »Kričec primer« delavcev in delavk, ki jih tudi slikate. Bralca zanima, kdo vse je to, kakšni so ti ljudje, ki tako vzdihujejo. Pri nas imamo tri skupine: 1. delavce(ke), ki imajo doma na deli kmetijo, to so Neslovenec, južnjaki; 2. delavce(ke) čistokrvne Slovence(ke), ki imajo tudi doma kmetijo, domačije; 3. delavce(ke) čistokrvne Slovence, ki nimajo NIČESAR, so brez zemlje in morajo, z eno besedo, VSE kupovati, sorodnikov pa tudi nimajo, ki bi imeli kmetije, da bi kaj pomagali z živili. To bi bilo treba razložiti in natančno pojasniti. Kot se vidi oziroma bere, imajo doma kmetije in tudi sorodnike s kmetijami. Iz prejšnjih let imajo denar prihranjen, torej so si denar prihranili, ker hrane niso kupovali kot mestni ljudje, ki vse kupujejo. Tudi televizijo so si kupili in mnogi še automobile. Razumljivo, če ima družina domačo hrano, ji

denar od plače ostane in si ga da na stran. Pravijo, da so lačni, a na obrazu se pozna, da niso okostnjaki in podhranjeni. Lepo »izgle-dajo«. Odlično.

Cenjeno uredništvo, motite se, ni hudo tistim delavcem po nerazvitih predelih Slovenije, ki so izgubili delo v tovarni in so sedaj doma. Imajo dobro rodovitno zemljo, ker jo z domačim gnojem (hlevskim) pognojijo. Imajo na Kozjanskem dobre vinograde, prodajo vse po zelo visoki ceni mestnim ljudem. Prodajo meso, jajca, mleko, bučno olje, bučnice, ocvirke, fižol, krompir, jabolka, slivovko, vino, domači kis, vse ponujajo zelo drago na tržnici. Zviti Kozjanec zna mestnim ljudem svoje pridelke dobro ceniti in prodati. Ali bi delavec, ki ima kmetijo, domačijo hotel zamenjati s tistim delavcem v mestu, ki nima ničesar? Prav gotovo ne! Kmečki delaci v tovarnah tudi sedaj ponujajo svojim sodelavcem, ki nimajo ničesar, če bi kupili meso (kravo so zaklali), jajca, med itd. Tako so iznajdljivi, da kar v tovarnah ponujajo torej po visoki ceni. In seveda ne vemo, če je bila doma zaklana krava zdrava. Torej ne bojte se za delavce, ki imajo doma kmetije, domačije, da bi morali trpeti kakšno pomanjkanje. Bodite brez skrbi!

Nespametni boljševeizem je privabil južnjake in kmečke ljudi v mesta, da delajo v tovarnah, da stanujejo v mestnih stavbah, da jedo in da se zelo razmnožujejo. Mestnim ljudem so prinesli samo nesrečo, da so sedaj zaradi njih brezposelni reveži. Kdaj bo prišel dan, ko bodo odšli južnjaki in slovinci, ki imajo kmetije, tja, od koder so prišli? Za tiste, ki nimajo ničesar, bi prišli boljši časi. Nobeden bi ne bil brezposeln v Sloveniji.

Anton Zagorčnik,
Košnica, Celje

časopis
slovenskih
delavcev

Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana

tel.: (061) 313-942
311-956
110-033
116-163

Resolucija o upokojenkah in upokojencih

Liberalne demokratke in liberalni demokrati ne pristajajo na ponujano opredelitev upokojske generacije kot težkega finančnega bremena na plečih aktivnega prebivalstva. Zavedamo se, da so sedanje materialne potenciale slovenske države in njenega gospodarstva ustvarjale mnoge generacije pred nami in seveda tudi sedanji upokojenci in upokojenke. Odpovedovanja te populacije ljudi so dale osnovo za smelejše razvojno strategijo stranke v družbo bogatih in zadovoljnih ljudi, za katere uveljavitev bo stranka zastavila vse svoje moči in intelektualne sposobnosti ter strokovno usposobljenost svojih članic in članov.

Prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ki so jih vplačali upokojenci in upokojenke v svoji aktivni življenjski dobi, vidimo kot njihovo naložbo, ki naj jim omogoča mirno uživanje sadov svojega dela v njihovih jenskih letih, in naložbo v materialno obogatitev življenjskih možnosti svojih potomcev. Odločno nasprotujemo obravnavanju upokojske generacije na raven ljudi, katerih preživetje je odvisno izključno od »dobre volje« države in »miloščine«, s katero jih ta počasti. Zahtevamo takšno družbeno obravnavo in takšen sistemski status upokojencev in upokojenk, ki jim bo zagotavljala ustrezno materialno varnost in zdravstveno zaščito.

Pokojnina je individualna pravica. Kot taka mora biti zagotovljena in odvisna od

vplačil upokojenca oziroma upokojenke v pokojninski sklad in od delovne dobe. Za LDS so edino zagotovilo finančne neodvisnosti sedanje, predvsem pa bodočih generacij upokojencev in upokojenk le kapitalsko tržni pokojninski skladi. Obstoječi sistem pokojninsko invalidskega zavarovanja, ki temelji na medgeneracijskem solidarnostnem principu oziroma na odvisnosti pokojnin od plač zaposlenih, nujno vodi k nestabilnosti pokojninskega sistema, k vedno večjim omejitvam pokojnin ter povsem razvrednoti vlaganje upokojenca oziroma upokojenke v narodnem gospodarstvu. Zato si bomo prizadevali za kapitalsko financiranje sedanjega enotnega pokojninsko invalidskega sklada, ki pa mora na koncu prehodnega obdobja razviti več samostojnih in konkurenčnih pokojninskih skladov.

Nobena od sistemskih rešitev, ki kakorkoli posega v pravice upokojske generacije in odreja njihov status, tej generaciji ne sme biti vsiljena. V LDS zagovarjamo stališče, da je bogate izkušnje in znanje upokojene generacije potrebno produktivno izkoristiti in ji omogočiti, da sooblikuje svoje življenjske pogoje. Beseda upokojencev in upokojenk ter njihovi interesi se morajo slišati in biti ustrezno predstavljeni tudi v državnih organih, vključno s parlamentom. V pravni državi mora biti pravici zadoščeno.

mag. Dragan Černetič
Jožef Školč

PREDVOLILNA ARENA

Sloviti ameriški pisatelj Mark Twain je nekoč dejal, da je biti karikaturist silno lahko, le razgledan moraš biti, imeti veliko znanja, duhovitosti in znati moraš risati. Francu Juriju, ta trenutek najbrž vodilnemu karikaturistu pri nas, gredo na roke tudi slovenske (politične) razmere, saj mu nudijo obilo možnosti

Zgovorne karikature

smešenja in ironiziranja dogajanj na političnem prizorišču. Kot poslanec Liberalno-demokratske stranke v republiškem parlamentu jim je namreč tudi neposredna priča.

Lahko bi rekli, da mu je risanje duhovitih in pronicljivih karikatur služba, ukvarjanje s politikom pa konjiček. Če pri prvem s karikaturami pove več kot tridnevno zasedanje parlamenta ali serija tiskovnih konferenc političnih veljakov, je kot politik bolj v ozadju. Ne zato, ker bi mu manjkalo tovrstnih sposobnosti, pač pa bolj zato, ker je v času, ko so človekove pravice postale obvezni (okrasni) besednjak celo v javnih govorih zadržih skrajnežev, te vzel zares. Res je, da se ga je v vsesplošni evforiji velikih besed, ki so praviloma pokritje za čisto profane interese posameznikov in skupin, bolj malo slišalo. Toda če ne drugega, njegov glas pomeni poskus slabe vesti velikih gromovnikov. Ni naključje, da je bil Juri ob sprejemanju državnega proračuna eden redkih, ki je opozarjal na to, da mora država bolj odvezati mošnjiček za preprečevanje širjenja narkomanije med mladimi in za pomoč že zasvojenim. Kaj takega, denimo, ni padlo na pamet ljudskemu, neodvisnemu, Demosovemu poslancu iz istih krajev, kot je Juri, Starmanu in njegovim sekundantom. Prav njun dvoboj, ki se je zdaj iz politike preselil v časopise, lahko razumemo kot enega sicer šibkih poskusov razkrivanja pravega ozadja dvigovanja domoljubnega političnega prahu.

Kdo koga molze,
kdo koga napaja

SVETI GNEV

Zakaj je mleko drago

Namen mojega pisanja je zbuditi sveti gnev v potrošniku, ki si spriči socialne stiske, v katero ga je pahnila nesposobna politična vlada na čelu z gospodom Peterletom, tega živila ne more več privoščiti.

Potrošnik bi lahko pil za cetrtno in več cenejše mleko, če bi se ta dušebrižna, a telo zanemarjajoča vlada odrekla skubljenju že oskubljenega državljana.

Odreči bi se morala 36-odstotni carini na embalažo, kar znaša 3.48 SLT na skatlico. Nadalje davku na energijo za predelavo in prevoz mleka kot surovine, kar bi pomenilo nadaljnji tolarček. Ukiniti bi morala ljudskim množicam v posmeh sprejet prometni davek na osnovna živila, ki znaša okoli tri tolarje. In ker dober pogled vleče, bi se prav gotovo tudi trgovina odrekla delu neupravičeno visoke marže, ki danes znaša 19% ali 7 tolarjev.

Trgovina bi se čisto lahko zadovoljila z zaslužkom, ki ga ustvarja z verženjem sredstev od prodanega mleka, kar znaša v 45 dneh, ko mleko plača, približno 10% maloprodajne cene.

Če zelo na hitro seštejemo dohodek tistih, ki brez vsakega materialnega vlaganja pobirajo profit ali krajejo potrošniku, ugotovimo, da bi lahko pili 14,5 SLT cenejše mleko.

Za ilustracijo samo še podatek, da je kosmati osební dohodek delavcev v mlekarni, ki mleko zberejo, pasterizirajo, ohladijo in spravijo v kartonček ter dostavijo pred vrata trgovine, samo 0.35 SLT na liter.

Državi bi še vedno ostalo dovolj od davka na dohodek, ki ga plačuje družbeni sektor, in katastrskega dohodka, ki ga plačuje zasebni kmetovalec. Saj pobira večinski delež dohodka tudi preko carine za rezervne dele in uvožene repromateriale za proizvodnjo in predelavo mleka.

Če bo moje pisanje ugledalo luč dneva in bodo potrošniki ostali tiho, potem res ne zaslužijo drugega, kot še enkrat povečan prometni davek za vsa osnovna živila.

Lep pozdrav!

Srečko Čater,
predsednik ROS kmetijstva in živilske industrije

Morda bi lahko enega od razlogov za to, da ljudje kršćanskih demokratov ne marajo (tako vsaj kažejo neodvisna javnomnenjska raziskovanja), iskali tudi v pojavi in nastopih enega njihovih najmlajših politikov Petra Reberca. Reberc sicer ne nastopa veliko v javnosti, redko kdaj se ga sliši v parlamentu, še bolj redko njegovi nastopi najdejo pot na televizijo in v časnike. Je eden redkih poslancev, za katerega bi potemtakem lahko rekli, da o vrsti pomembnih stvari nima svojega mnenja. Takšnih ljudi pa volilci praviloma ne marajo. Med poznavalci obstaja še druga razlaga, da svojega

Črni Peter

stališča preprosto noče povedati. Po svoje je čudno, da tajnik stranke in vodja njenega podmladka praviloma nikoli javno ne izrazi svojega mnenja o temi, ki je trenutno v razpravi.

Če odštejemo, da je kot senca sledil slehernemu Peterletovemu koraku, je njegovo ime prišlo prvič v javnost, ko so ga njegovi hoteli na vsak način ziniti v skupščinski odbor za pravosodje, čeprav je brez pravniskih izkušenj. Vse skupaj se je dogajalo v času prizadevanj pravosodnega ministra dr. Pirnata, da bi zaradi »politične neprimernosti« odžagal predsednico vrhovnega sodišča Francko Strmole-Hlastec. Sicer se je Reberc »proslavil« že ob lanskí razpravi o proračunu, ko je zahteval, da se odvzame denar za borce in invalide, kar je skupaj s strankarskimi kolegi ponovil tudi letos. Razlika je le v tem, da je zadevo letos postavil bolj zvito: denar naj bi namenili za pomoč otrokom. Po precej burni razpravi, v kateri pa sam ni sodeloval(?), skupščina tega predloga ni sprejela.

Sicer velja za zlovesče dobro obveščenega človeka, pripisujejo pa mu tudi, da v kali zatre vsakršno liberalno misel mladih kršćanskih demokratov, katerih vodja je. Dovolj torej, da bi o njegovi popularnosti težko govorili. (Jože Poglajen)

Pakt boga s hudičem

ali zakulisna volilna aritmetika parlamentarnih strank za novega mandatarja slovenske vlade

Da je slovenska, ali bolje, kar gospoda Peterleta vlada popolnoma zanič, že dalj časa prisegajo sredinske in levosredinske stranke na Slovenskem. Da bi bilo to vlado ne le dobro, ampak celo nujno zamenjati, da bi se ohranil slovenski narod, da bi preživeli tisti, ki to vlado sploh še bodo preživeli, so enotnega mnenja prav te iste stranke. Celo Slovenski kršćanski demokrati so svojega boga pripravljene žrtvovati, da bi preživela vsaj stranka. Do te točke so nekako vsi enotni.

Od tod naprej pa nastopi političantska volilna aritmetika, prestižni boj poglavarjev strank za svoj politični in narodov blagor. Volilni aritmetiki je doslej že uspelo »veliko« sredinsko koalicio (6+1) razdeliti na »malo« sredinsko koalicio (4+1), ki jo sestavljajo Demokratska stranka, Socialdemokratska stranka Slovenije, Zeleni Slovenije, Socialistična stranka Slovenije in Neodvisni poslanci, ter »veliko«, novonastalo koalicio (3+1+...), v kateri so se združili (vsaj formalno, ne pa tudi konkretno, ker je moral Peterle zboleti, da lahko razmisli in se posvetuje). Slovenski kršćanski demokrati, Liberalno-demokratska stranka in Socialdemokratska prenova Slovenije. Tako sta soočena dva kandidata, Igor Bavčar in dr. Janez Drnovšek, prvi z resnimi in drugi s prestižnimi nameni.

Če je bila razdelitev slovenskega političnega prostora doslej še razvidna, pa sedanje iskanje nove sredinske formule treh programsko, očitno pa ne tudi politično izključujočih se strank, volilcev ne preseneča (kajti v politiki, ki nima razvite demokracije, je možno očitno prav vse), ampak naravnost odbija. Zakulisni računi političnih modrecev se namreč v glavah volilcev enostavno ne izidejo, pa čeprav LDS v tej potezi vidi možno ustoličenje svojega kandidata, SKD ohranjanje statusa quo in SDP edino možnost političnega preživetja. SKD je v najslabšem primeru pripravljena žrtvovati Peterleta, vendar se je Peterle sam pripravljen zamenjati le z Drnovškom, nikakor pa ne z »odstavljenim« ministrom Bavčarjem. Navsezadnje SKD lahko glasuje tudi s figo v žepu.

SDP bo tako za ceno »pokristjanjenja« končno le sprejeta v novo, tokrat res oprijemljivo desno sredino, SKD pa je očitno za ceno »prenovitve« pripravljena izgubiti tudi katerega poštenega kristjana. LDS in »modri« Drnovšek pa se bosta na »lahek« način rešila močnega tekmeča. In če slučajno uspejo volitve za mandatarja, bomo tako dobili res »ekspertno« vlado, ki bo do volitev »požrla« vsaj del koalicio. Katerega, si lahko mislimo. Možna pa je tudi, da si bo gospod Drnovšek z dvema, po številu poslancev drugima dvema najmočnejšima parlamentarnima strankama, s kandidiranjem vsaj dvakrat na mesec, politično popularnost ohranjal do volitev. Navsezadnje vsi nekako slutimo, da se mu to funkcijo pred volitvami nekako upira sprejeti, ker bi z njo preveč tvegali.

In če smo preje že omenili, da se računi nekako ne izidejo, se ne bodo izšli pri volilcih in strankarskih simpatizerjih, verjetno celo pri mnogih članih posameznih strank ne. Četudi bi katera od strank za zdaj še latentne, vendar za mnoge oprijemljivo razumljene koalicio uspela v svoji nakani, bosta drugi dve izgubili. Strankarsko zagreti ljudje političnih napak strankam ne odpustajo. Ne oprostajo pa tudi mehko-hrbeničnežem in njihovim neoprijemljivim, večini nerazumljivim in celo nemoralnim političnim potezam, ker jim dolgoročno ni moč zaupati.

Če se bo kljub temu izkazalo, da je LDS uspelo združiti SKD in SDP v novo kršćansko liberalno prenovno oziroma tovrstno vladno koalicio, združiti dva ideološko izključujoča se pola v krogu programsko izključujočih se interesov, ne pa tudi politično ohranitvenih teženj, to pomeni, da je bog pripravljen prodati dušo hudiču, pomeni pa tudi, da LDS ne bo več, kot pravi Bavčar, »naša«, ampak prestižno izključujoča. Nehote. Izključil jo bo na eni strani antiklerikalizem, na drugi strani pa tudi vsi tisti, ki so se naveličali razredno obledele in ponošene uniforme SDP, ki ne deluje niti dovolj moderno niti dovolj socialdemokratsko in prepričljivo v svojih obupnih prizadevanjih, da bi napolnila želodce lačnim in vrnila vero obupanim. Prevelika mera post festum izražene odgovornosti je lahko namreč za ljudi, predvsem pa za delavce, tudi preveliko breme.

Če se bo gospod Peterle le odločil podpreti »veliko« koalicio (seveda po posvetovanju z Nacionalnim demokratičnim institutom v Washingtonu), bo seveda popestril slovensko politično sceno in premnogim, doslej še neopredeljenim razbistril glavo. Niko Toš z vesoljnim javnim mnenjem vseh Slovencev nanj tako ne more vplivati. Iz njegovih ocen je bilo razbrati le, da se krepí levosredinski oziroma socialdemokratski prostor, ni pa seveda predvidel prestižnega boja v tem prostoru, ki bo znova prispeval k nepotrební polarizaciji strank in s tem prav malo ali nič k razreševanju problemov slovenskega gospodarstva in položaja slovenskega delavca.

V tem prestižnem boju je tokrat ostal moralno trdnější in pokončnejši Igor Bavčar, pa čeprav bo kratkoročno izgubil. Običajno se v ozadju vedno najde še kdo, ki v odločilnem trenutku nagne jeziček na tehtnici, če se le pravočasno odloči. Upamo lahko, da se bo kmalu. Ne za svoj, ampak za blagor slovenskega človeka.

Branka Preželj

Posvet o zaščiti kovinske in elektroindustrije

KOGA IN KAKO ŠČITITI

Vodstvo Sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije (SKEI) je gotovo imelo lep namen, ko je na Brdu pri Kranju organiziralo posvet na temo zaščita kovinske in elektroindustrije v povezavi z ohranjanjem delovnih mest. Zanj je imelo tudi utemeljen razlog: več kot 105.000 nezaposlenih delavcev, h katerim moramo dodati več kot 50.000, ki jim grozi enaka usoda. In kaj se je izcimilo iz tega posveta?

Najprej velja poudariti, da je SKEI s tem posvetovanjem zadel v živo. O tem so prepričljivo govorili nastopi nekaterih direktorjev podjetij v tej panogi, ki zaposlujejo največ delavcev. Iz njih pa je bilo kaj hitro razvidno, da se o zaščitni politiki težko pogovarjamo, ali se sploh ne moremo, dokler nimamo izdelane strategije srednjeročnega in dolgoročnega razvoja. In dokler tega nimamo, delamo na tem področju vse na pamet. Praktično: kdo bo lahko uvažal opremo brez carine?

Podpredsednik slovenske vlade dr. Ocvirk kljub izraženi najboljši volji za sodelovanje z menedžmentom in sindikati ni mogel preprečiti direktorskega gneva, ki je bil bolj kot nanj uperjen proti delu celotne vlade. Posamezni direktorji so namreč analizirali pogoje gospodarjenja naših podjetij in se zgrozili. Ernest Fujs iz mari-

borskega Primata je ugotovil, da nimamo nobenih pametnih možnosti za zaščito svoje industrije, ki bi kajpak dala rezultate na dolgi rok, dokler bomo vse breme trgoprelagali na podjetja in na proizvodnega delavca. Ugotavljal je predimenzioniranost družbene nadstavbe, vključno z bankami, in dejal, da na teh sektorjih doslej praktično nismo naredili ničesar. To pa samo pomeni, da stroške te predimenzioniranosti preprosto prenašamo na cene izdelkov, ki v končni posledici pomenijo **bankrot gospodarstva**. Bank po njegovem mnenju ne moremo sanirati z istimi ljudmi, ki so povzročili ogromne črne luknje. Celo do 19-odstotne mesečne obresti (zunaj so letoletne 12-odstotne) so zanj tudi odraz več kot 100-odstotne zaposlenosti v naših bankah v primerjavi s tujimi. Enako

velja za infrastrukturo, energotiko itd. Na dan je prišel z revolucionarnimi podatki: naša družbena režija je že enako plačana kot v Nemčiji, problem je le v tem, da jo je še enkrat več in da je veliko manj učinkovita. Po njegovih podatkih nemški delavec v povprečju pridela 6.100 DEM, od tega gre za režijo 33 odstotkov ali 2100 DEM, za njegove potrebe torej ostane 4000 DEM. Naš delavec pridela 4.500 DEM, vzamejo pa mu kar 93 odstotkov, ostane mu samo 350 DEM. In mi se v teh okoliščinah ne moremo pogovarjati, kako bomo ščitili industrijo. Ljudje, ki kreirajo gospodarsko politiko, po njegovem mnenju o njej nimajo pojma. Rezultat takšnega stanja je, da proizvodni delavec še nikoli ni bil tako izkoriščen, kot je ravno danes. Podobno so ugotavljali tudi drugi.

Dr. Ocvirk se je podatkom in direktorskim kritikam uglašeno upiral, kolikor se je mogel. V nekaterih rečeh pa si ni mogel kaj, da ne bi podprl direktorjev. Ugotovitev še zlasti velja za njegove

odgovore v zvezi z določanjem tečajja, ki ropa izvozno usmerjeno gospodarstvo. Tudi iz njegovega nastopa je bilo čutiti potrditev misli direktorjev, ki so ugotavljali, da slovenska gospodarska politika ni izvozno usmerjena.

In kje so meje te kolobocije? Nanje je opozoril Ivan Gerjovič iz Združene aluminijске industrije, ki je opozoril, da po domače povedano našo gospodarsko politiko kreirajo junci. Več kot 20-odstotna nezaposlenost v posameznih slovenskih regijah pa mu govori, da imajo prav sindikati, ki organizirajo splošno stavko. On osebno bo podprl vsak delavski revolt, če se bo sedanje zajemanje v delavski žep nadaljevalo. Njegovo trditev je posredno podprl tudi dr. Ocvirk, ki je navrgel podatke, da švedski delavec prispeva za družbene potrebe 92 odstotkov svoje plače, naš pa kar 115.

Kaj je v tem ozračju preostalo predsedniku najmočnejšega slovenskega sindikata SKEI Albertu Vodovniku? Zavzel se je pač za to, da slovenski direktorji nehalo politično kalkilirati ter se že enkrat končno odločijo za takšno (napadalno) politiko, ki bo oblast prisilila v evropski način reševanja stvari.

I. K.

STRANKE IŠČEJO SINDIKATE

Prva splošna opozorilna stavka v slovenski zgodovini je sprožila številne politične silnice in ravnanja, o katerih bomo še dolgo špekulirali in ki bodo verjetno povzročile povsem nove odnose med strankami in sindikati. Vsaj Lev Kreft iz direktije SDP meni, da se bodo medsebojni odnosi razvili v smeri odnosov, ki so poznani iz razvitih evropskih dežel.

Sindikalna pluralna scena v Sloveniji zdaj ni omejena niti s strankarskimi programi niti s kratkoročnimi cilji pozicijskih ali opozicijskih strank. Svobodni sindikati so se ob transformaciji iz bivše Zveze sindikatov razglasili za nadstrankarske, da bi pretrgali popkovino s stranko, ki je 45 let vladala brez nadzora druge stranke. O sindikatih dejavnosti in območij, ki so se izlo-

čile iz bivše sindikalne zveze, lahko rečemo, da ni znakov o njihovi povezanosti s strankami, čeprav so se posamezni predsedniki javno razglasili za kader ene ali druge organizacije. Objektivni podatki dokazujejo le tesno povezanost neodvisnih s socialdemokratsko stranko in bivšim Demosom kot tudi z vlado Lojzeta Peterleta.

Napoved opozorilne stavke, ki so jo organizirali Svobodni sindikati, je sprožila reakcije skoraj vseh strank in v njih se je bolj kot odnos do delavstva kazal odnos do vlade. Pozicijske stranke so se opredeljevale le do stavke kot metode in povsem zanemarile odgovore na stavkovne zahteve. Opozicijske stranke so s podporo stavkovnim zahtevam pravzaprav tudi na ta način

izrazile negativni odnos do vlade, na katero so bile naslovljene zahteve stavkajočih delavcev. SDP je podporo stavki izrazila tudi s plakati in plačanimi oglasi v sredstvih množičnega obveščanja. Članek Leva Krefta v Sobotni prilogi Dela 28. marca pove, da je vsaj zanje opozorilna stavka povsem normalno dejanje politične akcije. Ni slučajno, da jim je Lojze Peterle že pred tem očital, da so stavko hoteli izkoristiti v svoje sebične politične namene. Omenimo lahko tudi mnenje stavkovnega odbora sindikata delavcev energetike, ki javno izjavlja, da se ni pogovarjal z nobeno od strank, in dodaja, da mu je podpora strank bolj škodila kot koristila.

SDP, ki je ob protestni

stavki potegnila za mnoge najbolj sporno potezo, je prejšnji teden naročila javnomnenjsko raziskavo pri Varianti, neodvisni zasebni raziskovalni ustanovi. Dve tretjini vprašanih meni, da bi stranke morale podpirati sindikalne akcije. S konkretno podporo SDP opozorilni stavki pa se strinja 40 odstotkov vprašanih, proti je 26 odstotkov, ostalih 35 odstotkov pa ima o tem dejanju neodločno stališče.

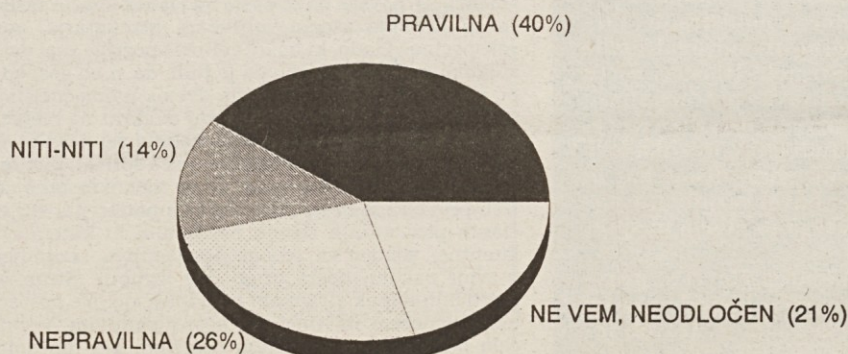
Odgovori so nedvoumni glede tega, da se stranke morajo spuščati v sindikalne akcije in da je dvorezno, sprejemljivo za ene, nesprejemljivo pa za druge, ko določena stranka podpre stavko in s tem dokaže ne le naklonjenost do prizadetih delavcev, temveč tudi nagnjenost h kovanju političnih dobičkov.

V nasprotju s to anketo pa javnomnenjske raziskave v Sloveniji kažejo na prevladujočo miselnost zaposlenih, da s stavko ne moreš dobiti tistega, kar je treba ustvariti z geslom »več in bolje delati«. Slovenski delavci so z obnašanjem med stavko pravzaprav

dokazali, da njihova potrpežljivost le ni brez meja in da so kljub stavkovni netradiciji sposobni za velika dejanja, ki imajo prvorazredni politični pomen. Odgovori anketirancev pravzaprav silijo stranke v neposredno podporo sindikalnim akcijam in prav močnejše je, da bodo stranke v tem kar tekmovali, da bi si v predvolilnem času ustvarile nov politični kapital. Prav bi bilo, da sindikati že pred tem razvijejo svoje zastave in pokažejo barve, sicer se jim lahko zgodi, da bodo za njihovo naklonjenost tekmovali tudi stranke, ki so jim delavci deveta briga.

Franček Kavčič

ALI SE VAM ZDI PODPORA SDP STAVKAJOČIM:

(VARIANTA, 26.3.1992; N=341)

IZ JARMA KRUTEGA MEZDNEGA ODNOSA

V Sloveniji k sreči ni dileme, ali delavsko soupravljanje ali ne. Lomila pa se bodo kopja, koliko ga bomo dobili in kakšne vsebine bo. Lepo bi bilo, če bi znali strniti tuje izkušnje s tega področja, še lepše, če bi že zajeli tudi njihove usmeritve. Stvarnost pa je žal takšna, da naši direktorji niso isto, kar so zunaj menežerji. Kljub nekaj desetletjem samoupravljanja (ali zaradi tega?) se pri nas ni zakoreninila zdrava filozofija o smotrnem reševanju konflikta med delom in kapitalom, o tem, da je delavec, ki je obveščen in soodloča, bolj zainteresiran in bolj produktiven... Naši menežerji in »menežerji« sodelovanju delavcev pri upravljanju niso naklonjeni. Prepričani so, da je pamet strnjena v vrhu in da je rešitev toga, trda hierarhija.

Verjetno je to posledica brezvladja, mrtvega teka, ki si ga je privoščila oblast in v katerem vsak pač pograbi toliko, kolikor lahko. Pri tem grabljenju pač redkokdo misli na to, kaj bo jutri.

Zato Svobodni sindikati Slovenije toliko bolj skrbno bdijo nad nastajanjem zako-

Praksa je pokazala, da v večini mešanih in drugih nastajajočih družb, delavci ostanejo popolnoma brez vpliva. Novi lastniki, podjetniki, menežerji, jih potiskajo v jarem najbolj krutega mezdnega odnosa. Zakon o družbah tega področja sploh ne ureja, tako da je ostal prostor za pametne

o čem delavci preko svojega sveta odločajo oziroma o čem so obveščeni, prepušča podjetjem. Sindikati se za podrobnejšo definicijo zavzemajo že v okviru zakona ali morda še bolj v okviru splošnih kolektivnih pogodb – kar spet mora določiti zakon.

Zakon predvideva dve obliki soodločanja, svet delavcev in zbor. Pobudo pa prepušča predvsem, če ne zgolj, podjetnikom. Sindikati se zavzemajo tudi za pobudo posameznika, za pravico vsakega delavca, da daje pobude prek sveta ali zbora.

Naslednja oblika, ki jo ponujajo sindikati, je kadrovski direktor kot nekakšno ravnotežje, ki je hkrati zavezan kapitalu in delu. Zato bi moral ta član upravnega odbora pri imenovanju dobiti soglasje ali vsaj mnenje delavcev.

Doreči bo treba tudi vlogo sveta delavcev v kapitalno mešanih družbah (koncernih), kjer je vsa teža vpliva in odločanja zbrana v »firmi materi«. Pogoje za delo sveta bo treba razširiti, saj so v zakonu preozki, omejevalni. V zakon kaže vnesti še vlogo obratnih svetov, predvsem v podjetjih s pestrimi dejavnostmi. V podjetjih, za katera zakon dopušča, da nimajo sveta, pa bi kazalo vpliv delavcev bolj dolčno speljati čez sindikate.

C. D.
B. R.

KAKO UGNATI PREPOGOLTNE DIREKTORJE

Svobodni sindikati Slovenije so na tiskovni konferenci v ponedeljek ponovili svoje znano stališče o direktorskih plačah:

Problem niso največje, ampak najnižje plače!

Zakon, ki je doslej urejal to področje, je kot vsak omejitveni zakon te vrste sprožil le iskanje lukenj in s tem vrsto nepravilnosti, zlorab, nesmislov. Zmeda je bila še hujša, ker ni bilo nikogar, ki bi ures-

ničevanje zakona tudi nadzoroval. Vse skupaj se je potem spolitiziralo in v politikantski megli so izginili tudi pogoltni, ki so si določali velikan-ske plače v podjetjih, v katerih so tonili v izgube, divje odpuščali delavce in pozabljali na razvoj.

Zato sindikati predlagajo merila, ki naj bi jih skupno sprejeli z vlado in gospodarsko zbornico. Veljala naj bi tako za profitne kot za nepro-

fitne organizacije in uveljavljali bi jih kot dodatek k splošnim kolektivnim pogodbam.

Merila svobodni sindikati že predlagajo:

Direktorske plače morajo biti odvisne predvsem od rezultatov podjetij, ki jih vodi! Zakon jim je namreč omogočal »položajne plače«, pa naj je šlo podjetju dobro ali ne.

Višino plače bi torej krojili rezultati poslovanja ob upoštevanju velikosti podjetja, njegove organiziranosti, obsega poslovanja... Del plače direktorja naj bi bil kajpak določen, del pa bi progresivno rasel hkrati z dobičkom.

Odpraviti bi morali tudi nesmisel direktorskih pogodb v markah, ekujih in podobne valutne klavzule. **Kot za delavce je treba za direktorje plače določiti v nacionalni valuti!**

Tudi pri dodatkih mora prevladati podobna logika – kjer imajo delavci v pogodbah možnosti za izobraževanje, dodatno zavarovanje in druge ugodnosti, naj to velja tudi za direktorje. Sicer ne!

Svobodni sindikati so gospodarski zbornici že dali pobudo, naj prevetrio individualne pogodbe z direktorji, saj so glede na vrsto spremenjenih okoliščin postale nesmiselne.

Kot za delavsko soodločanje bržkone tudi za plače velja, da bo večina direktorjev trdovratno branila v razmerah Divjega zahoda pridobljene privilegije. Zato je na treh partnerjih, sindikatih, vladi in gospodarski zbornici, toliko večja odgovornost za smiseln dogovor. Sindikati so svoj delež že prevzeli.

C. B.

nodaje o sodelovanju delavcev pri upravljanju. Nekaj njihovih pripomb je zakonodajalec upošteval že doslej, zato si sindikati kooperativnost obe-tajo tudi v naslednjih treh fazah parlamentarne obravnave.

rešitve odprt. Ustava daje zanj dobre temelje, zakonodajalec pa dovolj solidne osnove za dograjevanje s pripombami sindikatov.

Teh je že kar nekaj. Zakon namreč podrobno definicijo,

STAVKAMO, DA BI DOBILI DELO

Kljub temu, da mineva drugi teden stavke delavcev Adrie Caravan, še ni nobenih znakov za njen konec. Člani stavkovnega odbora so kljub utrujenosti in psihičnim naporom še vedno enotni in imajo polno podporo zaposlenih za nadaljevanje stavke do izpolnitve zahtev. Delavcem je za petek, 3. aprila obljubljeno izplačilo OD za februar, vendar to ne bo zadoščalo za prekinitev stavke, ker zahtevajo odgovore na vsa svoja vprašanja.

Stavkovne zahteve so se v tem tednu izkristalizirale. Prva zahteva je zagotovitev dela oziroma nadaljevanje pred mesecem dni prekinjene proizvodnje. Na drugem mestu je polna plača za februar, povečana za zamudne obresti po 15. marcu, in plača za marec po podjetniški kolektivni pogodbi do 15. aprila. Tretja zahteva je sedež Adrie Caravan v Novem mestu, kjer morajo biti tudi generalni direktor in vse vitalne ter upravljalne funkcije. Tudi podjetja v tujini morajo biti podrejena Adrii v Novem mestu. Četrty kupček zahtev se nanaša na razmejitve premoženja bivšega IMV, zlasti dogovor z Revozom. Zadnja od pomembnih zahtev pa so spremembe in dopolnitve sestave upravnega odbora AC, v katerega naj bi se vključile domače institu-

cije (banke...), ki lahko pomagajo firmi.

Člani stavkovnega odbora so trdno odločeni nadaljevati stavko do izpolnitve teh zahtev, saj bi v nasprotnem primeru znova kmalu lahko prišli v položaj, kakršen je danes. To svoje stališče utemeljujejo z naročili in materialom, ki po njihovem mnenju omogoča delo za tri dni, ob tem pa njihov direktor javno napoveduje nadaljevanje proizvodnje že 9. aprila. Delavci, ki jih Marjan Anžur javno poziva k prekinitvi stavke kot rešitvi za Adrio, bi bili prej pripravljeni znova prijeto za delo, kot dovoliti odpremo že izdelanih količin.

Svobodni sindikati Adrie v Brezicah so svojim članom dali 30 kreditov in samohranilkam po-

magali s po tisoč tolarji. Svobodni sindikati v novomeški Adrii so podobno akcijo začeli, vendar so jo delavci zavrnili, z argumentom, da hočejo in potrebujejo plačo in da zato odklanjajo socialno pomoč. Svobodni sindikati in Neodvisnost v Revozu sta delavcem Adrie ponudila pomoč in podprla vse njihove stavkovne zahteve. Član stavkovnega odbora Marjan Klobčar je k temu dodal, da bi lahko vzorno sodelovanje obeh sindikatov v Adrii bilo zgled za sodelovanje sindikatov tudi na republiški ravni. Enako mnenje je izrazil tudi Stane Bukovec, zaupnik Neodvisnosti v Adrii.

Zaključno sporočilo razgovora s člani stavkovnega odbora smo izoblikovali skupaj. Glavni poudarek je: **s tavko izsiljujemo gelo. Vemo, da bo vse vzel vrag, če ne bomo proizvajali. Adria je za Slovenijo pomembna, ker je zelo velik neto devizni izvoznik in ker je njena blagovna znamka lahko dober ambasador države v tujini.**

»Slovenska varianta« je oznaka za reševanje Adrie z domačim denarjem, kadri in sedežem v Novem mestu. Tej varianti, o kateri

se na sestankih govori le s šifro, manjka zlasti denar in tudi zato je v nasprotju s potekom reševalne akcije, kot si jo je zamislil in vodil Marjan Anžur prek pariških finančnih ustanov. Ker pa je Anžur na enem od sestankov kljub temu pristal na »slovensko varianto«, bi to lahko pomenilo, da je denar Eurofinanc le papir, s katerim Adrii ne more pomagati, ne da bi jo prodal tujcem. Vse to bi lahko pomenilo, da se je Adria, če se doma ne bo našel denar, znašla v začaranem krogu. Kljub stiski, v katero je prišel zaradi stavke in stavkovnih zahtev, pa še vedno vse niti verjetno plete in zapleta Marjan Anžur. Prav on bo veliki zmagovalec, če mu bo ta klobčič uspelo odplesti in on bo postavljaj in odstavljaj člane posloводства, ki so se v teh dneh obrnili proti njemu.

Ne glede na izid stavke, pa bo takoj za tem v Novem mestu, Brezicah in drugih manjših obratih treba odgrniti še zaveso s problema, ki je, pa zdaj o njem nihče ne govori, to so presežki delavcev.

Franček Kavčič

ENERGETIKI ODLAGAJO STAVKO

Stavkovni odbor sindikata delavcev energetike je 30. marca odložil stavko, napovedano za 2. april. Organiziral jo bo kasneje, če vlada ne bo spoštovala dogovorov in pisnih zagotovil delavcem energetskih dejavnosti Slovenije.

Glede posameznih stavkovnih zahtev pa je stavkovni odbor sprejel tele ugotovitve:

1. Takojšnja in polna uveljavitev kolektivnih pogodb in odprava zakonskega omejevanja plač:

Pogajalski skupini sta 27. marca podpisali dokument, po katerem se kolektivni pogodbi za električarje in premogovništvo uporabljata od 1. marca 1992 dalje, doseženi OD za februar se v marcu poveča za 8,6 odstotka in

po istih načelih se usklajuje tudi v naslednjih mesecih. Skupščina R Slovenije je odpravila interventni zakon o plačah. Uporabljajo se tudi vsa določila kolektivnih pogodb, ki se nanašajo na premalo izplačane OD.

2. Sprejetje zakona o uresničevanju kolektivnih pogodb:

Na pogovoru 27. marca so se pogajalci zedinili, da takšen zakon ni potreben, če bo vlada spoštovala sprejete dogovore.

3. Takojšnja izdelava razvojne usmeritve energetike R Slovenije, s poudarkom na ekološki sanaciji energetskih objektov:

V skupščini Slovenije poteka sprejemanje zakona o zapiranju rudnika urana Žirovski vrh. Zakon vsebuje programiranje nadomestnih dejavnosti za zaposlitev delavcev, ki jih rudnik več ne potrebuje. V proračunu so namenska sredstva za zapiranje rudnika in pre zaposlitev delavcev.

Vlada je pripravila predlog za zakon o referendumu za zaprtje nuklearke Krško do leta 1995. Po sprejetem programu bo vlada pripravila oceno posledic zaprtja nu-

klearne elektrarne. Pozitivni izid referenduma bo skupščini R Slovenije naložil sprejem podobnih aktov, kot se uporabljajo za Žirovski vrh.

V Nafti Lendava iščejo možnosti za nakup stare rafinerije z zmogljivostjo 1,2 milijona ton nafte. Če bo do junija 1992 pripravljena finančna konstrukcija, bo nova rafinerija lahko začela obratovati po osemnajstih mesecih. V tem primeru v Lendavi ne bo bistvenih presežkov delavcev.

Rjavi premog (1,4 milijona ton) za potrebe Slovenije lahko zagotavljata le dva rudnika, Trbovlje in Hrastnik. Realno je možno, da bi ostali rudniki bili zaprti: Laško 1992, Senovo 1997, Kanižarica 1998 in Zagorje 2002. V proračunu je nekaj denarja za subvencioniranje proizvodnje premoga, prezaposlitev rudarjev, zapiranje rudnika Laško in jame Loka. Ministrstvo za znanost in ministstvo za planiranje morata določiti gospodarske panoge, ki bodo dobivale subvencije za porabljeno električno energijo.

Vsi ti odgovori, ki sta jih za vlado podpisala ministra Miha Tomšič in Jožica Puhar, veljajo kot odgovori in jamstva vlade R Slovenije.

Pripravil: F. K.

KAROSERISTOV DIREKTOR PROTI »NADLEŽNEMU«

Kako se danes ravna z delavci, ko so ti najmanj zaščiteni pred samovoljo direktorjev in vodilnih, piše skoraj v vsaki številki DE. Veliko je verjetno tudi primerov, za katere sploh ne vemo. Vse to pa opozarja, da je pravna varnost skoraj povsem odpovedala. Sindikalni zaupniki naj bi bili v podjetjih še posebej zaščiteni, žal pa so prav ti največkrat »na udaru«. O tem, kako je s to zaščito, priča tudi primer v mariborskem Karoseristu.

Direktor podjetja g. Herman Majer, ki sta mu sindikat in predsednik sindikata v podjetju Stane Šemrov že dalj časa v napoto, se je pred dnevi odločil, da si bo vsaj za nekaj mesecev privoščil mir pred »nadležneži«. Predsednika sindikata Staneta Šemrova je namreč suspendiral z delovnega mesta vodje vzdrževanja in požarne varnosti in mu v ponedeljek, 30. 3. 1992 z izročitvijo sklepa o suspenzu zapretil, da mora v petih minutah zapustiti podjetje. In v čem se je predsednik sindikata pregrešil? Svojega dela namreč ne opravlja, delovno mesto mu miruje in dela profesionalno kot predsednik sindikata.

V sklepu za uvedbo disciplinskega postopka je navedeno, da je storil hujšo kršitev delovne obveznosti, ker se je podpisal pod sindikalni dokument, s katerim je sindikat podjetja obvestil svoje članstvo o nekaterih ugotovitvah

sindikata podjetja.

Očitek pa je, da je s tem širil neresnične in nepreverjene informacije. Podanih »razlogov« je naštetih še več.

Posebej je potrebno poudariti zakonsko zaščito sindikalnih zaupnikov pri njihovem delovanju, kar je posebej zapisano v 5. členu Zakona o delovnih razmerjih – Proti sindikalnemu poverjeniku zaradi sindikalne dejavnosti ni možno začeti disciplinskega postopka.

Iz razlogov za začetek disciplinskega postopka je razvidno, da je bil proti Stanetu Šemrovu sprožen disciplinski postopek zaradi sindikalne dejavnosti.

Tako je pravna zaščita predsednika sindikata podjetja sicer zakonsko jasna, vendar neučinkovita.

Tega se še najbolj zavedajo vodilni. Predsednik, ki lahko zaščito uveljavlja na sodišču, kdaj bi pa to razsojalo, je seveda drugo vprašanje. Sindikatu podjetja tako ni preostalo drugega, kot da je svojega predsednika zaščitil sam s svojim članstvom.

Zato je sindikat podjetja 1. aprila zjutraj sklical zbor delavcev, ki je trajal tako dolgo, da je komisija za pritožbe obravnavala izrečeni suspenz in ga preklicala. To je za sindikate očitno edini učinkovit način zaščite svojih sindikalnih zaupnikov.

Metka Roksandič,
Območni sindikat Podravja
Maribor

OD TOD IN TAM

Ker o nekaterih območnih organizacijah Zveze svobodnih sindikatov Slovenije v zadnjem času nismo veliko pisali, smo poklicali njihove predstavnike in jih povprašali, kaj trenutno delajo oziroma s katerimi problemi se trenutno srečujejo in kako jih rešujejo.

Krško

Jože Černoša, predsednik Območne organizacije ZSSS Krško je povedal, da so bili v teh dneh na več stavkah v Adrii, Kopitarni Sevnica in Sigmatu Brestenica.

V času splošne stavke so na desetih mestih uspešno postavili zapore. Ta teden bodo na svetu svoje organizacije s svojega zornega kota ocenili splošno stavko in finančno poslovanje. Govorili bodo tudi o problemu brezposelnosti, saj je v krški občini sedaj brezposelnih kar 20 odstotkov aktivnega prebivalstva.

Grosuplje

Tudi v Območni organizaciji ZSSS Grosuplje imajo velike probleme z odpuščanjem delavcev, še posebej v podjetju Black and Decker ter v Iskri Dobrepolje. Nekaj delavcev je že na cesti, pripravljajo pa se še novi vali odpuščanja. **Ana Pavčič**, predsednica območnega odbora grosupeljskih agroživilcev je tudi povedala, da je njihov glavni problem prodaja izdelkov, predvsem mesa in mleka, saj je življenjski standard zelo nizek. Velike so razlike med proizvodno ceno, ki je zelo nizka, in prodajno ceno. Zmanjšuje se tudi število zaposlenih v kmetijstvu, ki pa poteka bolj po naravni poti, to je z upokojitvami.

Ljubljana in okolica

Miro Podbevšek, sekretar Območne organizacije ZSSS Ljubljana in okolica, je dejal, da se ukvarjajo s problemi tehnoloških presežkov v mnogih tovarnah, pritiskajo na menadžment za izplačila že tako bornih plač in posredujejo v konfliktih med vodstvi podjetij in delavci. Predvsem se zavzemajo za uveljavitev kolektivnih pogodb in skušajo vplivati na čimprejšnji podpis le-teh v podjetjih, kjer tega še niso storili.

V območnem sindikatu Ljubljana in okolica se srečujejo tudi s problemom prevoza delavcev na delo, ki ga je prej urejal zakon. Miro Podbevšek je še dodal, da se njihov sindikat trudi, da bi menadžment v podjetjih sprejel tovarniške sindikate kot enakovredne partnerje v pogajanjih, saj je to edini uspešen način za reševanje problemov.

Cerknica

V Območni organizaciji ZSSS Notranjska so svoje naloge zastavili nekoliko širše. Kot je povedal sekretar **Janez Zakrajšek**, podpirajo konzumno trgovino na Rakeku in ravno sedaj pripravljajo akte o ustanovitvi delniške družbe, kjer bosta poleg območne sindikalne organizacije sodelovali še podjetji Gradišče Cerknica in Liv Postojna.

Podobno kot drugod tudi notranjski sindikati budno spremljajo dogajanje na terenu in rešujejo tekoče probleme. Pred kratkim so posredovali v stavki v Komunalnem podjetju Postojna, kjer tovarniški sindikat zahteva odstop direktorja, ter v Brestu v Cerknici, kjer so zamujali z izplačili osebnih dohodkov.

Janez Zakrajšek je še poudaril, da se v njihovem območnem sindikatu zavzemajo za izplačila osebnih dohodkov po kolektivni pogodbi in za obračunavanje zamudnih obresti.

Celje

Ladislav Kaluža, sekretar celjskih svobodnih sindikatov: »V naši območni organizaciji kljub izrednim aktivnostim ob pripravi in izvedbi opozorilne stavke 18. marca nismo zanemarili drugih področij našega dela.

Vedno težji socialni položaj zaposlenih, vedno več trajnih presežnih delavcev, napovedi o predvidenih stečajih ter tudi stečajni postopki, ki že tečejo, zahtevajo od sindikalnih zaupnikov v podjetjih in nosilcev funkcij v območju kar največjo angažiranost.

Vsi ti problemi povečujejo tudi obseg dela pravne službe. Pred sindikalnimi pisarnami na našem območju člani vsak dan v vrsti čakajo na takšno ali drugačno pomoč.

V prejšnjem tednu smo v območni organizaciji pripravili in vložili tudi zahtevek stečajnemu senatu ter terjatve delavcev LI Zarja Petrovce, ki je v stečajnem postopku.

Tanja Urdih in Bojana Humar

S 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5 odstotni davek.

PRIJAVNICA ZA 2. SEMINAR O NOvem POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM SISTEMU

Naslov:

Ulica, pošt. št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

- Kotizacijo 2.200 SLT bom poravnal na ŽR ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, št. 50101-603-46834
- Potrđilo o plačani kotizaciji bom predložil na seminarju.

žig

Podpis:

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam izvod(ov) priročnika Nova ureditev pokojninskega in invalidskega zavarovanja in Zakon o invalidskem in pokojninskem zavarovanju.

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, pošt. št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

- račun bomo plačali v zakonitem roku
- priročnik pošljite po povzetju

Posameznim kupcem in naročila po telefonu pošiljamo po povzetju!

žig

Podpis naročnika:

Novo in koristno Za vse, ki vas zanima

Zaradi velikega zanimanja bomo

Seminar o novem pokojninskem in invalidskem sistemu ponovili.

Seminar bo 15. aprila ob 9.30 v Ljubljani v Domu sindikatov, Dalmatinova 4/VI.

Kotizacija za drugi seminar znaša 2.200 tolarjev. Nakažite jih na ŽR ČZP Enotnost: 50101-603-46834.

Natisnjen je priročnik **Nova ureditev pokojninskega in invalidskega zavarovanja skupaj z zakonom avtorja mag. Alekseja Cvetka.**

Naročniška cena je 500 tolarjev.

Naročite ga lahko pri ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, telefoni (061) 321-255, 110-033, 311-956, 313-942, Fax (061) 317-298

ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE V NEMČIJI

Povabljeni predstavniki ZSSS so bili februarja letos na delovnem obisku pri nemški sindikalni zvezi DGB. Ta jim je med drugim omogočila vpogled v vzvode, s katerimi nemški sindikati vplivajo na socialno varnost svojih članov izven podjetja. Sindikati v Nemčiji so si znali izboriti svoj vpliv na urade za delo, pokojninske sklade in tudi na zdravstveno zavarovanje.

Obiska se je udeležil tudi predsednik Sindikata zdravstva in socialnega skrbstva pri ZSSS Erih Šerbec. Znal je izkoristiti priložnost in si med obiskom nabral obilo informacij o položaju zdravstvenih delavcev v Nemčiji. Zapisati velja odgovor predsednika strokovnega kolegija klinike, ki smo jo obiskali na Šerbcevo vprašanje o finančnih stiskah nemškega zdravstva. Vsi se še namreč spominjamo, da so v Sloveniji zaposleni v zdrav-

stvu v letu 1991 izpeljali 9-dnevno splošno stavko zaradi prenikajočih sredstev, ki jih je republiški proračun namenjal zdravstvu.

Odgovor nemškega zdravstvenika je bil za naše razmere presenetljiv. Šerbcevo vprašanje ga je namreč presenetilo! Zatrdil je, da zdravstvo v Nemčiji vedno prejme dovolj denarja, da brez težav izvaja zdravstveno varstvo prebivalstva in hkrati skrbi za sodobno tehnološko opremo!

Zdravstvena mreža je v Nemčiji sestavljena iz v glavnem privatne zdravniške prakse na ravni osnovne zdravstvene nege in iz v glavnem javnih bolnišnic. Gostoto te mreže določa dobiček zvezne države. Vsako leto potekajo pogajanja o cenah zdravstvenih storitev med zdravstvom in skupnostjo zdravstvenih zavarovalnic. Edino farmacevtska indu-

strija se ne pogaja o svojih cenah.

Zdravstvenih zavarovalnic je več vrst. Niso pa vse enako drage. Ljudje, ki zaslužijo na mesec bruto manj kot 7.000 DEM oziroma 60.000 DEM letno, so se prisiljeni obvezno zdravstveno zavarovati pri splošni lokalni zavarovalnici oziroma bolniški blagajni. Prispevna stopnja znaša od 12 do 14%. Nekatere lokalne bolniške blagajne namreč zavarujejo poleg zakonskih tudi še nekatere dodatne rizike in s tem pravice.

Zavarovanje za popolnoma isti obseg pravic pa je mogoče skleniti tudi pri drugih zavarovalnicah. Le da te niso pripravljene skleniti zavarovanja z vsakim, tako kot splošne.

Ljudje iz proizvodnje z več otroki, revni in bolni lahko sklenejo zavarovanje le pri splošni zavarovalnici, ki jih ne sme zavrniti. Konkurenčne profitne zavarovalnice sklepajo cenejša zavarovanja od splošnega, vendar le z mladimi, zdravimi in premožnimi.

Po novem slovenskem zdravstvenem zakonu bo v prihodnje zdravljenje Slovincem manj dostopno, kot je Nemcem. Tam so zdravstvene storitve z obveznim zavarovanjem namreč povsem pokrite. Participacijo doplačajo le za nadstandardne storitve in 2 do 3 DEM za zdravlila na recept. V bolnišnici je treba pr-

vih 14 dni plačati po 10 DEM na dan. In to je vse! Otroci in upokojenci pa imajo sploh vse zastoni! Pri nas pa bomo po septembru 1992 revni Slovenci namesto participacije plačevali odstotke polne ure! Le malokdo bo zmožl doplačila za dražje posege!

Splošne zdravstvene zavarovalnice upravljajo predstavniki delojemalcev in delodajalcev. Volitve so na 6 let. Vsak zavarovanec prejme glasovalni listič, na katerem so kandidatne liste najrazličnejših organizacij zavarovancev. Tudi DGB prijavi svoje kandidate. In ker je med zavarovanci največ članov DGB, so prav kandidati DGB na koncu vedno izvoljeni.

Iz Nemčije smo se vrnili z vtisom o njihovi visoki socialni varnosti. Statistični podatki pa kažejo, da je delovna ura nemškega delavca najdražja v Evropi. In to ne na račun neto izplačil, ampak na račun visokih prispevkov za socialno zavarovanje. Toda pedantni Nemci so si izračunali, da se izplača poskrbeti za dobro socialno varnost delavcev. Svoje prihodnosti ne gradijo na nizko plačani delovni sili, ampak na visoko usposobljenih delavcih, ki obvladajo najrazvitejšo tehnologijo in ki jih je nato treba nagraditi z visokim standardom in socialno varnostjo.

Lučka Böhm

KAJ JE DOBRO VEDETI O NOvem ZDRAVSTVENEM ZAKONU – IZBOR NOVOSTI

● Zdravstveno varstvo urejajo trije novi zakoni: Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ta je zlasti zanimiv za nas uporabnike) ter Zakon o zdravstveni dejavnosti in Zakon o lekarniški dejavnosti (tadva sta zanimiva predvsem za zaposlene v teh dejavnostih).

● Prvi zakon je začel veljati 1. 3. 1992, druga dva pa 7. 3. 1992. Največja novost – prostovoljno zdravstveno zavarovanje naj bi začelo po 1. 1. 1993.

● Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) je od 1. 3. 1992 javni zavod. Sedež ima v Ljubljani na Miklošičevi 24. Sedeži območnih enot ZZZS bodo v Celju, Kranju, Kopru, Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti, Novi Gorici, Novem mestu in na Ravnah na Koroškem.

● ZZZS ima 45-člansko skupščino, v kateri je 25 predstavnikov zavarovancev.

● Skupščina R Slovenije imenuje začasno skupščino, v kateri je 17 predstavnikov sindikatov.

● Zdravstveno zavarovanje bo odslej za posameznika dražje. Poleg 8,69 % prispevka od bruto plače (prej največ 7,26 %) bomo uporabniki morali iz svojega žepa pokriti tudi določen odstotek (od 50 % do 0 %) polne cene zdravstvene storitve. To bomo lahko storili na 2 načina: kot samoplačniki ali pa s sklenitvijo prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja. Prve napovedi kažejo, da prispevek za prostovoljno zavarovanje ne bo odvisen od višine plače, ampak bo enako visok za tiste z visokimi in tiste z nizkimi plačami. Če se bomo dozavarovali vsi, bo na mesec po prvih ocenah znašal približno 1000 SLT (cene april 1992).

● Prostovoljno zavarovanje bomo lahko sklenili pri ZZZS ali pa pri kakšni profitni zavarovalnici. Sredstva, porabljena za prostovoljno zavarovanje, bo mogoče uveljavljati kot olajšavo pri odmeri davka na dohodnino.

● Prostovoljno se bomo lahko zavarovali za razliko cene do odstotka cene, ki ga krije obvezno zavarovanje. Lahko pa se bomo tudi prostovoljno dozavarovali za nadstandardno zdravstveno varstvo, ki ni zajeto v obvezno zavarovanje.

● Močni sindikati se bodo lahko pogajali z delodajalci, da bi ti prostovoljno zavarovali vse zaposlene!

● Do 1. 1. 1993 (datum začetka prostovoljnega zavarovanja) bomo še vedno plačevali participacijo – vendar ne tudi za storitve, ki so po zakonu 100 % pokrite z obveznim zavarovanjem.

● Plačevanja participacije so oproščeni le socialno ogroženi, in to le za nekatere zdravstvene storitve. Možna bo tudi le delna oprostitev participacije in

letni limit, nad katerim ne bo več treba plačevati. Kakšen limit bo, bo določil ZZZS.

● Za ceno, ki jo bo treba doplačati, bo zelo važno, ali gre za poškodbo pri delu oziroma poklicno bolezen (ceneje) ali gre za poškodbo oziroma bolezen izven dela (bistveno dražje). Definicija poškodbe pri delu in poklicne bolezni je v Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (torej je vključena tudi poškodba na redni poti na delo in z dela domov).

● Delavci v delovnem razmerju s plačilom prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje zavarujejo sebe, zakonca (če ta sam ni zaposlen), razvezanega zakonca, če ga je dolžan preživljati, zakonске, nezakonske in posvojene otroke (do 26. leta starosti, če se šolajo, sicer pa do 15. leta), pastorko, vnuke, brate, sestre, druge otroke brez staršev, starše, očime, maehe, posvojitelje (če jih preživljajo).

● Obvezno zdravstveno zavarovanje 100-odstotno pokrije ceno naslednjih storitev (izbor): zdravstveno varstvo otrok, vse v zvezi z nosečnostjo, preventiva pred obolenjem, nalezljive bolezni, prva pomoč, zdravljenje poškodb pri delu in poklicnih boleznih, nekatere hujše bolezni in vsa zdravila za prej naštetost.

● Od 1. 1. 1993 do 1. 1. 1994 bo treba plačati 1 % cene najdražjih zdravstvenih storitev (kasneje postopoma do 5 %).

● Od 1. 1. 1993 do 1. 1. 1994 bo treba plačati 5 % (kasneje do 15 %) polne cene za splav, za zdravljenje neplodnosti, specialiste in bolnišnico za poškodbe in bolezni izven dela in za ortopedsko in druga pomagala.

● Od 1. 1. 1993 do 1. 1. 1994 bo treba plačati 15 % cene (najvišji možni odstotek) za zobozdravnika (za proteze celo 45 %) in za osnovno zdravstveno dejavnost, ki ni zastoni.

● Od 1. 1. 1993 do 1. 1. 1994 bo treba plačati 20 % cene (kasneje do 25 %) za specialista, bolnišnico in zdravišče pri nadaljevalnem zdravljenju poškodb in bolezni izven dela in za zdravila s pozitivne liste.

● Od 1. 1. 1993 do 1. 1. 1994 bo treba plačati 60 % cene (to je najvišji možni odstotek) za zdravišče in reševalne prevoze, ki niso nujni.

● Od 1. 1. 1993 do 1. 1. 1994 bo treba plačati 50 % cene (najvišji možni odstotek) za zdravila z vmesne liste, za očala in kontaktne leče.

● ZZZS bo lahko v statutu določil, da je treba biti zavarovan za določeno število mesecev (predzavarovanje), preden lahko prvič uveljavite pravico do ortopedskih, očesnih in drugih pripomočkov in do pogrebne (nujni stroški pogreba) in posmrtnine (od 100 % do 150 % zajamčene plače).

● V primerih nujnega zdravljenja včasih ne bo treba poravnati razlike cene iz lastnega žepa starejšim od 75 let, invalidom z več kot 70 % telesno okvaro, socialno ogroženim in tistim, ki so v kolektorskem letu že plačali več kot 2-kratni znesek za prostovoljno zavarovanje.

● Po novem bodo delodajalci morali zavarovati za riziko poškodbe pri delu in poklicne bolezni svoje zaposlene delavce (0,77 % od bruto plače). Zato pa bo obvezno zdravstveno zavarovanje 100-odstotno pokrilo zdravljenje le-teh. Delodajalec bo moral iz lastnega žepa plačati le še za preventivne zdravstvene preglede delavcev in seveda zagotoviti ustrezno varstvo pri delu. Prispevek pa bo do 50 % višji za podjetja, kjer se delavci nadpovprečno pogosto poškodujejo in zbolevajo.

● Denarno nadomestilo plače do 30. delovnega dne bolezenske odsotnosti z dela bomo prejeli izplačano tako, kot se je za to naš sindikat pogodil v panožni kolektivni pogodbi – in to bo največkrat ugodnejše kot po zakonu! Od 31. delovnega dne dalje, za nego družinskega člana, pri presajanju tkiv in organov ali zaradi posledic krvodajalstva bomo upravičeni do denarnega nadomestila iz sredstev ZZZS v višini od 80 % do 100 % – odvisno od vzroka odsotnosti z dela. Nižja kot v kolektivni pogodbi je osnova (lansko valorizirano povprečje), ki se valorizira z rastjo plač v Sloveniji.

● Prispevke za obvezno zdravstveno zavarovanje bomo plačevali zaposleni, delodajalci, zasebniki zase, pokojninski zavod za upokojence, zavod za zaposlovanje za brezposelne, občine za socialno ogrožene itd.

● Vsakdo med nami si bo lahko izbral zdravnika, ki mu bo všeč – vsaj za obdobje 1 leta, razen če ne pride do nesoglasij. Ta bo potem njegov osebni zdravnik. Tudi ginekologa in pediatra si bomo lahko izbrali kot osebnega zdravnika. Osebni zdravnik hrani vso dokumentacijo. Do specialista in v bolnišnico bo mogoče le z napotnico osebnega zdravnika.

● Novi zakoni vnašajo v Slovenijo »novost« – družinskega zdravnika. Ta naj bi se povsem uveljavil šele okrog leta 2000.

● Zakoni dovoljujejo zasebno zdravniško prakso. Strokovnost zasebnikov bodo jamčili izdelan sistem strokovnega nadzora, redno preverjanje znanja s strokovnimi izpiti, sistem pripravištva, sekundariata, specializacije, zbornični sistem itd. Vsako leto bodo razpisi za javno zdravstveno mrežo, na katerih se bodo zasebniki enakopravno potegovali za koncesijo.

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE ZAUPNIKE, STROKOVNE SLUŽBE PODJETIJ IN POSAMEZNIKE

● več avtorjev:

KAKO UVELJAVITI SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO V PRAKSI

Navodila – Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo.

Cena 330,00 SLT

● Janez Kopač

DAVKI PO NOvem

Novo neposredne dajatve in socialni prispevki in nove dajatve ter sprejete novosti in predlogi za spremembo decembrskega davčnega svežnja.

Cena 150,00 SLT

● več avtorjev:

MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

Delovno razmerje – Prenehanje potreb po delavcih – Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev – varstvo pravic delavcev – Varstvo pri delu – Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo – Seznam služb pravne pomoči.

Cena 200,00 SLT

● Mira Becele

STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOvem

Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjem in primeri praktične uporabe njegovih določil

Cena 330,00 SLT

● Gregor Miklič

NOVA DELOVNA ZAKONODAJA

Prečiščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem.

Cena 330,00 SLT

● Bogdan Kavčič

DELAVCI IN UPRAVLJANJE

Participacija – vzroki, cilji, vsebina in moč, organizacijske oblike, prednosti in kritike, evropski modeli participacije in kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«.

Cena 250,00 SLT

● več avtorjev:

KAKO POSTATI PODJETNIK – KAKO USPEŠNO POSLOVATI

Iz zbirke ABC PODJETNIŠTVA

Cena 300,00 SLT

● **ROKOVNIK – PRIROČNIK 92**

Vsebina: Koledarski vložek, zapisniški vložek, priročnik za sindikalne zaupnike.

Cena 450,00 SLT

● Aleksej Cvetko

ZAKON O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU Z OBRAZLOŽITVJO

Zakaj so bile potrebne spremembe v pokojninski in invalidski zakonodaji – Spremembe pogojev za upokojevanje – Nova definicija invalidnosti in kaj to pomeni – Nov sistem odmere nadomestil plač invalidom II. in III. kategorije invalidnosti – Sprejemni postopki za uveljavljanje in varstvo pravic, revizija, sodno varstvo – Organizacijske spremembe – Kako s pridobljenimi pravicami.

Cena 500,00 SLT

Vse informacije o knjigah – priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 110-033, 313-942, 311-956. Fax. (061) 317-298

NAROČILNICA NA ČASOPIS »DE«

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, naročamo (do pisnega preklica)

..... izvod(ov) tednika »DE«. Pošljite nam ga na

naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

Dne:.....

Žig Podpis naročnika

Naročnino bomo poravnali v zakonitem roku.

NAROČILNICA ZA KNJIGE – PRIROČNIKE

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... izv. ● Kako uveljaviti izv. ● Davki po novem

..... izv. ● Moje pravice na izv. ● Stanov. razmerja

..... izv. ● Nova del. zakon. izv. ● Delavci in upr.

..... izv. ● Kako postati podj. izv. ● Rokovnik 92

..... izv. ● Zakon o pokojnin.

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov:

Ulica, poštna št. in kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.

2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Dne:.....

Žig Podpis naročnika

L. B.

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 12

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti. Uresničimo tudi vaš predlog za sindikalne izlete in strokovna potovanja.

Posebno pomoč nudimo tudi pri lastninjenju počitniških objektov sindikalnih organizacij.

Pišite nam ali telefonirajte na (061) 326-982 ali 322-975; naš telefaks je (061) 317-293.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

1. **Počitniška hiška v Bohinju**, Bohinjsko Jezero – za 7 oseb v treh spalnicah, prijetnem dnevnem prostoru s kaminom, kuhinjo in kopalnico. Prijazna okolica v malce oddaljenem idiličnem kotičku pod Komarčo. Termini od 12. aprila dalje. Cena dnevnega najema 950 tolarjev.

2. **Počitniška hiška na Pokljuki** – omogoča prijetno bivanje 9 oseb. Hiška ima veliko dnevno sobo, opremljeno kuhinjo, tri spalnice, kopalnico z WC. Cena dnevnega najema je 1.400 tolarjev. Možen je obračun za manj gostov. Posamezni termini do 25. aprila.

3. **Apartmaja v Kranjski Gori** – za tri ali šest oseb; spalnica in opremljena kuhinja. Cene: mali apartma 550 tolarjev na dan, veliki 1030 tolarjev. Termini do 25. aprila.

4. **Bungalov na Rogli** – za 5 oseb: dnevni prostor s kuhinjo, spalnico, predprostor, TWC. Cena najema je 900 tolarjev dnevno. Termini od 12. do 25. aprila.

5. **Apartmaji na Pokljuki** – veliki apartma za 4 osebe: bivalni prostor s kuhinjsko nišo in jedilnim kotom, spalnica in kopalnica; velik balkon. Cena 800 tolarjev dnevno. Prosto do 25. aprila.

6. **Garsonjera na Rogli** – opremljene za 2 + 2 osebi. 7-dnevni termini od 20. do 27. aprila. Cena 635 tolarjev.

7. **Garsonjere na Kopah** – opremljene za 2 + 2 osebi. Termini: do 27. aprila. Cena 635 tolarjev.

8. **Brunarica na Veliki planini** – opremljena za 8 oseb, dnevni najem 910 tolarjev. Termini po 5. aprilu.

Zdravilišča

1. **Terme Čatež** – opremljena hiška za bivanje 4 + 1 oseba. Cena 1030 tolarjev vključuje 4 kopalniške karte. Termini od 30. marca.

2. **Dobrna** – zelene počitnice z dodatnim športno-rekreacijskim programom. Cena vikend programa od 27–46 DEM, tedenski program 91–154 DEM v tolarški protivrednosti.

Morje

1. **Počitniško stanovanje v Novigradu** – do 6 oseb – kuhinja, dve spalnici, kopalnica, WC, balkon. Termini od 30. marca dalje. Cena dnevnega najema v predsezoni 720 tolarjev.

2. **Hoteli v Rovinju** – posebno ugodna ponudba za Borzo sindikalnega turizma. Hotela Park in Eden – cena penziona do 11. aprila ca. 21 DEM, od 12. aprila do 15. julija pa ca. 26 DEM v tolarški protivrednosti – cene niso dokončne. Za dopustni čas bo v drugi polovici meseca aprila zagotovljena možnost obročnega odplačevanja z garancijo fiksne cene. Za hotel Montauro bo cena v času od 12. aprila do 15. julija 21 DEM, v naselju Villas Rubin po 20 DEM. Za uporabo teniških igrišč, keglišča in najem motornega čolna imajo naši gostje 50% popusta. Brezplačna uporaba mini golfa, namiznega tenisa, trim kabineta in igrišča za igre z žogo.

3. Ponudbe **hotelov Mali Lošinj** – vikend programi petek-nedelja: polni penzion 1100 tolarjev, polpenzion 880 tolarjev, za skupine 1000 tolarjev oziroma 830 tolarjev. Hotel Jadranka in Borza sindikalnega turizma sta pripravila program celodnevni aktivnosti.

B. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

Lastnike počitniških zmogljivosti na slovenski obali in v Istri, ki bi želeli ponuditi proste termine za prvomajske praznike, vabimo, da nam to sporočijo.

C. KUPIMO

1. **Rabljeno počitniško prikolico** za štiri osebe, staro od 5 do 8 let, kupimo.

D. PRODAMO

1. **Rabljeno prikolico** IMV q 450 Adria z novim baldahinom in standardno opremo za 65.000 tolarjev. Davek je že vključen v ceno.

2. **Prikolico** IMV Adria 400, letnik 1985, s 3 + 1 pomožnim ležiščem, z lesenim predverjem, locirano v Čatežu. Cena po dogovoru.

3. **Prikolico** IMV Adria 450 q special, letnik 1979, z baldahinom v AC Ladin gaj. Cena 40.000 tolarjev.

Želimo vam prijetno bivanje, pa kjerkoli ste – Borza sindikalnega turizma.

Direktor borze Metod Zalar

SVEŽE S TRGA

Osrednja ljubljanska tržnica od 30. marca do 2. aprila 1992.

Mlevski izdelki			
ajdova moka	160	solata endivija	80–120
koruzna moka	60	solata mehka	150–170
pšenična moka	50	špinača	160–200
		kislo zelje	60

Zelenjava		Sadje	
cvetača	100–120	hruške	60–80
čebula	50–100	jabolka	40–80
česen	200–320	orehova jedrca	700–800
fižol v zrnju	80–140	suhe slive	200–300
krompir	25–30		
motovilec	400–480		
ohrov	120–150	Jajca	8–14
radič	250–300	Med	280–350

Sindikat državnih in družbenih organov

ROS državnih in družbenih organov se je dogovoril z Mesarstvom Kmetič, naj oblikuje primerno ponudbo, upošteva kakovost, konkurenčne cene, rok dobave in plačilne pogoje. ROS poziva sindikalne zaupnike, o čemer smo že obvestili, naj ugotovijo interes med članstvom in ga sporočijo ROS-u in ponudniku. Sindikalna organizacija naj oceni tudi lastno finančno soudeležbo in možnosti kreditiranja članov, katerih plače so pod zajamčeno oziroma na njeni meji. Če sindikalna organizacija ne zmore kreditirati teh članov, naj se obrne na ROS, da bomo skupaj določili pogoje in način kreditiranja.

Drago Ščernjavič, sekretar ROS

MESARSTVO MIHAEL KMETIČ
TRZIN, Mengeška 31, 61234 MENGEŠ
tel. 061/713-537, Ž. R. 50120-620-149-05-1305115-3913

NAROČILO

ARTIKEL	TEŽA paketa	CENA za 1 kg	CENA paketa
I. PIŠČANCI, PURAN			
piščanci sveži PVC	15	256,00	3.840,00
piščanci sveži	15	243,00	3.645,00
piščanci zmznjeni	15	256,00	3.840,00
bedra	14	329,00	4.606,00
prsa	14	329,00	4.606,00
bedra in prsa	14	329,00	4.606,00
hrbti	14	129,00	1.806,00
krila	14	229,00	3.206,00
file (prsa brez kosti)	12	626,00	7.512,00
puranji file	10	695,00	6.950,00

II. SVEŽA SVINJINA
svinjska polovica (brez vsega) 377,00
svinjsko-milan. rez. 445,60

III. SVEŽA JUNETINA
posebej kakovostna paket sestavljen iz: stegno, pleče, šimbas, bočnik, rebra, kosti so brezplačno 20 450,50 9.010,00

IV. SUHOMESNI IZDELKI			
1. paket:	tirolska, posebna, klobase dom. polsuhe	5	395,40 1.977,00
2. paket:	pariška, peč. panceta, klobase dom. polsuhe	5	401,40 2.007,00
3. paket:	peč. panceta, prek. govedina, klobase dom. polsuhe	5	496,60 2.483,00

PLAČILNI POGOJI:

Plačljivo v dveh obrokih:

I. prvi obrok z gotovino ali s čekom takoj

drugi obrok s čekom – 30 dni od dobave blaga

II. prvi obrok s peto kopijo virmana

drugi obrok akceptni nalog ali virman 30 dni

Cene veljajo na dan naročila, dostava najkasneje čez sedem dni!

Kvaliteta je zagarantrirana!

Mesto dostave po dogovoru!

VELIKONOČNA PONUDBA

A. **VELIKI VELIKONOČNI PAKET**, pribl. 5 kg
– ca. 1,5 kg prek. suhi vrat – šunkica b. k.
– ca. 2,0 kg domača špiljena klobasa
– ca. 0,5 kg goveja salama
– ca. 1,0 kg pečena domača panceta
CENA PAKETA 2.480,00 tolarjev

B. **MALI VELIKONOČNI PAKET**, pribl. 3 kg
– ca. 1,5 kg prekajeni suhi sv. vrat – šunkica b. k.
– ca. 1,5 kg domača špiljena klobasa
CENA PAKETA 1.645,00 tolarjev

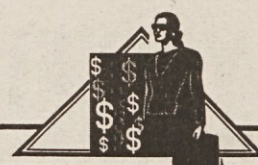
C. **PREKAJENI SUHI SVINJSKI VRAT – ŠUNKICA** b. k. (ca. 1,5–2 kg) 667,60
PREKAJENA GOVEDINA b. k., ca 1 kg 667,60
PEČENA DOMAČA PANCETA, 1–1,5 kg 459,70
SVEŽE DOMAČE ŠPILJENE PEČENICE 459,70
DOMAČE ŠPILJENE KLOBASE 478,20
POSEBNA SALAMA 263,00
GOVEJA ŠPILJENA KLOBASA 478,20

Preberite ta teden v slovenskem tedniku

NOVA DOBA

SLOVENSKI MINISTRI SE OBLAČIJO PRI PIERRU CARDINU
JANŠA ZAPRAVLJA DENAR ZA PRENOVO VOJAŠNIC
SLOVENJ GRADEC: VOJNI INVALID DRŽAVO ZAMAN PROSI ZA MILOŠČINO
RAZDELJENI GORENJC
HRVAŠKI BEGUNC POZABLJENI NA TUJEM
VELENJSKI ARHITEKTI NA VELIKO »FUŠAJO«
TAJNI JUGO FONDI V TUJINI
MORJE ADRIJANSKO: STOP ZA NOVINARJE IN RIBIČE
ZAKAJ JE BIL SCHWARZBARTL TEPEN

NOVA DOBA JE NAJBOLJŠI ČASOPIS ZA SLABE ČASE. NAJCE-NEUŠI, NAJHITREJŠI IN NEUSMILJEN DO GRABEŽLJIVIH NO-VOPEČENIH OBLASTNIKOV.

POT DO BOGASTVA

DELAVSKA HRANILNICA, d.o.o.

Ljubljana, Dalmatinova 4 nudi od 1. 4. 1992 naprej sindikatom, društvom, družbenim organizacijam, krajevnim skupnostim, dobrodelnim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam in privatnim osebam

nove obrestne mere na revalorizirano osnovo.

Revalorizacijska stopnja za april 1992 znaša 11,5% mesečno, pre- računano na letno raven 277%.

Obrestne mere za toolarske depozite so:

	MESEČNE		LETNE
– vezava sredstev na odpoklic	60%–75%R	6,9%–8,6%	126%–174%
– vezava sredstev nad 1 mesec	R + 1%	11,59%–11,76%	281%–288%
– vezava sredstev nad 2 meseca	R + 2%	11,76%–11,85%	288%–292%
– vezava sredstev nad 3 mesece	R + 4%–5%	11,85%–11,94%	292%–296%

Posebna ugodnost za privatne osebe:

obrestna mera do 10 dni	R	11,5%	277%
obrestna mera do 30 dni	R + 5%	11,94%	296%

Če bi varčevali 100.000,00 SLT 30 dni, bi pod temi pogoji dobili vrnjeno glavnico z obrestmi v višini 111.942,00 SLT.

Za vezavo sredstev od 30 do 90 dni:

– do 50.000,00 SLT	R + 6%	12,03%	300%
– od 50.001,00 SLT do 100.000,00 SLT	R + 7%	12,11%	303%
– nad 100.001,00 SLT	R + 8%	12,20%	307%

KREDITNA PONUDBA

– Kratkoročni krediti pravnim osebam	R + 15%	12,78%	333%
– kratkoročni krediti pravnim osebam v višini 400% od vezanih sredstev	R + 10%	12,37%	315%
– polog se obrestuje z	R	11,5%	277%
– kratkoročni krediti pravnim in drugim osebam od	R + 20%–R + 30%	13,18%–13,91%	352%–390%

– komisijski krediti pod pogoji, ki jih določi naročnik

POHITITE TER VARNO IN EKONOMIČNO NALOŽITE SVOJ PRI-HRANEK ALI PA REŠITE SVOJO POTREBO PO KREDITIH.

NAŠE GOSLO JE KAKOVOST SO LJUDJE!

Dodatna pojasnila lahko dobite na sedežu Hranilnice tel. 061 312-098, 316-881 ali na Agenciji v Trbovljah, tel. 0601 21-092, 22-213.

Delavska Hranilnica v Trbovljah

Delavska hranilnica je s pomočjo območnega sveta SSS odprla prvo svojo agencijo izven Ljubljane, vsekakor pa ne zadnje. Ob predstavitvi agencije na tiskovni konferenci je Ciril Urek, predsednik območnega sveta SSS poudaril, da je agencija Delavske hranilnice nov zametek nekdanje zelo znane »bratovske skladišnice«, ter da se bodo sindikati Zasavja vanjo vključevali po načelu dobrega gospodarja in solidarnosti, drugi pa glede na svoj interes ter na osnovi poslovnosti. Direktor Delavske hranilnice Jože Stegne pa je le-to predstavil: njen nastanek, njeno delo, članstvo in cilje, pri čemer je poudaril, da računa predvsem na tiste organizacije in posameznike, ki jih velike banke in druge finančne organizacije zanemarijajo, pri poslovanju pa se ravna po načelu spodbudnih obresti tako za vlagatelje sredstev kot za posojiljomalce. Kot enega izmed pomembnih bodočih ciljev pa je omenil pripravo stimulativnega stanovanjskega varčevanja. Agencija v Trbovljah bo v začetku poslovala brez redno zaposlenih (torej dragih režijskih stroškov) in v začetku bo sprejemala le depozite, kasneje pa tudi hranilne vloge.

B. R.

RAČUNAJTE NAME

STROJNI TEHNIK (IV. stopnja)
Janko Vodlan, Petermelova 10, Domžale, telefon 722-689, posebna znanja: popraviljanje strojev za brizganje plastike.

ING. TEKSTILNE TEHNOLOGIJE (VI. stopnja)
Darja Hudin, telefon (062) 810-891, posebna znanja: likovna vzgoja otrok, aktivno govorim angleški in pasivno francoski jezik.

PHARE REŠUJE GORENJSKO

Stuart Thompson, izvedenec programa Evropske skupnosti za pomoč vzhodnoevropskim državam pri spreminjanju svojih gospodarstev v tržna, imenovanega PHARE, je pred dnevi po obisku v Sloveniji odšel v Bruselj s polno torbo predlogov in programov prestrukturiranja. Thompson je izvedenec za drobno gospodarstvo in se je zanimal predvsem za možnosti razvoja srednjih, malih, in družinskih (ali mikro) podjetij. Slovenska stran, to je ministrstvo za drobno gospodarstvo mu je pripravilo pet predlogov, pri katerih gre predvsem za spodbujanje razvoja podjetništva in za strokovno pomoč podjetnikom. Eden pa zajema celovito reševanje ene regije, in naključje je hotelo, da je ta regija Gorenjska.

Naključje omenjamo, ker je bilo treba podatke zbrati v nekaj dnevih, ministrstvo pa je ocenilo, da jih bo najlažje dobilo na Gorenjskem.

»Sicer pa smo na ministrstvu že prej ugotovili, da je najbolje narediti celovit program reševanja regije, ne le posameznih središč v njej, kot so naredili v Mariboru,« nam je razložil Eric Tomas, svetovalec v ministrstvu za drobno gospodarstvo. »Zadevo smo zastavili tako, da ne bi reševali samo velikih industrijskih obratov, ki so v težavah ali domnevamo, da bodo vanje še zabredli,

ampak odprli perspektive množici ljudi, ki bodo brez posla, raznovrstnih zasebnih dejavnosti. Pri tem pa bomo do skrajnosti izkoristili tudi krajevne značilnosti. Pridobljene izkušnje bi lahko s pridom uporabili drugje v Sloveniji, kajti program PHARE terja, da se v delo vključijo ob njihovih tudi domači strokovnjaki, ki jih ustrezno izobrazijo.«

Na Gorenjskem je ta hip v nevarnosti, da izgubi delo 25 tisoč zaposlenih v 15 ogroženih podjetjih. Na drugi strani pa je kar 8000 kmetij premalo izkoriščenih, ki potrebujejo dopolnilne programe in strokovno pomoč pri preživetju in pri iskanju razvojnih možnosti. Stuart Thompson je bil zadovoljen s pestrostjo in številčnostjo zamisli, med katerimi so nekatere povsem samosvoje. Kot tržiška, da bi razvili center za zmarjstvo, za kar imajo nadvse ugodne klimatske in geografske pogoje.

Predlogi so za zdaj zajeli kranjsko, škofjeloško, tržiško, radovljiško in jeseniško občino, kasneje se bosta pridružili še kamniška in domžalska. Koliko bo prestrukturiranje regije veljalo, za zdaj seveda ni mogoče reči in tega podatka Stuart Thompson ni odnesel v Bruselj. Je pa zvedel, da so ostali štirje programi, ki naj bi jih PHARE pomagala uresničiti, vredni dobrih 200 milijonov ecujev. Ker je minister za znanost dr. Peter

Tancig kot koordinator vseh programov PHARE za Slovenijo pred dnevi v Bruslju podpisal prvi sporazum med Slovenijo in PHARE, po katerem bo Slovenija lahko koristila 7 milijonov ecujev, nas je zanimalo, čemu je slovenska stran g. Thompsonu predstavila tako drage programe, zlasti še, ko je za razvoj drobnega gospodarstva predviden le milijon ecujev.

»Slovenija ima možnost dobiti še precej več nepovratne finančne pomoči, čeprav je jasno, da bodo večjo težo predstavljali strokovni nasveti, izobraževanje ter tehnična pomoč,« nam je odgovoril Eric Tomas. »Tom Garvey, direktor PHARE, je ob obisku pred več kot mesecem dni namignil, da bi lahko dobili kakih 20 milijonov ecujev. Mi bi bili veseli, če bi se ta napoved uresničila. Moram pa dodati, da ima Slovenija še dodatne možnosti, saj v posameznih državah Zahodne Evrope obstaja še vrsta organizacij, kjer je možno dobiti pomoč. To bo pomembno zlasti pri posameznikih konkretnih dogovorih med slovenskimi in tujimi organizacijami.

Program za prestrukturiranje gorenjskega gospodarstva naj bi bil izdelan do potankosti v kakih treh mesecih, tako da bo takrat, ko bi Slovenija lahko začela izkoriščati dodeljenih ji 7 milijonov ecujev pomoči, nared.

Boris Rugelj

Oprema Kočevje: USPEŠNO LANSKO LETO IN NOVI IZDELKI

Takole so si privoščili delavci kočevske Opreme po proslavi, ki je potekala pod sloganom »KAKOVOST, POSLOVNOST IN KULTURA« in so z njo obeležili politično burno, a poslovno uspešno lansko leto. Na njej je slovenski kipar Janez Boljka

v obliki modulne gradnje. Na področju zahtevnih oblačil pa so začeli uvajati aramidna vlakna, ki so negorljiva in trenutno najmočnejša, kar jih pozna svet. »Če nam Bog in Partija ne bosta posebej nagajala, si upam trditi, da smo sposobni v enem letu

»predal svojemu namenu« skulpturo slona – simbol in maskoto Opreme. Zbranim je spregovoril predsednik podjetja Božidar Zajc, ki je med drugim dejal, da so v Opremi v dobrih dveh letih nadomestili več kot 75 odstotkov izdelkov z novimi, v katere so vložili 5 milijonov DEM in jih uspešno prodajajo. Posebej velja omeniti dva strateška projekta, sta že v fazi prototipne realizacije. Na področju medicinske opreme je to tretja generacija laboratorijskega pohištva

ponovno pridobiti izgubljena tržišča ali jih nadomestiti z novimi, zopet doseči že ustvarjen standard, plače v znesku 600 do 700 DEM in po dolgem času spremeniti trend rasti družbenega bruto produkta. V Opremi tako bo, za Slovenijo pa naj se pokažejo ljudje, ki si upajo to obveznost prevzeti na svoja ramena in biti za to nagajani ali zaznamovani,« je poudaril Zajc in povabil goste na ogled razstave novih izdelkov.

Slika: Sašo Bernardi
Tekst: I. K.

SMISEL ZA PRIREJANJE PODATKOV

Lani je slovensko gospodarstvo prigospodarilo za 31,4 milijarde tolarjev izgub, ob 1021 milijardah tolarjev prihodka. Skoraj dve tretjini izgub je pridelala industrija, 13,7 odstotka promet in zveze, 7,6 trgovina in 6,5 odstotka gradbeništvo, da omenimo samo najmočnejše izgubarske dejavnosti. Ob tem pa SDK ugotavlja, da je bilanca poslovnega uspeha slovenskega gospodarstva lepša (seveda navidez), kot bi smela biti glede na vse lanskeletne težave, ki so prizadele Slovenijo.

BREZ POLITIKE DO DOMAČEGA GOSTA

Turistična zveza Slovenije je te dni poskrbela za sestanek z eno samo točko dnevnega reda: možnosti za dopustovanje domačega gosta. Ob tem se bo marsikdo, ki se bori za preživetje in je zaradi socialne negotovosti ob miren spanec, prav gotovo namrdnil.

Kako do denarja za počitnice, ko pa ga zmanjkuje že za plačevanje položnic? In ne gre oporekati. Še kako namreč drži, da si mnogi izmed nas še lep čas ne bodo mogli privoščiti zasluženih počitnic.

Pa zato kljub vsemu ne gre metati puške v koruzo. Res je namreč, da je v primerjavi s preteklostjo postal življenjski prostor Slovenca žalostno majhen in da so naši žepi letos še veliko bolj prazni, kot so bili kdajkoli poprej, vendar se, vsaj nekateri, dopustu gotovo ne bodo odpovedali. Verjetno se ne bomo sončili v Črnogorskem primorju in tudi ne čofotali v sinjem morju pod Biokovim, si bomo pa vzeli

lahko prinašalo turistično gospodarstvo, zares, blago povedano, zelo nenavadno. Nadalje je treba letos računati, poudarja dr.

Bo julija kaj bolj živahno?

nekaj dni za pošten oddih v svoji Sloveniji. Če bo le to prenesel naš družinski proračun.

Ob razmišljanjih, kaj nam bo prineslo poletje 92, dr. Marjan Rožič, predsednik Turistične zveze Slovenije opozarja na tri stvari. Med drugim ga povsem upravičeno skrbi znana ugotovitev, da v Sloveniji še vedno nimamo politike do domačega gosta. Do je do turista, ki je najbolj zanesljiv in obenem pogosto tudi najboljši gost. To je ob vsem govorjenju o tem, kaj vse bi nam

Marjan Rožič, da vse več ljudi živi v bedi, da imamo že 100.000 nezaposlenih in da se tudi tisti, ki imajo redne dohodke, denimo upokojevalci, težko tolčejo iz meseca v mesec. Ja, medtem ko životarijo tisti, ki delajo, in se težko preživljajo oni, ki so garali vse življenje, bi lahko za mlade dejali, ne le da so povsem brez cvenka, ampak da so celo že brez spodnjic. In kdor je brez le-teh, si nedvomno presneto težko privoščiti kaj lepega.

Pa še k tretji misli predsednika

Turistične zveze Slovenije. Prav zaradi hude krize, v kateri smo se znašli in nam jemlje dušni mir, nam je dopust še toliko bolj potreben, opozarja dr. Marjan Rožič. In lahko mu le pritrdimo. Toda kako, kje vzeti denar za počitnice?

No, prav o tem je tekla beseda na omenjenem sestanku. Da ne bo sredi turistične sezone prevelikega razočaranja, naj kar brez ovinkov povemo, da bo marsikje na naši obali in tudi v notranjosti tako, kot je bilo včasih. Ne bo popustov. Hotelirji računajo, da bodo imeli polne roke dela in da Slovenci ne bomo »tvegali« počitnic kje v Istri ali na Kvarnerških otokih. Pa se bodo ušeli. Že zato, ker naši konkurenti obljublajo zares dostopne cene. Sedaj, na primer, lahko dopustujete na Malem Lošinju za 9 mark dnevno (polni penzion), pri nas pa morate odšteti 60 mark (za polpenzion).

Organizatorji počitnikovanja na vasi pa so pripravili vrsto ugodnosti. Zgornja cena polnega penziona bo v najlepši sobi in ob najbolj obloženih mizi 35 mark na dan. Pri tem pa bodo gostje deležni vrste popustov. Družinski, na primer, bodo znašali tudi do 40 odstotkov. Posebni popusti bodo tudi za upokojevalce, za kar organizatorji dopusta na vasi omogočajo tudi namensko varčevanje. Ni kaj, dobro razmišljajo.

O tem, ali bi kazalo imeti v prihodnje v Sloveniji posebne nižje cene za domače goste in nekoliko višje za tujce, so mnenja različna. Zato bo tudi praksa različna. Pri tem je najbolj pomembno, da bo za nas počitnikovanje v vsakem primeru precej velika naložba. Vsekakor pa bodo tisti, ki bodo ob konkurenčnih cenah veliko nudili oziroma več kot drugi, zelo verjetno imeli polne roke dela. Zato pač, ker bomo vsi skupaj svoje tolare zelo skrbno obračali in nam na kraj pameti ne bo prišlo, da bi komu karkoli podarili.

Andrej Uloga

SVOBODA BIVANJA

Sejem Svoboda bivanja na Gospodarskem razstavišču od 7. do 11. aprila bo tretji in s tem zadnji v sklopu treh sejmskih prireditvev Alpe Adria. Na tiskovni konferenci so organizatorji povedali, da so z obiskom prejšnjih dveh sejmov Svoboda ustvarjanja in Svoboda gibanja zelo zadovoljni, saj so skupaj prodali kar 52 tisoč vstopnic.

Razstavne salone na sejmu Svoboda bivanja bo združevalo skupno »Vse za dom, gospodinjstvo in hobi«. Obiskovalci si bodo lahko ogledali električne stroje in orodja, belo tehniko in gostinsko opremo, različne materiale za zaključna dela, stavbno pohištvo, notranjo stanovanjsko opremo, glasbila in avdio-video tehniko. Na zunanjih površinah Gospodarskega razstavišča pa bodo na ogled kmetijski stroji, vrtno ute in bazezi ter sedežne garniture.

Prvič doslej so se spomnili tudi na svobodo bivanja otrok, saj jim bodo na 450 kvadratnih metrih zgradili pravcato mesto iz lego kock – Legoland.

Do sedaj se je za udeležbo na sejmu prijavilo že 260 razstav-

ljalcev iz Slovenije in devetih tujih držav, ki bodo svoje izdelke razgnili kar na 8000 kvadratnih metrih zaprtega in 450 kvadratnih metrih zunanjega prostora. Sejem bo 7. aprila ob 10. uri odprl Izidor Rejc, minister za industrijo in gradbeništvo Republike Slovenije.

T.U. B.H.

pravkar izšlo

mag. Aleksej Cvetko

NOVA UREDITEV POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

Brošura je izšla v založbi ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana

Naročita jo lahko na naslov:

Dalmatinova 4, Ljubljana,
tel. 061/321-255 ali 110-033, fax. 061/317-298

Če kje drži tista, ki gotovo ni iz trte izvita, da nikar ne glejte politika v usta, ampak se raje potipajte po žepu, če je vaša denarnica še v njem, potem je to pri sprejemanju državnega proračuna. Toliko lepih besed in skrbi za ljudstvo najbrž ne boste slišali do naslednjih volitev. In če niste z obema nogama trdno na tleh, so vas prepričali, da vam brez državnih uradnikov, ki vam poberejo več kot polovico ustvarjenega, sploh ni moč živeti. Kakor koli že, nekaj čez 174 milijard tolarjev, ali za vašo boljšo predstavo polčetrta milijarda nemških mark, se bo začela vrteti. Številka je lahko velika, lahko pa tudi ne. Po zakonu o proračunu bodo vsi »porabniki« dobili manj, kot mislijo, da jim pripada. Tako se bo denimo nova slovenska vojska morala zadovoljiti s približno tretjino od zahtevanih 23 milijard tolarjev. So pa tudi taki, ki mislijo, da je še to preveč in da bi bilo bolje del tega denarja nameniti šolstvu. Podobno velja tudi za policijo. Po vročih razpravah bi lahko sodili, da nam struktura sprejetega proračuna odkriva pogosto zelo glasnega merjenja moči posameznih skupin pritiska, da si državni kolač razdelijo čimbolj po svojem okusu (in potrebah). Samo po sebi je to čisto normalno, če poteka po nekakšni sredinski črti, ki se ji reče razvojni program. Ker tega slovenski parlament ni bil sposoben izterjati od Peterletove vlade, je nastala idealna podlaga za ribarjenje v kalnem. Pač v stilu z najvišjega mesta vladne palače na Prešernovi 8: če bo špičasto, bodo vile, če bo okroglo, pa lopata.

P(r)oračun

Razprava o tem, kako razdeliti polovico slovenskega družbenega proizvoda, je še enkrat pokazala, da se načelnost (ne samo v politiki) nujno konča pri denarju. Še do včeraj zakleti privrženci parlamentarnega nadzora nad početjem vlade, še zlasti na občutljivem finančnem področju, so se namreč nenadoma prelevili v razumevajoče poslane, ki ministrom puščajo povsem proste roke, kako potrošiti teh 174 milijard. Tisti, ki so še nedolgo tega vlagali interpelacije in trdili, da vlada ne ignorira le parlamenta, ampak celo zakonitost (znamenita re-nominacija proračuna, ko je vlada na svojo roko povečala proračun), so ji zdaj ponudili

Jože Poglajen

več, kot je sama predlagala. Povedano preprosto, s proračunskim denarjem lahko razpolaga po mili volji in brez omejitve, le skupne odobrene vsote, povečane z 80-odstotnim pribitkom pričakovane inflacije, ne sme prekoračiti brez odobritve parlamenta.

Samo sprašujemo se lahko, čemu je parlament porabil štiri mesece dragocenega časa, da je skušal »pravično« razdeliti razpoložljivi denar, če je zdaj vladi podaril možnost, da to stori kar sama? Tisti, ki so naklonjeni misli, da je vse v politiki strogo načrtovana stvar, so ta preobrat povezali z Drnovškovo in Bavčarjevo kandidaturo za novega mandatarja. Naklonjenost temu, da je vladi treba omogočiti dovolj (?) manevrskega prostora pri financah, je bilo namreč čutili prav pri poslancih (Kopač) zdaj Drnovškove stranke, pa tudi poslance strank, ki na tihem računajo na ministrske stolčke v morebitni novi vladi, nenadoma ni več motila vladna arogantnost do prizadevanj parlamenta, da bi njena početja nadzoroval.

Če pustimo novo vlado prerokovalcem iz kavnihih skodelic, je jasno dvoje. Parlament si je elegantno umil roke nad vsemi možnimi izbruhmi nezadovoljstev med učitelji, zdravniki, strojevodji, policaji, skratka vsemi, ki jim država reže kruh, češ saj mi bi dali, pa ta vlada... In drugič, vlada bo (še bolj kot zdaj) postala arena neusmiljenih spopadov med ministri, resorji, vplivnimi lobiji za več denarja.

SKLAD SOLIDARNOSTNE POMOČI

Trboveljski sklad solidarnostne posmrtninske pomoči že 17 let uspešno pomaga ljudem v najtežji stiski, ob smrti v družini. Te dni so na letni skupščini sklada, ki sta ga 1975. leta ustanovila občinski sindikalni svet in društvo upokojencev Trbovlje, ugotovili, da je sklad tudi prejšnje leto dobro delal in veliko pomagal ljudem. Največ zahvale za dobro delo sklada pa sta požela predsednik sklada Janez Malovrh in Tine Lenarčič. V čem je šarm takega sklada? V Trbov-

ljah vanj vplačuje 12730 občanov letno »članarino«, ki znaša za letošnje leto borih 400 tolarjev. V primeru smrti v družini pa upravičenec do pomoči skupaj s pomočjo, za minuli mesec je znašala 25000 tolarjev, in središtvu iz pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, praktično pokrije vse pogrebne stroške. Pomoč iz sklada ni posojilo! S pametnim gospodarjenjem se v skladu nabere vedno več denarja, kot ga letno porabijo.

B. R.

ÖBRATNA AMBULANTA

Prim. doc.
dr. Anton Prijatelj

Ponovno o poklicnih boleznih

O poklicnih boleznih sem v tej rubriki že pisal (24. 5. 1991). Zakaj ponovno v tako kratkem času? Zato, ker me je k temu izzval

članek v Nedeljskem dnevniku, kjer je avtor trdil, da skrivamo seznam poklicnih bolezni, da ga nikomur nečemo pokazati, skratka, da ljudi, ki imajo pravico do invalidnine kakor tudi do večjih prejemkov med bolovanjem, »okrog prinašamo«.

Z avtorjem tega zapisa se nikakor ne strinjam. Še vedno velja seznam, pa da bom karseda natančen, v Republiki Sloveniji še vedno velja Samoupravni sporazum o seznamu poklicnih bolezni, ki je izšel v Uradnem listu SFRJ št. 38 z dne 22. 7. 1983. Če sem to zapisal, je jasno, da lahko vsak državljan ali zavarovanec v Sloveniji najde ta Uradni list in ugotovi, katere so **poklicne bolezni**, zaradi katerih ima lahko pravico do bonitet. Najprej je to:

- 100-odstotno nadomestilo za čas bolovanja,
- pravica do višjega zneska, če je telesna okvara več kot 30-odstotna,
- pravica do polne pokojnine ne glede na delovno dobo, če gre za invalida I. kategorije. Da pa ne bo spet kdo dejal, da seznam skrivamo, bom navedel, katere so tiste bolezni, ki jih lahko priznamo za poklicne bolezni:
 - zastrupitve s svinčom ter njegovimi spojinami in zmesmi,
 - zastrupitve z živim srebrom ter njegovimi spojinami in amalgami,
 - zastrupitve z arzenom in njegovimi spojinami,
 - zastrupitve s fosforjem in njegovimi spojinami,
 - zastrupitve z manganom ter njegovimi spojinami in zmesmi,
 - zastrupitve s halogenimi elementi (s klorom, fluorom, bromom in jodom) in njegovimi spojinami,
 - zastrupitve z berilijem ter njegovimi spojinami in zmesmi,
 - zastrupitve s kadmijem ter njegovimi spojinami in zmesmi,
 - zastrupitve s selenom, vanadijem ter njegovimi spojinami in zmesmi,
 - zastrupitve s kromom in njegovimi spojinami,
 - zastrupitve z nikljem in njegovimi spojinami,
 - zastrupitve z benzenom in njegovimi homologi ter drugimi strupenimi cikličnimi spojinami,
 - zastrupitve z nitro in amino spojinami benzena, njegovimi homologi in njihovimi derivati,
 - zastrupitve s halogenimi ogljikovimi maščobami in aromatske vrste (monoklormetan, triklorometan, etan, kloroetil ipd.),
 - zastrupitve s cikličnimi ogljikovodiki (nafta, benzin, white špirit, kerozin ipd.),
 - sindrom akropatije v polimerizaciji vinilkloridov z akroosteolizo ali brez nje,
 - zastrupitve z žveplovo kislino in njenim anhidridom (SO₂) žveplovim vodikom, žveplovim ogljikom, dimetilsulfatom in drugimi škodljivimi žveplovimi spojinami,
 - zastrupitve z dušikovo kislino in njenimi estri (nitroglicerolom, dinitroglicerolom idr.), njenimi anhidridi, dušikovimi oksidi, t. i. »nitrozni plini«, drugimi derivati in amonijakom,
 - zastrupitve z alkoholi, estri, aldehidi in ketoni.

RED V GOSPODARSTVU

Te dni naj bi se začela razprava o zakonu o gospodarskih družbah, ki ga je vlada skupaj s tezami pripravila nedolgo tega. Da gre za zelo resno in tudi zapleteno snov, dokazuje kar 564 členov, kolikor jih ima začetno zakonsko besedilo. V kratkem bo gradivo vzel v roke tudi skupščinski odbor za splošne gospodarske zadeve. Predsednik odbora Franc Grašič nam je povedal, da nima iluzij, da bi odbor k tako zahtevni in globoki problematiki lahko prispeval kaj bistvenega. Gre za izgradnjo si-

stema, skladnega s sistemi v državah s tržnim gospodarstvom. Zakon bo določal le pogoje za ustanavljanje gospodarskih organizacij, seveda pa bodo morala sedanja podjetja organiziranost prilagoditi temu zakonu. Med drugim to pomeni, da bodo morale d.d. in d.o.o. dokapitalizirati minimalni znesek osnovnega ali ustanovitvenega kapitala. Zaradi tega se bo število podjetij, ki so bila ustanovljena z nekaj tisoč tolarji, pa praktično ne poslušajo, so mrtva, verjetno močno zmanjšalo. B. R.

ŽIVLJENJE TEČE...

Piše:
Mag. Aleksej Cvetko

Pravica do razporeditve oziroma zaposlitve na drugem ustreznem delu in pravica do dela s skrajšanim delovnim časom

Zakonske določbe novega zakona o tem, v kakšnih primerih pridobijo zavarovanci s preostalo delovno zmoglostjo pravico do zaposlitve na drugem ustreznem delu ali pravico do dela s skrajšanim delovnim časom, se ne razlikujejo veliko od dosedaj veljavnih določb.

Pravico do razporeditve oziroma zaposlitve na drugem ustreznem delu s polnim delovnim časom ima delovni invalid III. kategorije invalidnosti, če je za tako delo zmožen brez poklicne rehabilitacije ali če se je za tako delo usposobil s poklicno rehabilitacijo.

Pravico do dela s skrajšanim delovnim časom na svojem delu ima delovni invalid II. kategorije invalidnosti, če to svoje delo lahko opravlja najmanj polovico polnega delovnega časa. Pravico do dela s skrajšanim delovnim časom na drugem ustreznem delu pa ima invalid II. kategorije invalidnosti, če ne more svojega dela opravljati niti polovico polnega delovnega časa: to velja tudi v primeru, če se je za tako delo usposobil s poklicno rehabilitacijo.

Za zavarovance, pri katerih nastane invalidnost v času šolanja;

– dijake in študente pri praktičnem pouku, pri opravljanju proizvodnega dela oziroma delovne prakse in na strokovnih ekskurzijah,

– otroke in mladostnike z motnjami v telesnem in duševnem razvoju pri praktičnem pouku v organizacijah za usposabljanje ali na obveznem praktičnem delu,

– dijake in študente višjih in visokih šol pri opravljanju dela preko pooblaščenih organizacij,

– zavarovance, ki kot udeleženci mladinskih taborov v Republiki Sloveniji sodelujejo pri opravljanju del in nalog na mladinskem taboru,

velja, da imajo pravice do zaposlitve na drugem ustreznem delu samo, če so se s poklicno rehabilitacijo usposobili za tako delo, kar je zanje dodaten pogoj.

Delovnemu invalidu II. ali III. kategorije invalidnosti, ki zaradi zdravstvenih razlogov lahko dela v enakih pogojih kot drugi delavci, se zagotovi opravljanje dela v skladu s priznanimi pravicami v organizaciji ali pri delodajalcu. Če ne more delati v enakih pogojih kot drugi delavci, se zaposli v posebni organizaciji za usposabljanje in zaposlovanje invalidnih oseb, lahko pa se mu omogoči, da delo opravlja doma, če je to glede na njegovo invalidnost potrebno ter glede na vrsto in organizacijo dela izvedljivo. Delovni invalid II. ali III. kategorije invalidnosti mora nastopiti delo na drugem ustreznem delu oziroma delo s skrajšanim delovnim časom, ko mu je na podlagi dokončne odločbe o uveljavitvi ustrezne pravice preskrbljeno drugo ustrezno delo. Tako delo pa prične opravljati v roku, ki je določen v pogodbi o delu, ki jo je sklenil z organizacijo ali delodajalcem, oziroma je določen s sklepom organizacije ali delodajalca o razporeditvi na tako delo.

(Se nadaljuje)

KAZIPOT CEN

Morda boste mislili, da gre za aprilsko šalo, vendar to ni nobena šala. Nov val podražitev je zopet najbolj prizadel osnovna živila, kot sta kruh in mleko. Spet bodo v vsaki družini prišla na vrsto nova izračunavanja, kako obrniti skromen mesečni dohodek, da bi prebrili do naslednje plače. Gotovo bi bil dobrodošel tudi kak tolar, ki bi ga uspeli privarčevati. Zato preberite naslednje vrstice in presodite, kje boste ta teden kupovali.

Olje je najcenejše v Mercatorju na Slovenčev, kis pa v Supermarketu, in sicer kar do 20 tolarjev. V Kašči boste dobili tudi do 16 tolarjev cenejšo sol, po špageti pa pojdite v Fortis na Vojkovi cesti. Tako kot že več tednov boste tudi tokrat največ privarčevali pri pralnem prašku, če ga boste kupili v Mercatorju na Slovenčev, saj tam še vedno stane manj kot 600 tolarjev. In kot že rečenc, se je mleko s prejšnjih 38,70 tolarja podražilo na 40,40 tolarja.

Nikar ne tarnajte nad visokimi cenami, saj se lahko samo še povišajo. Zato ne izgubljajte dragocenega časa, temveč hitro zavijte v najcenejše trgovine z našega seznama in nakupite vse potrebno.

BLAGO/TRGOVINA	Maxi-market Lj.	Super-market Lj.	Nama Dunajska	Blagov. Bežigrad	Mercator Slovenč.	Emona Cigalet.	Delikatesa Dunajska	Emona Hubad.	Kašča Vojkova	Sončnica Maroltova	Fortis Vojkova	Forum Dunajska
OLJE – 1 l, steklenica Cekin-rastlinsko	127,80	115,40	–	138,30	113,10	127,80	130,10	–	–	124,40	–	119,90
KIS – 1 l, PVC Šampionka-vinski	126,00	110,60	–	–	–	131,10	–	–	131,00	–	–	127,10
SLADKOR – 1 kg TSO Ormož-kristal	62,50	70,60	–	–	68,70	70,60	70,00	–	68,60	73,60	69,30	65,90
SOL – 1 kg, morska Droga-mleta	44,70	44,70	51,00	55,90	44,90	50,60	43,20	44,70	39,00	49,40	44,60	44,90
MOKA – 2 kg Mlinotest-tip 500	59,70	55,20	–	–	–	55,20	–	55,20	–	56,90	–	–
SALAMA – 1 kg MIZ Emona-posebna	407,50	407,50	427,10	436,50	–	407,50	–	407,50	–	–	–	–
SADNI SIRUP – 1 l Fructal – Jabolko	182,50	–	182,50	182,50	–	–	–	–	–	192,70	–	–
MLEKO – 1 l, PVC LM-3,2%	40,50	40,40	–	40,40	40,40	40,40	40,40	40,40	40,50	40,50	–	–
ŠPAGETI – 0,5 kg Mlinotest – Ceres	66,80	–	–	–	66,80	69,90	–	66,80	–	72,30	55,80	–
PRALNI PRAŠEK Henkel-Persil	720,10	720,10	750,00	720,10	592,90	–	–	720,10	–	732,20	–	771,90

SCT sredi Moskve zgradil šest poslovnih stavb

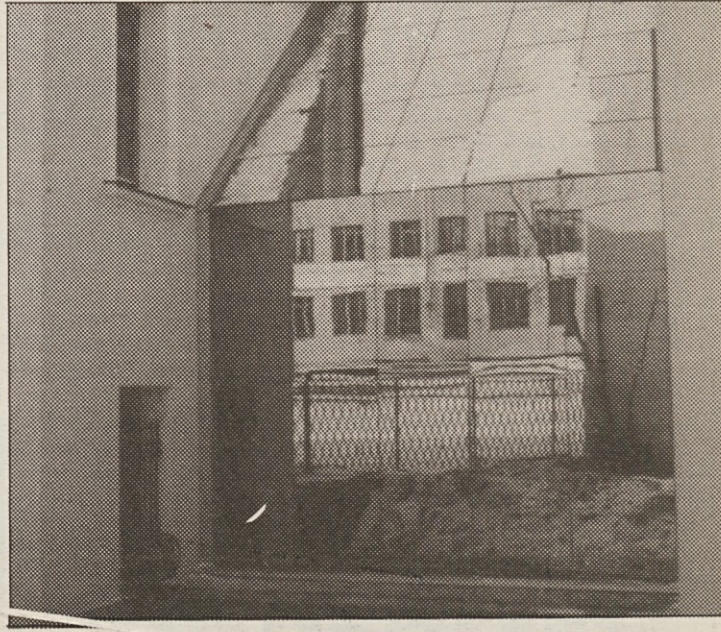
Poslovni prostori zahodnih podjetij v ulici Južinski pereluk

SCT je zgradil pod nadzorom moskovskega spomeniškega varstva šest zgradb

Podoba realne ruske arhitekture 19. stoletja s številnimi štukaturami na fasadi

Prehodi med zgradbami so zaprti s steklenimi stenami, ki prepuščajo svetlobo

Dokaz, da se dežela, ki je še donedavna veljala za hermetično zaprto, zares odpira svetu, je vstop vanjo. To smo lahko občutili sredi februarja letos že na mednarodnem letališču Šeremetjevo, kamor smo z Brnika prileteli z Adriinim letalom. Tri dni potem, ko je ruski konzul Jurij Girenko izročil slovenskemu zunanjemu ministru Dimitriju Ruplu noto o priznanju Slovenije, smo v to državo brez velikih formalnosti vstopili s slovenskim potnim listom. Prijetno presenečenje!

Moskva, mesto v katerem (brez predmestij) prebiva šest milijonov prebivalcev, njena površina pa je tako velika, da zunanja mestna obvoznica, ki v krogu oklepa mesto, meri kar 120 kilometrov, na vsakem koraku daje vtis velikih sprememb. V središču in najbližji okolici so že številna gradbišča. V teku je projekt obnove starega moskovskega jedra. Nemci, Avstrijci, Poljaki in drugi gradbeniki, pa tudi Slovenci obnavljajo Moskvo. S pomočjo kapitala razvitih držav. Ta je kljub številnim notranjim pretresom, ki so značilni za obdobje po uvedbi demokratične oblasti v Rusiji, že začel izkoriščati možnost, ki se mu ponuja. Postopoma prihaja v deželo, ki zaradi sprememb doživlja svoje travme, a lahko pomeni v bližnji in daljni prihodnosti odlično priložnost in predvsem nove trge, neizmernih velikosti.

Domača ruska podjetja in zahodne firme so v Moskvi in drugod ustanovila že več kot tisoč mešanih podjetij – joint ventures. Med najuspešnejšimi je »Perestroika joint venture«, ki sta ga že junija 1988 ustanovila moskovska gradbena organizacija Mosimstroj in ameriška skupina The Worsham group. Podjetje se ukvarja z nepremičninami in gradnjo ter oddajo objektov za poslovne prostore tujih predstavništev v Moskvi. S tem podjetjem je navezal poslovne odnose tudi SCT ter 23. maja 1990 sklenil pogodbo za projektiranje in gradnjo objektov v ulici Južinski pereluk.

»To je prvi projekt v Moskvi, na katerem delajo skupaj ruski in slovenski gradbeni strokovnjaki,« poudarja Igor Žukov, direktor projekta Perestroika joint venture. »Predstavništvo tujih firm gradimo sodobne, dobro opremljene prostore. Da bi zagotovili svetovno raven, smo se odločili za sodelovanje z izkušenimi tujimi gradbenimi firmami. Pogodbo z SCT smo sklenili potem, ko je vaše podjetje zmagalo na razpisu. V mednarodni konkurenci je ponudilo najboljše pogoje. Gradnjo objektov financiramo s sredstvi podjetij, ki bodo uporabljala te prostore. To so firme Du pont, Ciba Geigy in grupa IRI.«

Mesec dni po podpisu pogodbe so slovenski strokovnjaki začeli projektirati poslovno sosese. Pri načrtih za fasado in notranjo ureditev so sodelovali projektanti projektnega biroja Mersons partneri iz Moskve. Pri projektiranju so morali upoštevati zahteve moskovskega spomeniškega varstva:

V Moskvi, glavnem mestu nekdanje Sovjetske zveze, današnje Ruske federacije, je uspešno končan prvi veliki projekt izvajalca SCT iz Ljubljane. »Perestroika«, kot so popularno imenovali gradnjo šestih zgradb v samem središču mesta, manj kot pet minut hoje od Kremlja, je dokaz, da se slovenski gradbeniki z več kot dvajsetletnimi izkušnjami na tujih (predvsem zahodnih in arabskih) trgih, uspešno lahko spopadejo tudi z rusko zimo. Pa ne le s temperaturami, ki so pozimi segale do minus 36 stopinj Celzija, pač pa tudi z izjemno zahtevnimi ruskimi standardi. In zopet ne samo ruskimi, kajti poslovni objekti v ulici Južinski pereluk so zahtevali gradnjo po najzahtevnejših, zahodnih – švicarskih, ameriških in italijanskih – standardih. V novih zgradbah so namreč predstavništva podjetij iz teh dežel.

nove zgradbe morajo imeti natančno tako podobo, kot so jo imele stare, ki so pred tem stale na tem mestu. Tako so novi objekti zgrajeni s pomočjo sodobnih tehnologij, vendar povsem v stilu realne ruske arhitekture 19. stoletja. Predvsem je poudarjena fasada s številnimi štukaturami. Gradnjo so ves čas nadzorovali strokovnjaki spomeniškega varstva, ki niso dovolili prav nobenih odstopanj pri zunanjih merah objektov.

Ko so se gradbinci SCT oktobra 1990 spopadli z delom, so najprej naleteli na izredno zapletene hidrogeološke razmere in visoko raven podtalnice. Že pri prvem odkopu v globino 2,5 metra je voda zalila gradbeno jamo. Ker pa je bilo potrebno kopati kar osem metrov globoko (zaradi gradnje podzemnih garaž), so bili potrebni številni sanacijski ukrepi. Veliko sivih las so graditeljem povzročale sosednje zgradbe, ki so temeljene precej višje kot pa nove. Sanacijski predlog strokovnjakov Geološkega zavoda ni bil uspešen, zato so se na gradbišču, ki ga je vodil Sulejman Kumalič, odločili, da bodo vodo zadrževali z odprtimi vodnjaki, z najbolj preprosto, a učinkovito tehnologijo. Potem so, kljub prihajajoči zimi, v mesecu dni jamo izkopali.

Vseh šest zgradb je med seboj povezanih, v kleti pod njimi pa je garaža s 44 parkirnimi prostori. Graditelji so se ves čas gradnje spopadali s številnimi dodatnimi željami investitorja in spremembami projektov. Pestila jih je huda zima z izjemno nizkimi temperaturami, tako da so med gradnjo posamezne dele morali pokrivati s cerado in prostor ogrevati z vpihavanjem toplega zraka s pomočjo plinskih gorilcev. Tudi moskovsko kontinentalno podnebje ni bilo nič prijazno, saj je večkrat dnevno deževalo in gradbišče je bilo ves čas blatno.

Izjemen tempo in povečani naporji vseh zaposlenih pri projektu so zahtevali primerno prehrano. Najprej so imeli rusko kuhinjo. Hrana je bila slabe kakovosti in še draga povrh. Potem so iz Ljubljane v Moskvo pripeljali lastno kuhinjo. Delavci, ki so v konicah delali v dveh izmenah, so bili nad njo navdušeni. Ob črni menjavi dolarja in nakupu artiklov je bila hrana tudi cenejša. Poleg tega pa so jo »vzljubili« tudi njihovi ruski sodelavci.

Veliko časa so porabili za prevoz na delo in z njega, saj so stanovali v nastanitvenem centru na jugovzhodu Moskve, oddaljenem 30 kilometrov od gradbišča. Vožnja s starimi ruskimi avtobusi skozi mesto je trajala uro in pol v vsako smer, v gneči pa tudi dve uri.

SCT
sct ljubljana

Objekti so narejeni iz monolitnih armiranobetonskih sten, opeko so uporabili le za fasadno oblogo. Vsi gradbeni materiali so ruskega porekla, zahtevnejši materiali za instalacije in obrtniška dela pa so uvoženi iz Slovenije in drugih – predvsem zahodnih držav. Tako je izolacijske materiale, kot je denimo tervol brez vsebnosti fenola, dobavila novomeška Krka.

Kdo bo najemnik poslovnih stavb, je postalo znano šele aprila naslednjega leta, ko je investitor sklenil pogodbo za prve tri stavbe s firmama Ciba Geigy in Du pont. To pa je pomenilo tudi začetek projektiranja notranjosti zgradb. Švicarski projektivni biro Martin D je naredil načrte in potem tudi nadziral gradnjo. Notranjost zgradb je pravo nasprotje klasicistične zunanosti. Bogati vhodi, razkošna stopnišča, najsodobnejše strojne in elektro instalacije, oprema...

Marjan Trtnik, ki je v drugem delu posla skrbel za usklajevanje del na področju strojnih in elektro instalacij, poudarja, da tako zahtevnih projektov doslej še niso izvajali. V zgradbah je kar 27 različnih instalacijskih sistemov. Več vrst razsvetljave (fluorescentna, klasična, zasilna, varnostna in dekorativna s halogenimi svetilkami in neonom), električna dvigala, inventorsko napajanje s stabilno napetostjo za računalnike, računalniške

mreže, protipožarni, varnostni in protivlomni sistemi s centralami, telefonske instalacije velikih zmogljivosti z direktnimi in internimi linijami ter centralami, avdio in video povezave s kamerami in napravami za reprodukcijo, TV sistem za sprejem štirih ruskih in treh satelitskih programov, avtomatsko odpiranje vhodnih vrat v garažo, naprave za prezračevanje, gašenje, toplo in hladno sanitarno vodo, ogrevanje, vodno gašenje garaže, sistemi za zajemanje in odvod dima, za avtomatski dvig pritiska vode, avtomatsko zapiranje požarnih loput...

Vsi delavci SCT so delali ves čas pospešeno, praktično non-stop, ob petkih in svetkih, podnevi in ponoči. Tako so do oktobra lanskega leta uspeli dokončati prve tri zgradbe (Južinski pereluk 15/1, 15/2 in 13/2) in jih predati investitorju. Konec preteklega leta so se vanje že vselila predstavništva več podjetij. Poleg omenjenih še Švicarska banka, Philip Morris in druga. Prav sedaj pa se končuje tudi gradnja preostalih treh zgradb (11/1, 11/2 in 13/1). Najemnik teh prostorov bo italijansko združenje IRI (za osem različnih italijanskih podjetij). Najemniki prostorov so zahtevali, da se pri gradnji upoštevajo tudi njihovi standardi, kar je za izvajalce pomenilo dodaten napor, ki pa so ga uspešno zmogli.

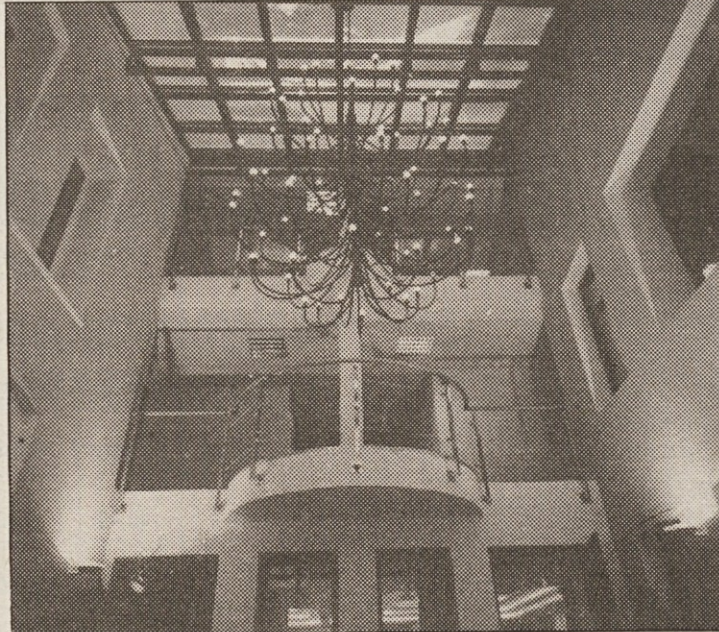
Direktor projekta Igor Žukov je navdušen nad skupno opravljenim delom. »Trudimo se, drug drugemu pomagamo. Zelo zanimivo je delati s slovenskimi strokovnjaki. Veliko se lahko naučimo od njih. Mislim, da je tako sodelovanje dobro za obe strani. Perestroika joint venture bo nadaljevala gradnjo objektov za poslovne prostore tujih predstavništev. Načrtujemo tudi gradnjo hotelov in že sodelujemo s firmo Hilton. Imamo velike načrte in nameravamo še sodelovati s firmo SCT.«

Ali prva lastovka, poslovna sosese s skoraj 8500 kvadratnimi metri površin, slovenskemu gradbenemu podjetju SCT iz Ljubljane prinaša pomlad na ruskem tržišču? Vse kaže, da jo, kajti vrhunska kakovost opravljenega dela dokazuje sposobnost strokovnjakov SCT. »Mnogi navdušeni obiskovalci novozgrajenih stavb to potrjujejo. Tudi arhitekt Merson, predsednik združenja arhitektov Moskve, ki je osebno prinesel predlog za ponudbo šestih novih objektov, posel, ki naj bi ga opravili skupaj z Italijani,« pravi vidno zadovoljen diplomirani gradbeni inženir z dolgoletnimi izkušnjami v tujini – Sulejman Kumalič. »Investitorji nam zaupajo. To zaupanje moramo krepiti, hkrati pa biti na tem trgu še bolj agresivni. Posla je dovolj za vse, ki so sposobni, še posebej pa so perspektivni bartelski posli. Le slovenski kooperanti se bodo morali s svojimi cenami prilagoditi svetovni konkurenci, kajti nemogoče je, da so na primer avstrijski proizvajalci oken cenejši od slovenskih.«

S. N.

Notranjost novih zgradb – razkošje barv, opreme in instalacij

Igra svetlobe in luči

Vertikale in horizontale interierja

SPLOŠNI OTROŠKI DODATEK

Zveza družin Slovenije je sprožila pobudo za takojšnjo uvedbo univerzalnega oziroma splošnega otroškega dodatka, s katerim bi ublažili vse večjo revščino pri družinah z otroki in enakomerneje razporedili bremena krize. »Opredeljevanje do te pobude bo nekakšen lakmusov papir, koliko stranke resno mislijo, ko govorijo o večji skrbi za otroke,« meni Andreja Černak-Meglič, članica Zveze družin, ki deluje pod okriljem Zveze prijateljev mladine.

Podobna pobuda je že prišla na skupščinske klopi. Družbenopolitični zbor in zbor občin sta na zadnjem zasedanju republiške skupščine že sklenila, da mora vlada v štirinajstih dneh predložiti takšen osnutek zakona o družinskih dajatvah, ki naj bi med drugim opredelil tudi univerzalni otroški dodatek. Ta naj bi v povprečju zagotavljal pokrivanje vsaj 20 odstotkov minimalnih življenjskih stroškov. Zdaj je na vrsti še zbor združenega dela, ki bo o tem sklepal na prihodnjem zasedanju.

Univerzalni otroški dodatek dobivajo otroci domala v vseh evropskih državah. Tako zelo ozko vezan na določeno število otrok, kot je pri nas, pa ni nikjer. Otroški dodatek dobivajo namreč le najbolj socialno ogroženi otroci in še to zelo majhnega. Šestčlanska družina v Ljubljani dobiva denimo za štiri majhne otroke skupaj manj kot šest tisočakov mesečno!

dreja Černak-Meglič. »Zdaj je pravi trenutek, da sprožimo mehanizme družbenega posega v obliki univerzalnega otroškega dodatka, ki bo dvi-goval kupno moč prebivalstva.« Univerzalni otroški dodatek, ki bi zajel 85 do 90 od-

datčnega razreda narašča tudi učinek olajšav.

V drugo pa smo udarili mimo zato, ker je zdajšnji otroški dodatek preveč selektiven – dobiva ga le vsak četrti otrok in povrh vsega je še smešno nizek.

V ČIGAVI VLADI JE MINISTER

Sindikati zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije so ogorčeni. Pripravljeni so se pogajati o uresničevanju panožne kolektivne pogodbe, vendar ne za vsako ceno. Predvsem ne pristajajo na to, da je izhodiščni osebni dohodek po panožni kolektivni pogodbi nižji od zajamčenega osebnega dohodka, ki je ta hip 15.820 tolarjev bruto osebnega dohodka.

Najbolj jih jezi, da vlada ne upošteva njihovih dosedanjih pogajanj z ministrom dr. Božidarjem Voljčem. V pogajanjih z ministrom so se sindikati s področja zdravstva in socialnega skrbstva namreč dogovorili, da je vsina izhodiščnega osebnega dohodka za mesec marec enaka zajamčenemu osebnemu dohodku. Dogovorili so se tudi, da je to akontacija, takoj ko bo znan dejanski priliv sredstev v zavarovalnico, se bodo sindikati in minister dogovorili o možnem poročunu. To naj bi bil skupni prispevek obeh pogodbenih strani pri uveljavljanju kolektivne pogodbe, saj je vsaka stran popustila za deset odstotkov pri izhodiščnem izračunu.

Naslednji dan po seji vlade, 26. marca, pa je minister obvestil sindikate, da je potreben nov krog pogajanj, saj vlada kaj takega ne dovoli. Sindikati zato postavljajo slovenski vladi javno vprašanje, kakšna so pravzaprav pooblastila resornega ministrstva, če se njegovi dogovori ne upoštevajo. Hkrati pa od vlade zahtevajo, da takoj izroči ustrezna pooblastila svojemu ministru za zdravstvo, družino in socialno varstvo. Zdi se torej, da so v vladi posamezna ministrstva le za okras, z okrasom pa se ni kaj pogovarjati.

M. F.

Socialne razmere pri nas niso slabe, ampak so naravnost katastrofalne. Dva povprečna osebna dohodka v decembru 1991 ne pokrivata niti minimalnih življenjskih stro-

škov tričlanske, kaj šele štiri-ali petčlanske družine. Pa tudi podatki za januar in februar ne obetajo nič bolje. Znano pa je, da okrog 70 do 75 odstotkov zaposlenih prejema plačo pod slovenskim povprečjem ali okrog njega.

Otrokom je zato treba pomagati takoj. Če to ni moč narediti s prerazporeditvijo sredstev znotraj javne porabe, potem bi bilo treba poiskati dodatne finančne vire z obdavčevanjem premoženja, dedovanja. Zakon o družinskih dajatvah pa bi morali sprejeti tako in ne z njim mečkati do meseca maja ali pa še dlje.

Marija Frančeskin

Ena od možnih različic konkretnega sistema univerzalnega otroškega dodatka je, da naj bi ga dobili vsi otroci v starosti do 15. leta oziroma do 26. leta, če se šolajo, z izjemo tistih, pri katerih je družinski dohodek nad dogovorjeno mejo. To pomeni, da bi ga prejemale približno 85 do 90 odstotkov vseh otrok in mladine. Njegova višina naj bi bila vsaj 20 odstotkov minimalnih življenjskih stroškov otroka. V razvitejših državah, še posebej tam, kjer je nizka rodnost, dobivajo otroške dodatke vsi otroci, saj le-ta spada med ukrepe prebivalstvene politike, ki pa je pri nas še vedno nimamo.

Sredstva za te namene bi se pri nas povečala od zdajšnjega 0,6 odstotka na približno dva odstotka družbenega proizvoda. Druge evropske države namenajo za otroške dodatke od 0,8 do 3 odstotke družbenega proizvoda (Avstrija 2,8, Francija 3,0% DP). Kajpak gre v vseh teh primerih za zajeten kup denarja, saj je v teh državah družbeni proizvod mnogo višji v primerjavi z našim.

stotkov vseh otrok in mladine, je najbolj učinkovit mehanizem za razdelitev dohodkov v korist družin z otroki.

Vse študije, ki obravnavajo prihodke družin z otroki, namreč kažejo, da se stroški družine z vsakim otrokom bistveno povečajo. Analiza minimalnih življenjskih stroškov družin lani v novembru pove, da so le-ti za 35 odstotkov večji, če družina vzdržuje enega, za 69 odstotkov večji, če družina vzdržuje dva, in za 104 odstotke večji, če družina vzdržuje tri otroke!

Analize hkrati kažejo, da prejema otroški dodatek pri nas komaj četrtina oziroma 25 odstotkov otrok. Njegova povprečna višina v letu 1991 je bila le 935 tolarjev oziroma 17 odstotkov minimalnih življenjskih stroškov, v decembru lani pa 1750 tolarjev oziroma 16 odstotkov minimalnih življenjskih stroškov.

Davčne olajšave in otroški dodatki

Evropske države uporabljajo med različnimi oblikami finančnih pomoči družinam z otroki dva temeljna ukrepa: prvi so davčne olajšave za vzdrževanega člana – otroka, drugi pa so neposredne denarne dajatve družinam: to so družinski oziroma otroški dodatki. Praviloma je njun skupni učinek takšen, da pokrijeta skupaj 40 odstotkov življenjskih stroškov otroka.

Pri nas smo sicer vpljajali oba ukrepa (davčnih olajšav in otroške dodatke), vendar smo obakrat udarili mimo. Učinki davčnih olajšav so prepičli, saj znašajo za enega otroka 6,5, za dva otroka 8,4 in za tri otroke 12,6 odstotka minimalnih življenjskih stroškov pri povprečnem osebnem dohodku. Davčne olajšave so enake za vse zaposlene. Upoštevajo se kot odbitne postavke pred uvrstitvijo v davčni razred. Ker pa je davčna lestvica progresivna, razlike v osebnih dohodkih zaposlenih z davčnimi olajšavami ali brez njih naraščajo s prehajanjem v višji denarni razred. Tako lahko ugotovimo, da imajo večji učinek pri višjih kot pri nižjih davčnih razredih. Skratka, z višino

Pravica do družbene pomoči otrokom po dosednji pravni ureditvi pripada otrokom, ki imajo v Sloveniji stalno prebivališče oziroma je eden od njihovih roditeljev zaposlen pri nas. Pravica je omejena z dohodkovnim cenazusom, ki predstavlja 43 odstotkov povprečnega osebnega dohodka na družinskega člana, oziroma 23 odstotkov, če gre za družino, ki ima pretežni del dohodkov iz kmetijske dejavnosti.

Družbene pomoči otrokom so izrazito selektiven socialni prejemek, ki naj bi zagotavljal le določenemu številu otrok iz socialno ogroženih družin pokrivanje najosnovnejših potreb, in ne pomenijo večje družbene podpore družinam z otroki.

VRAČANJE STANOVANJ LASTNIKOM

Razprodaja družbenih stanovanj je bolj ali manj končana. V prvi plan prihajajo zapleteni problemi upravljanja in denacionalizacije, ki zahtevajo temeljito strokovno znanje, hkrati pa tudi posluš za specifične težave ljudi, ki jih ti problemi zadevajo. Pri tem bo veliko število prizadetih na svoji koži občutilo, da so visokoletne ideje eno, sposobnost organizacije in realizacije teh idej pa nekaj čisto drugega. Preveč prostora bi porabila, če bi naštevala, kaj vse se je od dobro zamišljenih načrtov stanovanjske reforme v kratkih petih mesecih izpridilo. Zato bom opozorila le na probleme, ki se napovedujejo ali že so zaradi denacionalizacije stanovanj.

Občine, ki so postale lastnice stanovanj, ki čakajo na denacionalizacijo, morajo z imetniki stanovanjske pravice skleniti trajne najemne pogodbe. Zakon zelo natančno določa, kakšna mora biti vsebina teh pogodb, in tudi to je zapisano, da ostanejo določila (trajne) najemne pogodbe v veljavi po vrnitvi stanovanja upravičencu do denacionalizacije. V praksi pa je – vsaj v Ljubljani – tako, da so občine pooblastile za prevzem stanovanj in sklepanje najemnih pogodb ljubljansko Stanovanjsko podjetje.

Njegovi pooblaščenici na hitro popisujejo in prevzemajo stanovanja, vsiljujejo takojšen podpis vnaprej izpisanih pavšalnih najemnih pogodb in na proteste dajejo pojasnila, da gre tako in tako samo za začasne pogodbe. V te pogodbe pa se je, kdo ve kako in na čigavo zahtevo, vstulilo določilo, da lahko tako lastnik kot najemnik odpove pogodbo brez obrazložitve z 90-dnevnim odpovednim rokom. Niti opisani postopek, niti začasnost pogodb, niti izrecno zapisana možnost odpovedi niso v skladu z zakonskimi določili. Podpisniki teh pogodb pa so praviloma starejši ljudje, ki šele po temeljitih branju spoznavajo, kaj so pravzaprav podpisali.

Drug problem so imetniki stanovanjske pravice, ki so bili z odločbami vseljeni v lastniška stanovanja in jim je priznana samo pravica uporabe. Znano je, da bi morali vsi ti uporabniki v enem letu stanovanja izprazniti, občine oz. tisti, ki so jim ta stanovanja dodelili, pa zagotoviti (pravočasno seveda) nadomestna stanovanja. Povsod kjer so lastniki znani, so bile odločbe že vročene. Občine priznavajo svoje obveznosti v zvezi s tem, vse pa so tudi

povedale, da prostih stanovanj pač nimajo. V Ljubljani je že okrog 500 teh primerov, samo v občini Center blizu 300. Stanovanja, ki jih je treba izprazniti, so v starejih hišah, stanovalci so jih večinoma obnovili na svoje stroške in za dva- do trikrat povečali njihovo vrednost. Kateri predpis bo zdaj opredelil pravice teh uporabnikov do povračila neamortiziranih vlaganj, kdo bo poravnal stroške selitev in morda tudi nujne nadomestitve opreme, če sedanje opreme ne bo mogoče preseliti v nadomestna stanovanja?

In še hujsi primer: na površje prihaja doslej še neugotovljeno število dolgoletnih najemnikov v privatnih stanovanjih z regularnimi najemnimi pogodbami. Nekateri med njimi so najemniki po 30,40 in celo več let in tudi oni so na svoje stroške modernizirali stanovanja. To so lahko storili samo s soglasjem lastnikov. Tudi ti najemniki dobivajo odpovedi, ki se glasijo na mesec, dva, največ tri mesece odpovednega roka. Dediči večinoma že pokojnih lastnikov se želijo vseliti ali pa drago oddajati lepo vzdrževana stanovanja, in pri tem jih pravice sedanjih najemnikov nič ne brigajo. Omenjene najemne pogodbe pa so prav tako trajne narave in jih lastniki lahko odpovedo samo, če najemnikom preskrbijo druga primerna stanovanja, ob izselitvi pa povrnejo neamortizirana vlaganja.

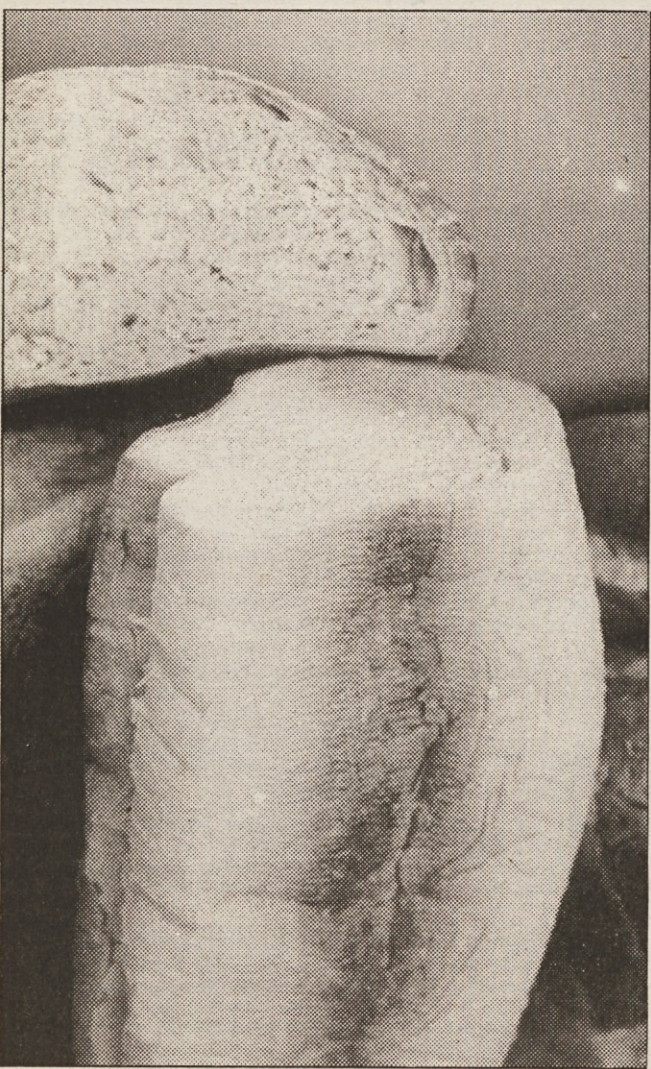
Že navedeni problemi dokazujejo, da lahko stanovanjski zakon tolmači vsak po svoje, kakor pač razume svoje kroisti. Prizadeti državljani pa se (še) ne zavedajo, da se bodo morali organizirati in takemu početju upreti.

Vika Šauta

Deset let stara pobuda

Pobuda o univerzalnem otroškem dodatku je stara že deset let, zadnje čase pa vse

bolj prihaja v ospredje. »Ekonomska kriza je tako kaže zobe, da danes lahko govorimo o lakoti in stradanju mnogih družin,« opozarja An-

NASLIKANEGA HRUHA NE MOREŠ POJESTI.

(Korejski pregovor)

Sindrom učiteljskih plač

Vsaj za tri tarifne skupine ne zagotavljajo preživetja

S sprejetjem zakona o plačah v javnem šolstvu je najbrž zaključeno obdobje, ko je bil interes učiteljstva in vseh zaposlenih v šolstvu usmerjen k ustvarjanju čimvečjega dohodka in nato k njegovi delitvi. O tem, ali so šola kot podjetje za ustvarjanje dohodka, ravnatelji kot profitni managerji ter računovodje kot najpomembnejši kadri kar prispevali k večji učinkovitosti slovenske šole kot vzgojne in izobraževalne ustanove, bi se dalo razpravljati. Prispevek najbrž ni bil velik, ker je učinkovitost majhna. Samoupravno urejanje plač je vsekakor imelo posledico, da smo se soočali z burnimi, skorajda mesečnimi razpravami o pre nizkih plačah in velikih razlikah med plačami učiteljev ter zlasti velikih zaostajanjih v primerjavi s plačami v drugih javnih dejavnostih ali pa v gospodarstvu, kar je imelo za posledico burne proteste, bojkote in stavke. Večnega boja za vsaj malo boljši košček kruha, za vsaj približno enakovredno plačilo v primerjavi z drugimi so se gotovo naveličali tako zaposleni v šolah, sindikati, oblast predvsem pa javnost.

Urejanja plač v javnem sektorju se je v letu 1990 lotil

slovenski izvršni svet s predlogom kolektivne pogodbe za negospodarske dejavnosti. Sindikati v vsej svoji pluralnosti so splošno pogodbo pravzaprav zavračali, ker so želeli skleniti pogodbe za posamezne dejavnosti, tako kot so jih na veliko sklepale posamezne gospodarske dejavnosti. Po več kot enoletnem prekanju med predstavniki vlade in številnih sindikatov je bila kolektivna pogodba za negospodarske dejavnosti septembra 1991 vendarle sklenjena. Skorajda v celoti je bila uveljavljena volja izvršnega sveta kot bodočega delodajalca, saj so bile iz pogodbe črtane skorajda vse pravice zaposlenih do soodločanja in sooupravljanja. V tarifnem delu, ki je izhodiščne plače za negospodarstvo in s tem tudi za šolstvo vezal na zadnje znane povprečno izplačane plače v gospodarstvu Slovenije, pa so sindikati morali pristati na možnost, da se izhodiščne plače znižajo do 20 %, če v proračunih delodajalca ne bo sredstev. Znižanje pa v času veljavnosti pogodbe ne sme trajati dlje kot tri mesece.

Po pričakovanju je izvršni svet Slovenije znižanje izhodiščnih plač začel uveljavljati

že takoj na začetku veljavnosti pogodbe. Kot pozitiven ukrep je najbrž potrebno oceniti sklep o kalkulativnih osnovah za določitev obsega sredstev za plače, ki je zavezal vse finance, da zagotovijo potrebna sredstva, čeprav je razvrstitev v posamezne skupine zahtevnosti opravil izvršni svet sam, brez posveta s komerkoli. Zapletati pa se je začelo po preteku treh mesecev, ko se je nadaljevalo znižanje izhodiščnih plač za 20 % in povzročalo čedalje glasnejše proteste ostalih podpisnikov. Po petih mesecih veljavnosti pogodbe sedanja vlada sicer ponuja za 6 % manjše zaostajanje izhodiščnih plač od predvidenih s pogodbo ter izraža pripravljenost na pogajanja in spoštovanje ostalih določil pogodbe. Vendar se ostali podpisniki soočajo z dejstvom, da je izhodiščna plača za najnižji tarifni razred za 1400 tolarjev nižja od zajamčene, da plače vsaj za tri tarifne skupine ne zagotavljajo preživetja, da se ne poštujejo določila pogodbe glede pravic sindikatov idr.

Vlada po njenih ugotovitvah nima dovolj proračunskih sredstev, da bi kratkoročno realizirala pogodbo in s tem uveljavljala pravni odnos. Ravnanje vlade kot sopodpisnika spreminja po-

godbo v brezvreden kos papirja.

Minister za šolstvo in šport je zato najbrž upravičeno videl rešitev v zakonu o plačah delavcev v javnih vzgojnoizobraževalnih zavodih. Kakorkoli je že potekalo enoletno sprejemanje zakona, je ta končno sprejet po meri vlade in naj bi v prihodnje zagotavljal dolgoročen in stabilen

plačni sistem. Vsekakor se bo izhodiščna plača za najnižji tarifni razred tudi v prihodnje izračunavala po kolektivni pogodbi za negospodarske dejavnosti in naj bi bila enaka za vse proračunske uporabnike. Bati se je, da bodo plače ob nizki izhodiščni vrednosti za prvi tarifni razred še vedno nizke. Ostali proračunski uporabniki so si ohranili še

možnost nagrajevanja individualne delovne uspešnosti ter že v praksi izvajajo sistem podatkov za nazive. Dodatke za nazive pedagoških in strokovnih delavcev uzakonja tudi zakon o plačah v šolstvu, vendar se ministrstvu očitno ne mudi izdelati pravilnika o napredovanju v nazive. Nazivi bodo namreč zahtevali dodatna proračunska sredstva.

Togo zavračanje vsakršne možnosti, da bi nekako povečali izhodiščne plače za nepedagoške delavce, ki prav gotovo tudi prispevajo k materialni kvaliteti naše šole, bo imelo za posledico, da bo sčasoma iz šol izginil zadnji dober hišnik, kuhar ali tudi računovodja. V skrajni diskriminaciji tega kadra so bili enotni tako predstavniki vlade, ministrstva ter pozicijski in opozicijski poslanci, ko so zavračali predlog sindikatov, da naj bi zakon omogočil vsaj individualno nagrajevanje delovne uspešnosti ter ljudi. Opozoril, da z izhodiščno plačo ne morejo preživeti, nihče ni hotel slišati. Morda bo bolj poštena rešitev, da bi te dejavnosti v prihodnje preselili v pristojnost komunalnih služb.

Ali bo zakon o plačah v šolstvu umiril duhove in usmeril pozornost učiteljstva k visokim pedagoškim ciljem, bo kmalu pokazala praksa. Praksa namreč vedno kaže, da so plače občutljiva tvarina, ki mu še tako čudodelen instrument, kot je zakon, v slovenskih razmerah ni vedno in povsem kos.

Vladimir Tkalec

Špikove bodice

Vedno več je tatvin in ropov. To razumem. Ljudje so lačni. Samo zakaj potem narašča tudi število posilstev?

Nekdo mi je zadnjič rekel: »Daj za sendvič!«, pa sem dal. Potem je rekel: »Daj za pivo!«, pa sem tudi dal. Ljudje so tudi žejni. Končno je izustil: »Daj za konjak!«, pa nisem dal. Že tako imamo preveč takih, ki ne mislijo s trezno glavo.

Se dobro, da je regrat trdoživ plevel, drugače bi ga že dávno iztrebili.

Ko bomo predali podjetja v privatne roke, bo pa bolje. Zlasti za lastnike...

Nihče več ničesar ne stori zastoj ali udarniško, kot smo včasih rekli. Nihče več ni tako udarjen.

Predlagam, da uvedemo tudi davek na – lenobo.

Včasih: Več znaš, več veljaš.
Včeraj: Več znaš, bolj garaš.
Danes: Več znaš, manj imaš.

Vse bolj so mi všeč bolj rejene ženske. Tako lepo je videti sem in tja koga s polnim želodcem.

Povsod vre. V Bosni, na Hrvaškem, v bivši Sovjetski zvezi, samo v našem piskru ne.

Skok v Južno Ameriko

(14.)

Posebej v študentskih letih sem tako nekajkrat popotoval po ZDA, delal na Norveškem in Izraelu, pa tudi zadnja potovanja po Sovjetski zvezi, Kitajski, ZDA, Južni Ameriki, Mehiki in Kanadi so bila v takšni »samotarski« izvedbi.

Po drugi strani pa so me potovanja v takšnem slogu preveč utrudila. Včasih sem prišel s potovanja domov bolj utrujen, kot pa sem na pot odšel. Res da drugače utrujen, vendar vseeno potreben počitka. Osebnostno namreč verjamem v teorijo polnjenja »osebnih akumulatorjev«. V letih študija in dela sem imel praviloma vedno obdobja izjemno trdega, praktično neprekinjenega dela oziroma študija (od jutra do večera skoraj brez prostih vikendov), pa tudi obdobja sorazmerno dolgega počitka ali vsaj povsem drugačnih interesov (na primer gradnja hiše). V študentskih letih sem tako vsa poletja preživel na delu v tujini – ameriških kampih, delu v norveškem transportnem podjetju in izraelskem rudniku ba-

kra. Potem sem se izmenjave študija in tujine naveličal. Vrsto let sem nato poletja preživel v zidanju hiše in brezskrbnih počitnicah na Jadranu. Nenaadoma pa se mi je ponovno povrnila želja po tujini. To pot tako v samotarski kot v družinski izvedbi. Če potuješ z družino, je agencijski način potovanja verjetno primernejši. V Zahodni Evropi ali Severni Ameriki, kjer je organizacija potovanja ali bivanja enostavna, kjer ni večjih jezikovnih in sociokulturnih ovir oziroma razlik, je tudi rizičnost družinskega potovanja majhna. Čeprav potovanja po ZDA z avtobusi Greyhounda v družinski iniači danes ne bi več ravno priporočal.

V Afriki, Aziji in Vzhodni Evropi, Kitajski, Sovjetski zvezi pa se problemi hitro nakopijo. Nezmožnost komuniciranja, nerazvitost posameznih načinov transporta, vprašljiva varnost niso ravno najbolj primerno okolje za družinske izlete.

Če imaš dovolj denarja in si lahko privoščiš bivanje v najbolj-

Piše:
Bogomil
Ferfila

ših hotelih, drage letalske vozovnice, se tudi z družino in brez turistične agencije lahko podaš na potovanje. Verjetno pa bi bili stroški precej večji kot v agencijski izvedbi. Skupinsko potovanje namreč ponavadi razpolovi ceno avionske karte, ki pa je na potovanjih v daljne dežele glavna stroškovna postavka. Spomnim se, da je bila samo cena letalske vozovnice v Moskvo večja, kot pa nas je v družinski izvedbi stalo desetnevno križarjenje po čudoviti reki Volga z letalskimi vozovnicami vred. Zaradi relativne nerazvitosti letalskih povezav in drugih razlogov je mnogo težje dobiti nizke cene letalskih vozovnic na primer med Evropo in azijskim, afriškim kontinentom. So pa še druge prednosti agencijskega načina potovanja. V kratkem času spoznaš najbolj znamenite »pункte« de-

žele, ki jo obiščeš. Imaš pravzaprav kombinacijo varnosti in udobja, ki ti jo zagotavlja agencijski okvir, ter občutka pustolovščin, neznanega, nevarnega, ki ga lahko dožiš v času, ki ti je prepuščen, da ga zapolniš v lastni izvedbi. Težko bi na primer rekel, da spoznaš Tajsko, če ne bi užil raja njenih najbolj luksuznih hotelov, neizmerne prijaznosti Tajčic, razkošja hotelskih bazenov in hrane.

To ti praviloma nudi agencijski način potovanja. Še vedno pa imaš tudi možnost, da iščeš samega sebe po barih Patponga, da si najameš velik ameriški džip in z njim križariš po Bangkoku in okolici. Verjetno je, da boš zaradi agencijskega okvira izpuštil potovanje po džungli na slonovem hrbtu, spanje v šotoru, pred katerim gori ogenj, ki odganja divje zveri, in okoli katerega je posut prah, ki tako iritira kožo kač, da se obrnejo...

Agencijsko organizirana potovanja te morda celo bolj motivirajo, nedvomno pa te motivirajo drugače, kot pa če potuješ oziroma živiš v tujini sam.

Moram reči, da sem z leti popotovanj razvil specifičen interes za bivanje v tujini, kar se mi je posebej pokazalo med mojim zadnjim enoletnim študijem in poučevanjem v ZDA in Kanadi. Ugotovil sem, da mi je bilo sila všeč predvsem zaradi relativne enostavnosti problemov in ovir, ki sem jih moral razreševati v tujini. Doma

se ti problemi, težave, obveznosti enostavno tako nakopijo, da včasih kar potoneš vanje. Zlasti v obdobju mojega bivanja v Pittsburghu, pod varnim okriljem Fullbrightove štipendije, so bili problemi zelo enostavni: študij od jutra do večera, pozneje pisanje in korigiranje moje ameriške knjige, izdelava orisov predavanj, ki sem jih od časa do časa imel na različnih ameriških univerzah.

To pa je bilo tudi vse. Ob tem sem skrbel le še za dobro fizično kondicijo z vsakodnevnim treniranjem v univerzitetni telovadnici in bazenu. Nobenih sestankov, prepirov doma in v službi, nobenega drvenja, živčnosti, zamujanja.

Številni se v tujini ne znajdejo najbolje – domotožje, novo okolje

in navade, odsotnost družine in prijateljev. Jaz pa nikjer v obdobju zadnjih 10, 15 let nisem naredil toliko kot v tujini. Že ko sem v 70-tih letih delal po ameriških kampih, v norveškem Tron heimu in izraelskem Eilat, sem vedno čez poletne mesece naštudiral nekaj izpitov, napisal eno ali dve diplomski nalogi. V tujini nekako vsa bremena odpadejo z mojih ramen, lahko se koncentriram le na študij.

Verjetno obstaja nevarnost, da s takšnim načinom življenja razviješ določeno stopnjo nestabilnosti in nemira, ki lahko preraste v obsedenost s potovanji, bivanji v tujini. Vse to lahko postaja življenjska nuja, mamilo ali ključ za reševanje problemov.

Nadaljevanje prihodnjiki

DE časopis slovenskih delavcev

- Delavska enotnost je bila ustanovljena 20. novembra 1942
- DE – časopis slovenskih delavcev je glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije
- Izdaja ČZP Enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 479
- Direktor in glavni urednik: Marjan Horvat, telefon 313-942, 311-956
- Namestnik glavnega urednika: Franček Kavčič, telefon 311-956, 313-942
- Odgovorni urednik: Ciril Brajer, telefon 116-163, 311-956, 313-942
- Časopis urejajo: Andrej Agnič (Sindikalni zaupnik) Sašo Bernardi (fotografija), Brane Bombač (oblikovalec), Marija Frančeskin (Življenjska razpotja), Ivo Kuljaj (Ravbarkomanda, Najpomembnejša stran), Damjan Kržišnik (Kažipot), Robert Pekla (novinar), Boris Rugelj (Na tržnem prepihu), Sonja Seljak (lektorica), Andrej Ulaga (Na tržnem prepihu), Igor Žitnik (Razum in srce) in Jožica Anžel (tajnica), telefon 313-942, 311-956
- Narodnina: 321-255
- Posamezna številka: DE stane 66 tolarjev
- Ziro račun: 50101-903 46834
- Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 2, Ljubljana
- Časopisni svet: Metka Roksančič, Mira Videčnik, Alojz Omejc, Ciril Urek, Edo Kavčič, Jernej Jeršan, Dušan Semolič

Rdeči direktorji

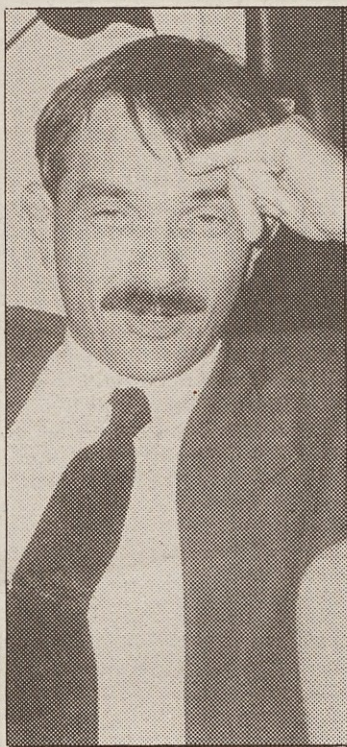
MELAMIN: NOVA ŽRTEV?

V Kočevju, v mestecu Peyton, kot ga je imenoval predsednik svobodnega sindikata v Melaminu Vido Petek, je završalo: krščanska demokracija je spodnesla direktorja Melamina Dušana Popoviča! Govorica kot govorica? Grdo natolcevanje ali kanček resnice? Novinarsko beležnico polnimo v samem Melaminu.

Dušan Popovič, ki bo dolžnost direktorja opravlja še do 6. aprila, nam je najprej orisal formalni potek njegovega neimenovanja. Od njega smo zvedeli, da mu pač poteka mandat in da je moral delavski svet poskrbeti za novo imenovanje direktorja. Prijavil se je on in (po njegovih besedah sposoben) inženir kemije Srečo Štefanič, njihov tehnolog. Komisija za pripravo predloga je Štefaniča zaradi formalnih razlogov (Štefanič naj bi imel samo 4 leta delovnih izkušenj na nevodilnih mestih) izločila že v predhodnem postopku. Delavski svet je torej obravnaval le njegovo vlogo oziroma kandidaturu. Pri glasovanju Popovič pač ni dobil zadostnega števila glasov. Zakaj?

Sedeh s plačami nikoli niso imeli težav, po zaključnem računu pa so zabeležili dobiček in delavcem izplačali še trinajsto plačo. Skratka, Popovič je prepričan, da delavski svet za svojo odločitev ni našel razlogov v gospodarjenju. Na neposredno vprašanje, ali bi utegnili imeti vmes prste politika, nam je odgovoril, da nima razlogov za potrditev tega vprašanja. Osebo ne verjame, da bi bila zraven kakšna politika, čeprav se mu stvari po svoje spet zdijo čudne.

Najbrž ne brez razlogov. Čeprav je po Popovičevih besedah njegov protikandidat Srečo Štefanič sposoben mlad inženir kemije, pa smo iz nekaterih pogovorov v Melaminu in v Kočevju zvedeli, da

Dušan Popovič

Stvari so čudne

Se je Popovič s tem pismom komu zameril? Sam dopušča možnost, da se je, poudarja pa, da je to storil zato, ker pozna »delovne reference« Brelihove in Mihiča (slednjega so v Melaminu nagnali že po dveh dneh), in zato, ker so nekateri člani delavskega sveta in sindikata v Melaminu nudili podporo nasprotni strani. Zadeva najbrž ni tako od muh, če vemo, da sta po nekaterih virih dva člana delavskega sveta v SKD, gladovno stavkajoči Mihič v Opremi pa podpredsednik lokalnega odbora krščanske demokracije. Je mogoče tu iskati kakšno zvezo? Dušanu Popoviču se zdi škoda energije za takšna razmišljanja.

Gre mogoče za kakšno radikalnejšo strategijo? Odgovora na to vprašanje seveda ni. Toda nekateri dogodki v zadnjem času prepričljivo govorijo o tem, da se posamezne stranke in ena še čisto posebej pospešeno pripravljajo na volitve. Za volitve pa je seveda potreben denar. Kako je s tem na Zahodu, vemo. Kako je pri nas, še ne. Toda čudne zamenjave in odstavitve nekaterih direktorjev in takšni ali drugačni napadi nanje vendarle govorijo, da stvari niso popolnoma čiste. Če nič drugega, velja biti poslej do teh reči še posebej pozoren.

Kaj o neimenovanju Dušana Popoviča misli Vido Petek? Od njega smo zvedeli, da se sindikat do tega posebej ni opredeljeval, da se v kočevskem Peytonu res lahko marsikaj govori, da pa on osebno misli, da za tem sklepom delavskega sveta ne stoji nobena politika. Tembolj, ker je v njem tudi njegova žena in mu o stvareh na delavskem svetu sploh ni pripovedovala. Kot je njemu znano, naj bi bila v delavskem svetu samo ena članica strankarsko opredeljena in še ta za Bavčarjeve demokrate... Imajo pa tudi oni nekaj pripomb na Dušana Popoviča, ki se nanašajo predvsem na kader okoli njega in na plače, ki da so prenizke. Povedal je tudi, da so jih direktorji izigrali pri plačah in poskrbeli predvsem zase, sicer pa se mu zdi Melamin zdrava firma in bo po njegovem mnenju še lepo delala. Telefonski razgovor pa je sklenil z rahlo kontradiktorno ugotovitvijo, da je pač glavno, da »fabrika dela in da imajo plače«!

Predsednica delavskega sveta Lada Dropulič se o tej »kočljivi situaciji« ni bila pripravljena pogovarjati po telefonu, saj se ji zdi stvar zelo resna. Zaradi nje jo je ves čas bolela glava in jo še zdaj. Kaj je hotela reči? Sicer pa po njenem mnenju ne bi bilo dobro, da bi ta zadeva škodila firmi, ker se ji ta zdi dobra.

Plač ni hotel zvišati

In kaj reči za konec? Dušan Popovič si tudi s tem ne dela posebnih preglavic. Pravi, da bo pač sklenil svoj mandat v Melaminu, kot se spodobi, in odšel. Kam? Ni nam hotel naravnost odgovoriti, je pa izkoristil priložnost in se zahvalil vsem tistim kočevskim podjetjem, ki so mu takoj ponudila delovno mesto, ena med njimi tudi direktorsko. To je zanj dokaz več, da je v kriznem času sposoben voditi firmo, silil pa se ne bo nikomur. Prav tako mu še na kraj pameti ni padlo, da bi pred vnovično kandidaturo delavcem zvišal plače, kar je sicer običajna direktorska praksa v naših logih. Na te »finte« on da ne gre. Upa pa, da bo vrši-

Sic!

Jožetu Prazniku, direktorju Tovarne obutve iz Novega mesta očitno še ni jasno, da so minili časi, ko so si direktorji lahko ustvarjali avtoriteto z lovom na čarovnice. V njegov prid mu sporočamo, da si tistih, ki so bili proti njegovemu imenovanju, ne bo pridobil s policijskimi metodami, niti mu na tak način ne bo uspelo organizirati učinkovitega poslovanja in trženja, od česar je pač odvisno tudi to, ali bodo delavci dobili plače pravočasno ali takrat, ko bo pač tako naneslo. Prav bi bilo, ko bi mu to kdo razložil, še preden bo prepozno in preden bo šla po Krki še ena novomeška firma.

je Štefanič goreč krščanski demokrat in sin prvaka kočevske krščanske demokracije. To seveda še ne bi bilo nič narobe, če ne bi Srečo Štefanič v času direktorjeve odsotnosti zganjal v Melaminu pravcato volilno kampanjo, razlagal ljudem po oddelkih svojo vizijo razvoja podjetja in celo zahteval sklic delavskega sveta.

Poleg tega tudi ne gre spregledati, da je Dušan Popovič v času kampanje Tomšičevega sindikata proti direktorju Opreme Božidarju Zajcu letemu kot eden redkih nudil

pisno podporo, ki so jo dali v Opremi javno objaviti. Takole se glasi: »Spoštovani g. Zajc, v svojem imenu in v imenu svojih ožjih sodelavcev ti čestitam za korektno in brezkompromisno rešitev problema okoli dogodkov sindikata Neodvisnosti. Verjetno se v tem trenutku še premalo zavedamo posledic v ožjem in širšem okolju v primeru drugačnega razpleta stvari... Prosim te, da čestitke prenešaš tudi svojim sodelavcem, ki so ti pri tem strokovno in predvsem moralni stalni ves čas ob strani.«

Pot pravih odločitev

NOVOLINE PRIMAZAL ZAUŠNICO PIRNATU

Novoline, pot pravih odločitev. To je reklamni slogan, s katerim si je začelo lani utirati pot skozi tržni in medijski prostor mlado dolenjsko podjetje s sedežem v Novem mestu. Ni dosti manjkalo, pa bi se zaradi gromovništva ministra za pravosodje dr. Rajka Pirnata, ki je v tem podjetju videl »krajo družbenega premoženja«, omenjeni slogan lahko prelevil v »pot kriminalnih odločitev«. Stevilne kontrole in druga polena pod noge pa niso mogla zamajati niti slogana, kaj šele odločnosti direktorja Dušana Pluta in inovativne skupine njegovih sodelavcev. Prav nasprotno, »hajka« jih je še bolj utrdila v njihovi zagnanosti in ostala je »pot pravih odločitev«.

Da je to res, nam v prvi vrsti potrjuje bilanca poslovanja za lansko leto. Komur je jasno, v kakšnih razmerah so lani poslovala naša podjetja, bo seveda znal presoditi podatek, da so si v Novolinu razdelili 5,6 milijona tolarjev dobička. Tembolj, ker gre za firmo, ki se še notranje strukturira, ki si ustvarja poslovni image itd. In zdaj odločilni podatek: Novoles, ki naj bi bil po zatrjevanjih ministra Pirnata žrtev oziroma predmet kraje družbenega premoženja, je kot največji družabnik prejel dividendo v višini nekaj manj kot 2,5 milijona tolarjev. To je 23,8 odstotka oplemeniten kapital glede na angažirana sredstva v lanskem letu. Minister Pirnat: kdo je koga okradel?

Seveda ne pričakujemo, da bi od odgovornega gospoda dobili odgovor na zastavljeno vprašanje. Tudi je vprašanje, če ga od profila takšne osebnosti, kot je minister Pirnat, sploh lahko dobimo. Njegova izjava, da gre v procesu lastninjenja podjetij predvsem za vprašanje nove porazdelitve družbene moči (beri: oblasti), nam prepričljivo pove, da Pirnat na lastninjenje ne gleda interdisciplinarno, da mu ni jasno, da se v civiliziranih družbah mora lastnina pridelati in da se lahko prigrabi predvsem le v barbarskih. Njegova zahteva po lastninjenju, ki bo »pravilno« porazdelila družbeno moč, je torej lahko le temelj novega slovenskega fundamentalizma, podlaga tako imenovane antikomunistične revolucije. Novoline je primer civilizirane privatizacije, ki ni kršil obstoječih pravnih (kakršne koli že so) norm in v katerem je najpomembnejše, kako aktivirati management in zaposlene za učinkovito gospodarjenje in ustvarjanje profita. To pa je predvsem ekonomski ratio lastninjenja, ki ga fundamentalisti Pirnatovega kova nočejo (in najbrž tudi ne morejo) razumeti. Hudič je le v tem, da imajo danes prav takšni ljudje odločilno besedo o tem, kakšni naj bi bili (zakonski) temelji bodoče razvojne podobe Slovenije.

Novoline bi nam torej moral biti eno prvih resnejših opozoril, da ga ti ljudje hudo lomijo in da nas njihovi nazori prej vodijo v delavske četrti 19. stoletja kot v sodobno postkapitalistično družbo.

Ivo Kuljač

lec dolžnosti direktorja, ki ga je na predlog kolegija direktorja imenoval delavski svet, držal stvari v rokah do imenovanja novega direktorja. O tem je skoraj prepričan, ker v vršilu dolžnosti, gospodu Kozincu vidi sposobnega in poštenega človeka. Če pa je vendarle politika v tem primeru kaj mešala štrne, se bo to kmalu pokazalo. Najslabše pa bi bilo, če bi se pri poslovanju Melamina, kar bi bila katastrofa. »Vsi bi se morali zavedati, da ima zdaj v podjetju kruh 315 ljudi in da ga imajo lahko tudi jutri. To je bi-

stveno, drugo pa mene ne zanima kaj dosti,« je sklenil pomenek Popovič in povedal, da se bo še malo razgledal, potem pa se zaposlil v eni od kočevskih firm. Umirjena in pametna drža direktorja, ki je bil prej predsednik kočevskega izvršnega sveta in ki ga to neimenovanje ni spravilo toliko s tira, da bi delal škodo kolektivu, v katerem je pustil štiri plodna leta. Le upamo lahko, da se zdaj svoje odgovornosti zaveda tudi delavski svet. Delavci Melaina bodo o tem lahko kmalu sodili.

I. K.

Partizanske spomenike rušijo, mar ne!? Nova slovenska kultura? Verjamemo, da bodo kulturniki iz združenja »Neue slowenische Kunst« ogorčeni, ker smo si njihovo ime spodili za naslov naše nove rubrike, toda kot kulturniki bodo razumeli, da gre zgolj za časopisno kreaturo te njihove figure. In čigava kultura je to? Lado Pohar, predsednik republiškega odbora ZZZ nam je dejal, da je skrušenje pomnikov NOB eskaliralo po ustanovitvi društva Nova slovenska zaveza. Po njegovem mnenju način skručenja kaže, da se je nekdo organizirano lotil brisanja zanj očitno nečedne zgodovine. Ideologija gor ali dol, to je barbarstvo. Očitno dovolj obsežno in zanimivo, da si zasluži časopisno obdelavo.

KAMNIK. Na območju občine so bili doslej poškodovani trije spomeniki: spominsko obeležje »težka breča« na Zapolju, odlomljen spomenik ustreljenim talcem v Kuharjevem borštu (sklesana peterokraka zvezda), spomenik na Komendski Dobravi pa je bil polit z odpadnim oljem.

Preimenovanja trgov in ulic: Titov trg se preimenuje v Glavni trg, Trg svobode v Stari trg, Ul. B. Kidriča v Šutno, Tomšičeva v Glavarjevo, Šlandrova v Samostansko, Ul. T. Brejca v Maleševo, Šolska ul. v Balantičevo ul. (sic!).

Državotvorni jeepi z rdečo zvezdo

Slovenci segajo prav na dno svojih čedalje bolj praznih žepov in menjujejo jugoslovanske registrske tablice s slovenskimi. Tak je red. Kdor tega ne naredi, ga ljudje v vrsti pred okencem za registriranje in zavarovanje gledajo čudno. Prav ali ni prav, to je seveda drugo vprašanje. Prav posebno vprašanje pa je, ko gre za tablice vozil ministrstva za obrambo. Novoregistrirani državotvorni jeepi brez izjeme dobivajo stare, jugoslovanske tablice z rdečo zvezdo. Kakšno državotvorje neki je to?

NEUE SLOWENISCHE KUNST

Humoreska

Prvi april z ženo

– Koga ste naaprilili, tovariš Neposredni proizvajalec raznih strok? smo povprašali našega večnega sogovornika, ki je kot navadno slonel za šankom bifeja Bližnja srečanja posebne sorte in srkal svoje pivo.

»Edinega, ki mi verjame.«

– In kdo je to?

»Žena, vendar. Ali vam vaša žena ne verjame?

– Kakor kdaj...

»No, meni verjame vedno.«

– Ste jo pa dobro zdresirali! In kako vam je to uspelo?

– »Bi radi vedeli, kako se to naredi?«

– Prav gotovo!

»Ja, ampak ste že zamudili.«

– Zakaj?

»Z dresuro je treba začeti takoj prvi dan po poroki, še raje pa že pred poroko.«

– In kako dresura poteka...

»Kar lepo ji poveste, da imate vedno prav, da ste glava družine in da vas mora ubogati, ker vedno govorite resnico, samo resnico in nič drugega kot resnico, tako ji bog pomagaj.«

– Oh, zdajle pa malce pretiravate... Na Slovenskem ni takšnih žensk, žena pa sploh ne. No, in kako ste jo naaprilili?

– »Rekel sem ji, da ne bom več zahajal v bife Bližnja srečanja.«

– In vam je verjela?

»Seveda!«

V tem so se odprla vrata v bife. Na pragu se je pojavila ženska in dejala:

»Lepo, da si me počakal, malce sem zamudila, ampak veš, tak promet je...«

– Zdaj pa ste vi mene nalagali, da ste nalagali ženo, da ne boste več hodili v ta bife. Očitno sta bila z ženo zmenjena prav v tem bifeju, sem pokaral tovariša Neposrednega.

»Oh, saj to ni moja žena, to je moja sestra,« je dejal. In sta oba odšla. Jaz pa sem se obrnil k oštriju in dejal:

– Nisem vedel, da ima tovariš Neposredni sestro?

»Kakšno sestro?« je vprašal oštrir.

– No, tole, ki je ravnokar prišla ponj.

»Saj to ni bila sestra. To je bila njegova žena.«

– Duš fiks – sem preklinjal sam pri sebi – pa me je nategnil.

Bogo Sajovic

Jelinčičevo sredstvo

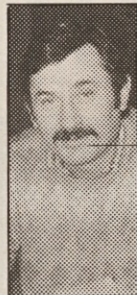
Zmago Jelinčič, šef Slovenske nacionalne stranke, že dolgo časa kriči: »Naredite mi to deželo spet slovensko!« Ker mu nihče ni hotel prisluhniti, se je posla lotil kar sam. Malo je s pištolo posvetil štirim južnjakom, ki so (samo pomislite: kakšna predznost!) med seboj govorili v materinem jeziku. Ko mu je novinar oporekal, da je takšen odnos do tujcev značilen za fašiste, pa je mirno odgovoril: »To pa že ne, mi se jih želimo znebiti s pravno-legalnimi sredstvi, ne pa z atentati, pretepanji in podobnim.« Quo vadis, Slovenija?

Zajčeva proslava

Božidar Zajc, direktor kočevske Opreme, je pripravil veliko proslavo, s katero je obeležil zmago nad šefom nekega sindikata Francetom Tomšičem, ki se je izkazala z 82 odstotki dobjenih glasov na tajni verifikaciji. Po logiki stvari je torej moralo zanj glasovati tudi veliko članov sindikata Neodvisnost. Ko je za to zvedel France Tomšič, je ogorčen zavrnil vabilo na proslavo. Popolnoma znorel pa je,

ko je zvohal, da so njegovi člani v nasprotju z metodami delovanja KNSS (gladovni štrajk) na proslavi celo jedli!

Horvatove čebele

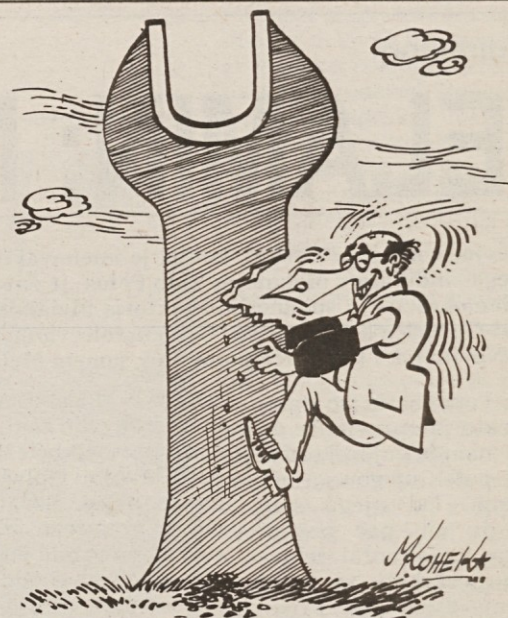
Marjan Horvat, direktor ČZP Enotnost, se je navdušeno lotil vzgajanja čebel, ki so mu ljubezen hvaležno vračale. Idila je trajala vse do Demosovega prihoda na oblast, ko so čebele nenadoma začele štrajkati, ena pa ga je celo pičila. Marjan dolgo ni vedel, od kod takšna nenavadna sprememba v njegovem čebelnjaku. Končno se mu je le posvetilo, ko je v časopisu prebral, da ima nekaj s čebelami opraviti predsednik vlade Lojze Peterle. Nezanesljive čebele so že prejele odločbe o trajnih presežkih.

Plutov greh

Dušan Plut, direktor Novolina iz Novega mesta, je storil nezaslišani greh. Tisto, da je ukradel Novolesovo družbeno lastnino, je minister Pirnat nekako hočeš nočeš prebolel. Ko pa je zvedel, da je Plutu v enem letu uspelo to lastnino povečati za kakih 24 odstotkov, je čisto znorel. Njegov komentar: »Spet bodo kradli!«

Kuli

Horoskop

Protifoteljaš

Slovenski politik dr. Dimitrij Rupel (rojen 7. aprila 1946), doktor socioloških znanosti in slovenski zunanji minister, je precej dinamičen človek. Nedvomno je, da so njegova pogosta popotovanja po svetu v službi slovenske diplomacije pripomogla, da svetovna politična javnost, ki o Sloveniji nikoli ni imela kakega posebnega znanja, sedaj vsaj ve, kje Slovenija je in s kakšnimi problemi se ubada. Dr. Rupel, ki je amater na diplomatskem odru, je s trmastimi in nekonvencionalnimi potezami (spornimo se le njegovih vstopov v kongresno dvorano s kartico obiskovalca, ko mu niso dali uradne prepustnice) predstavil slovenske poglede na jugoslovansko krizo pred očmi svetovne in evropske politične javnosti.

Dokaj zanimiva pa je tudi njegova dejavnost v notranji politiki novonastale države. Bil je eden od snovalcev Slovenske demokratske zveze, pa tudi eden najpomembnejših pri njenem razpadu v dve frakciji, iz katerih sta nastali dve novi stranki. Kot zunanji minister je zasedel enega najpomembnejših resorjev v vladi, je pa bil eden pobudnikov napadov na njenega predsednika, torej na človeka, ki je njegov šef in mu je zaupal to mesto. Šel je celo tako daleč, da ni le zahteval odstopa svojega predsednika vlade, ampak je tudi zavrnil vsakršno možnost, da bi ponudil odstop s svoje funkcije, če se že ne strinja z vladnim programom. Dr. Rupel se je več kot očitno zaklel, da bo ostal na svoji funkciji, ne glede na to, kaj se bo zgodilo. Tako se precej razlikuje od takrat, ko je začel svojo politično pot. Ko se je ustanavljala Slovenska demokratska zveza, je dr. Rupel sedel na tleh in ne na stolu. Na vprašanje zakaj, je odvrnil:

»Da nihče ne bo mogel reči, da sem foteljaš.«

V tem tednu so se rodili še ameriški piepovednik Washington Irving, angleški pesnik William Wordsworth in nemški pianist in skladatelj Robert Schumann.

Deni

Šef

Šef je lepo drnjohal spanje pravičnega, ko ga je iz sladkega sna nenadoma prebudilo vztrajno zvonjenje hišnega zvonca. Prižge luč, pogleda pa uro: »Benti sveca, pet zjutraj, le kateri kreten...« Ko pa je v pižami odprl vrata, bi ga skoraj kap. Pred vrati sta stala gospoda s slovenskim grbom na kapah. Po njunem obnasanju je šef kajpak pri priči ugotovil, da spadata k tistim, ki so svojčas nosili rdeče zvezde. Tudi drugo je bilo v starem stilu. Potrdilo o vstopu v stanovanje je šef na svojo izrecno zahtevo prejel šele na bežigradski postaji milice, da o nekulturnem vedenju niti ne govorimo. In še višek scene: šefa je sodnik Miroslav Handrovič dal privedi kljub temu, da mu niso izkazali vabila. In zakaj vse to? Popolnoma za nič drugega, kot zato, ker bi moral nastopiti na sodišču kot priča, ker ga je okradel poštar. Šef je potem nekako poskušal razumeti vse skupaj, le odgovora na vprašanje, zakaj so tile menjali zvezde, ni našel. Pač, od nekd mu je prišlo: »Isti kur..., drugo pakovanje!«

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Aprila 9 vremen na dan

Pred nami je drugi pomladanski mesec. Prislovčno muhast in spremenljiv. »Mali traven ima devet vremen na dan«, pravi ljudski pregovor. Povprečna mesečna temperatura zraka se od 5. 3. dvigne kar na 9.9°C (Ljubljana). Najtoplejši april v Ljubljani v tem stoletju je bil leta 1961, najhladnejši pa 1938. Vendar pa v teh letih niso bili izmerjeni mesečni temperaturni ekstremi. Najvišja temperatura aprila je bila 29.3. °C leta 1968, najnižja pa – 5.3°C leta 1956 (tudi ti podatki so za Ljubljano). Povprečje skrije marsikaj!

Čeprav je marec »sušec«, april pa vedno moker, se po količini padavin meseca ne razlikujeta toliko, kot bi morda sodili po njunih imenih oz. slovesu. Povprečje za marec je 91.8, za april pa 111 mm (Ljubljana). Tudi drugod po Sloveniji je april nekoliko bolj namočen, le na Primorskem sta količini precej izenačeni. Sicer pa, spomladi mora deževati: »Malega travna presuho – ni kmetovalcu kaj ljubo; dež če večkrat prirosi, srčno se ga veseli.« Če jo bomo odnesli brez zmrzali, je za letošnje letino že veliko storjenega: »Slana v aprilu je bolj nevarna kot poletna toča in suša soparna.«

Kljub večkratnemu sneženju konec marca, pa posebnega mraza od sedaj ni bilo. Preživeli smo puščavski pesek, visoko plimo ob morju, kar pestro je bilo. V sredo in četrtek je bilo res že kar aprilsko, pomladno. Snega je v gorah kar precej, v noči na sredo je v zahodnih Julijcih zapadlo okoli pol metra novega.

No, malo bolje nam v prihodnjih dneh le kaže. Še posebno na Štajerskem, v Prekmurju in na Dolenjskem bo sončno. Drugod bo sonca manj. Nekaj malega padavin bo v zahodnih, občasno tudi v osrednjih krajih. Ker pa bomo ves čas pod vplivom juzozahodnih in južnih vetrov, bo razmeroma toplo, tudi vetrovno.

KOT KOS VELIKA PTICA SELIVKA, Z DOLGIM KLJUNOM IN PERJANICO NA GLAVI	PREBIVALKA NAŠE DRŽAVE	TRAVNIŠKA RASTLINA IZ DRUŽINE DRESNOVCEV	ZDRAVILNA TRAVNIŠKA RASTLINA	DEKLEVA IGOR	AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC (RYAN)	OSVEŽILJOČA PIJACA	NAJVIŠJA GORA TURČIJE	IZVOR	BRINETKA	NORVEŠKI JEZIKO-SLOVEC (IVAR)
ROD DOLGIH RJAVIH ALG										
PISATELJ HANSSON SREŽ NA DREVJU				BEOGRAJ. IGRALKA IN KNJIZEVNICA						
				GERMANSKI OREL OZKA DESKA				VILKO EMERŠIČ ČAS BREZ VOJNE		
AVTOR KRIŽANKE R. NOČ	GUMIJASTO OBUVALO ZA ZAŠČITO ČEVLJEV	LESEN ŽEBELJ NALEZLJIVA BOLEZEN (RUBELA)		LADO LESKOVAR OSTREŠJE		DRŽAVNI BOG PRI ST. EGIPČANIH				
HRIB NA KOZJANSKEM, ZAHODNO OD KOŠTRIVNICE					ZAMISEL	TANKA, PROSOJNA TKANINA PRAČOČE SEMITOV				OBLIKA PLODU PRI ŽITARICAH
VNETJE JAJČNIKOV						VODNA ŽIVAL S KLEŠČAMI IBSENOVA DRAMA				
ZDRAVILO		ŠPAN. RUDNIKA ŽIVEGA SREBRA BARVA ZA LAŠE (HENA)				STANKO LORGER VEČJE IND. MESTO V SRBIJI				
ČASTILJIV STAREC, OČANEC			IVAN PRIJATELJ IVAN MINATTI		PREBIVALKA ANTIČNE EMONE LILI NOVY					
OKRASNA SOBNA RASTLINA, KALA						BERLINSKI RADIO				
ERICH ENGEL		MESTO V SREDNEM EGIPTU				AVGUST ŠENOVA			ŠTEFAN ARNEJČIČ	AM. MIKROBIOLOG. ODKRIL CEPIVO PROTI OTR. PARALIZI

Nagradna križanka št. 14

Rešeno križanko nam pošljite do 14. aprila 1992 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana, p.p. 479, na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 14.

Nagrade so: 1.000, 700 in 500 tolarjev
Pravilno geslo nagradne križanke št. 12: **Generalna stavka Izzrebani reševalci nagradne križanke št. 12**
1. Veronika Perše, Gorenja vas 54, 68220 Šmarješke Toplice
2. Pavle Lopert, Kobilje 14, 69223 Dobrovnik,
3. Dušan Vogrin, Trubarjeva 14, 63000 Celje
Nagrade bomo poslali po pošti.